

MLUVNICE NĚMECKÁ

PRO

PRVNÍ TŘÍDU STŘEDNÍCH ŠKOL.

SEPSAL

D^r. M. KOVÁŘ.

V PRAZE.

NAKLADATEL THEODOR MOUREK.

1874.

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
PEDAGOGICKÉ FAKULTY
HRADEC KRÁLOVÉ

Signatura U672

Inv. číslo 200964

Tiskem Jindř. Mercy-ho v Praze.

Předmluva.

Již v první třídě českých škol středních vyučuje se nyní mimo mateřský ještě dvěma cizími jazyky: latině neb francouzštině a němčině. Žák vstoupiv na práh středních škol učiti se má dvěma novými jazyky zároveň. Nenamítej nikdo, že němčině se učí žáci již ve hlavní škole. Většinou přicházejí do škol středních žáci německy ani čísti neumějící, a ti, kteří něco více vědí, mají to odjinud; avšak jest jich čím dále tím méně.

Má-li tedy míti úspěch vyučování jazyku německému na českých školách středních, musí se díti úsilovně a systematicky, ne však s přetíženiím žákův a se znechucením předmětu. Pravím úsilovně, tak aby se žáci, opouštějíce střední školy, v jazyku německém tou měrou utvrdili, by nejen rozprávěti a správně psáti, ale i vědeckým knihám a přednáškám porozuměti se naučili, by s prospěchem a s výhodami na vyšších učilištích se dále v širších oborech vědy nejen české, než i německé a jinojazyčné sdokonalovati mohli. Systematicky musí se učení vésti, by žák poznenáhla postupuje, se nepřetěžoval, cožby u veliké většiny žákův neumějících snadno se státi mohlo hledícimu na žáky ony, již nějaké vědomosti, abych tak řekl domácí s sebou přinesli. Unáhlení a přetíženií mohlo by předmětu samému tím spíše nyní na ujmu býti, kde ještě jiný jazyk (buď latina buď francouzština) mnoho práce od učně vyžaduje. Lhostejnost a nechuť byly by jen přirozeným následkem toho u žákův těch, kteří by stačiti nemohli. A aby žáci v němčině pokročilejší netečně jazyk ten ladem ležeti nenechali, nedovědouce se ničeho nového, to lze předejíti ústně mnohým zrnem úrodným pro ně novými a jinými prostředky pedagogickými.

Náhledy o vyučování jazyku německému mohou býti rozličné: to myslím jisto jest, že lépe jest z počátku méně a důkladně, než mnoho a povrchně. Tak jako v jiných jazycích, i v němčině budiž vytknuto, aby v první třídě neprobírala se časoslova nepravidelná, která tolik obtíží žákům činí,

a to jsou všechna časoslova silná v souminulém čase a v přičestí minulém; slovesa tato mimo přítomný čas ponechána jsou proto pro díl druhý určený pro druhou třídu.

Co ostatního rozvržení se tkne, položeno ve spise tomto na prvé místo časoslovo v přítomném čase, pak podstatné jméno s pravidly všemi za sebou (což na konci i u celého časoslova) za příčinou tou, by žák při opakování, jež právě v tomto předměť za nevyhnutelné mám, vše, maje to pohromadě, snáze našel; pravidla sestavena však s větami v stejném pořádku, tak že po výkladu části jedné může následovati hned cvičen větné v témž oboru.

Co tiskem již co pravidlo jasně vyniká, jako u jmen přídavných, číslovek a zájmen, tu vloženy již věty ku cvičení mezi pravidla mluvnická. Po podstatných jménech umístěny předložky tak jako po jméne přídavném příslovky, což z věci samé vyplývá.

Z předu mimo vyslovování a jiné položena jsou pravidla pravopisná a slovosledná, jež se během překládání, kde méně pravidel mluvnických, poznenáhla ukládati mohou.

K závěrku stojí několik článků souvislých ku čtení a překládání, jež ku cvičení a opakování (obzvláště slabých časoslov) nemístné nejsou, ač vzítí se nemusí.

Látky je dle mého náhledu právě tolik, kolik žák zažiti a kolik prvním rokem při výkladech, opravách písemných prací, opakování a tvoření nových vět a slov ze známých již významů ku rozmnožení copiae verborum probrati se může.

Aby žák prvním rokem, kde toho nesběhlý jest, významy ve slovníčku hledati nemusel, zbytečně tím jen čas maře, ježž prospěšněji aby učení se výrazům věnoval, přáti si jest, následují slova z každého cvičení vzađu o sobě. Potřebný slovník abecedný hodlám později ku všem dílům, jež k tisku připravuji, o sobě vydati.

Jakou měrou vyhoví tato učebná a cvičebná kniha jazyka německého potřebám žákův a přáním učitelův, ponechávám soudu zkušenějších v tom oboru sil učitelských.

V Praze, dne 15. června 1873.

Dr. M. K.

O b s a h.

	§	Strana
Hlásky	1.	1
Výslovnost	2.	2
Slabiky	3.	4
Délka a krátkost slabik	4.	5
Prízvuk	5.	5
Prízvuk cizích slov	6.	7
Dělení slabik	7.	8
Pravidla pravopisná	8.	9
Slovosled	9.	19
a) v holé větě	10.	19
b) v rozvinuté větě hlavní	11.	19
c) ve vedlejší větě	12.	20
Části řeči	13.	20
Časoslovo		
Přítomný čas oznamovací a rozkazovací	14.	21
Slabé časování	15.	22
Cvičení 1.	—	22
Časování silné	16.	23
Cvičení 2	—	23
Zvratné časoslovo	17.	24
Cvičení 3:	—	24
Časoslova složená	18.	25
Cvičení 4	—	26
Pomocná časoslova	19.	26
Cvičení 5.	—	27
Člen a jeho skloňování	20.	27
Podstatné jméno		
1. Rod a) dle významu	21.	29
b) dle koncovky	22.	30
2. Číslo a pády	23.	31
Tvoření množného čísla	24.	32
3. Skloňování	25.	36
Cvičení 6.	—	40
Cvičení 7.	—	42
Cvičení 8.	—	41
Cvičení 9.	—	41
Cvičení 10.	—	43
Cvičení 11.	—	43
Cvičení 12.	—	44
Skloňování jmen vlastních	28.	44
Cvičení 13.	—	45
Předložky	29.	46
Cvičení 14.	—	47
Cvičení 15.	—	48
Cvičení 16.	—	48
Cvičení 17.	—	49
Cvičení 18.	—	49
Přídavné jméno	30.	50
a) silné skloňování přídavných jmen	31.	50
Cvičení 19.	—	51

	§	Strana
b) Slabé skloňování přídavných jmen	32	51
Cvičení 20.	—	52
c) Smíšené skloňování přídavných jmen	33	53
Cvičení 21.	—	54
Stupňování jmen přídavných.		
a) Pravidelné stupňování	34	55
Cvičení 22.	—	56
b) Nepravidelné stupňování	35	57
Cvičení 23.	—	58
Príslovky	36	58
Stupňování příslovek	37	59
Cvičení 24.	—	60
Číslovky.		
1. Základné	38	60
Cvičení 25.	—	63
2. Číslovky řadové	39	63
Cvičení 26.	—	64
3. Číslovky druhové a násobné	40	65
Cvičení 27.	—	65
4. Číslovky opakovací a zlomečné	41	66
Cvičení 28.	—	66
5. Číslovky neurčité	42	67
Cvičení 29.	—	67
Zájmeno	43	68
1. Zájmena osobná	44	69
Cvičení 30.	—	70
2. Zájmena přísvojovací	45	71
Cvičení 31.	—	71
3. Zájmena ukazovací	46	72
Cvičení 32.	—	74
4. Zájmena tazací	47	75
Cvičení 33.	—	75
5. Zájmena vztahná	48	76
Cvičení 34.	—	77
6. Zájmena neurčitá	49	78
Cvičení 35.	—	78
Časoslovo. Tvoření tvarů časoslovných	50	79
1. Přičestí	51	79
2. Infinitiv	52	80
3. Čas	53	80
4. Spůsob	54	82
5. Rod	59	85
Přehled časování.		
a) Pomocná časoslova	—	85
b) Časoslova slabá a silná	—	89
c) Časování smíšené	60	92
Cvičení 36.	—	94
Cvičení 37.	—	94
Cvičení 38.	—	95
Cvičení 39.	—	96
Cvičení 40.	—	97
Cvičení 41.	—	98
Cvičení 42.	—	99
Cvičení 43.	—	100
Cvičení 44.	—	101
Cvičení 45.	—	101
Souvislé články	—	103
Významy	—	110

3. Číslovky druhové a násobné. Gattungs- und Viel- fältigungszahlwörter.

§. 40. Číslovky druhové odvozují se od základných pomocí přípony *-erlei* a jsou nesklonné: *einerlei* jednaký, *zweierlei* dvojný, *dreierlei* trojný, *viererlei* četvrtý, *fünferlei*, *sechserlei*, *siebenerlei* atd.

Sta, tisíce atd. nemění se, držíce tvar základných číslovek: *hundert fünf* und *sechzigerlei* atd.

2. Násobné číslovky povstávají ze základných příponou *-fach*, řídčeji příponou *-fältig*: *einfach* jednoduchý, *zweifach* (někdy *zwiefach*) dvojnásobný, *dreifach*, *vierfach*, *fünffach*, *sechsfach*, *siebenfach*, *zwanzigfach*, *hundertfach*, — *fünzigfältig*, *hundertfältig*, *tausendfältig* atd.

Sta, tisíce, miliony mají tvar základných: *zwei* *hundert vier* und *achtzigfach* atd.

Pozn. 1. Místo *zweifach* je často *doppelt*.

2. Číslovky násobné mají totožné sklonění jako jména přídavná; na př. *das einfache Thor*, *das einfachen Thores* atd.

3. Druhové číslovky, u našich jmen jen množné užívaných zaměňují se základnými: dvoje *kamna zwei Ofen*, troje *boty drei Paar Stiefeln*; tak i *zhusta* v čísle množném *všudec*: *čtvero pánů vier Herren*, je *sedmero hlavních hříchů* *es gibt sieben Todsünden*; *desatero božích přikázání* *zni die zehn Gebote Gottes lauten*.

4. *Einfältig* je přídavné ve smyslu *prostý*, *zpodílý*.

Cvičení 27. Sieben und zwanzigste Übung.

Der Dunkel hat in seinem Garten dreierlei Rosen: rothe, weiße und gelbe. Was zweierlei Hände thun, das ist auch zweierlei. Auf den Wiesen und in den Gärten blühen hunderterlei, ja tausenderlei Blumen. Der Nachbar hat im Keller sechserlei Wein. Das ist nicht einerlei, wie du die Sache anfängst. In der Stadt hat fast jedes Haus doppelte Fenster und eine einfache Thür. Die Tinte schlägt durch zehnfaches Papier durch. Manches Feld gibt einen fünfzigfältigen, ja achtzigfältigen, bisweilen sogar hundertfältigen Nutzen. Dieser nachlässige und ausgelassene Bube verdient eine zweifache Strafe. Die Lust dringt durch dreifache Fenster und Thüren durch. In meinem Zimmer stehen zwei Ofen. Die Schwester hat zwölf Paar Strümpfe.

Člověk má trojí povinnosti: k (gegen) Bohu, k bližnímu svému a k sobě samému (sich selbst). Jablko našeho souseda nese troje jablka. Pšenice nese třicateronásobný užitek. To není jedno, co dva lidé konají. Vináreník má ve sklepě rozličná vína: dvoje česká, troje rakouská, čtvera uherská a šestera cizozemská. Tato lahev má dvojnásobné dno. Pravidla jsou jednoduchá. Tento koberec má čtyři barvy. Bůh jest jeden v bytosti a trojí v osobách. Onen pilný nádeník zasluhuje dvojnásobnou mzdu za svou horlivost. V tomto sukně jsou čtveronásobné nitě. V jižních zemích přináší mnohá bylina stonásobný plod. Kristus zvolil (erwählte) si dvanáctero apoštolův a dvaasedmdesatero učenníků.

4. Číslovky opakovací a zlomečné. Wiederholungs- und Bruchzahlwörter.

§. 41. Příslovky opakovací vznikají:

1. od základných příponou **-mal**: einmal jednou, zweimal dvakrát, dreimal, viermal, fünfmal, sechsmal, zwanzigmal, hundertmal atd.

2. Od řadových příponou **-ns**: erstens předně, zweitens podruhé, drittens, viertens atd.

3. Od řadových skládáním, a sice s předložkou zum a podstatným (bas) Mal, mezi něž se klade řadová číslovka: zum ersten Male poprvé, zum zweiten Male, zum dritten Male atd.

Sta, tisíce atd. zůstávají ve složení s desítkami a jednotkami čísly základnými a jen tyto mají příponu **-mal**; na př. ein tausend fünf hundert drei und siebzigmal.

Číslovky tyto jsou nesklonné a ve větě jen co příslovky v užitku.

Zlomečné číslovky vyjadřují se: čitatel číslovkou základnou a jmenovatel podstatným jménem pošlým od číslovky řadové pomocí **-el** (celá jich přípona je tedy **-tel**): das (ein) Drittel třetina, Viertel, Fünftel, Sechstel, Zwanzigstel, Hundertstel atd.

Od sta počínaje mají jen jednotky o sobě jsoucí neb desítky tento tvar: Drei tausend sieben hundert sechs und zwanzigstel atd.

Místo das Zweitel bere se die Hälfte neb das Halbe (ein Halbes, ein Halb půl, polovina) utvořené z přídavného halb, jež se skloňuje jako přídavné; na př. der halbe Apfel, des halben Apfels atd.

Číslo smíšená složena jsou z číslovek řadových bez koncovky **-e** a z halb, jež se piší co jedno slovo; na př. dritthalb půl třetího, vierthalb půl čtvrtá, fünfthalb, sechsthalb atd.

Místo zweithalb praví se vždy anderthalb.

Cvčleni 28. Acht und zwanzigste Übung.

Einmal ist nimmer, zweimal ist schon schlimmer. Der Lehrer erklärt manche Regeln zehnmal, ja zwanzigmal. Die Erde bewegt sich in einem Jahre einmal um die Sonne und drei hundert fünf und sechzigmal um ihre eigene Achse. Der Mond bewegt sich zwölfmal um die Erde. Sechsmal sieben ist zwei und vierzig. Wie viel ist sechsmal neun? Vier und fünfzig. Zwei Siebentel und vier Siebentel sind sechs Siebentel. Wie viel sind drei Viertel und fünf Zwölftel? $\frac{9}{20}$ und $\frac{10}{20}$ sind ein Ganzes und $\frac{7}{20}$. Zwei Halbe machen ein Ganzes. Der Lehrer ermahnt die nachlässigen Schüler wohl hundertmal. Fast die halbe Stadt wurde ein Raub der Flammen. Der Gastwirth hat nur fünfthalb Faß Bier. Kaufe anderthalb Schock Eier! Dritthalb und achthalb sind zehn. Sieben in drei und sechzig ist neunmal enthalten. Wie viel mal ist zwölf in zwei und siebzig enthalten? Neunzehn Vierundzwanzigstel und siebzehn Vierundzwanzigstel sind sechs und dreißig Vierundzwanzigstel oder Ein ein Halb. Wie viel Uhr ist es? Drei Viertel auf zwölf. Um halb zwei gehen wir in die Schule. Zum wie vielen Mal sage ich es dir schon, gewiß zum zehnten Male! Die Jugend hat

viele Pflichten: erstens soll (má) sie Gott vor Augen haben, zweitens die Axten und Lehrer ehren, drittens gehorsam sein und fleißig lernen.

Země otáčí se za čtyřadvacet hodin jednou kolem své osy. Kolikrát otáčí se tedy za týden a kolikrát za měsíc? Opakuj to ještě jednou! Dvakrát měř, jednou řež! Devětkrát osm je dvaasedmdesát. Čtyři v dvanácti jest osmkrát obsaženo. Kolik jest šestkrát jedenáct? Kolikrát jde pět do pětasedesáti? Pět dvanáctin a sedm dvanáctin je dvanáct dvanáctin čili jeden celek. Kolik je dvě třetiny a čtyři pětiny? Dvaadvacet patnáctin čili jeden celek a sedm patnáctin. Kupte půl třetího lokte plátina pět čtvrti širokého! Mám tu zbytek půl šesta lokte. Půl Čech bylo od nepátel po bitvě u Králové Hradce dne 3. července r. 1866. obsaženo. Oteo cestuje již po deváté do Vídně. Toto sukno je půldruhého lokte široké. Rolník má z (ím) jara mnoho (viel) práce: předně orá pole a zasévá obilí, po druhé čistí luka, po třetí ořezává stromy a sbírá housenky, po čtvrté vzdělává zahradu a sází zeliny. Šestkrát tři osminy jest osmnáct osmin čili jedna a dvě osminy neb jedna a čtvrt. Potřebujeme na zimu půl osma sáhů dříví a padesát a půl centu uhlí. Můžete mi říci, kolik hodin je? Čtvrt na deset. My chodíme v (am) neděli vždy o půl jedenácté do kostela. Matka volá tě (tič) již po třetí.

Číslovky neurčité. Unbestimmte Zahlwörter.

§. 42. Číslovky neurčité jsou: alle, sämtliche všichni, veškeri einige, etliche někteří, několik, viele (mehrere) mnozí, mnoho (množší, více) wenige málo, málokterí, jeder, =e, =es každý, mancher, =e, =es některý, keiner =e, =es žádný, ganzer, =e, =es celý.

Skloňování těchto číslovek rovná se úplně podstatným jménům.

Pozn. 1. Alle a sämtliche mají též jednotné číslo: aller, =e, =es ves, vše, všecko; sämtlicher, =e, =es veškeren. Nejčastěji objevuje se střední allés co podstatné; na př. Aller Anfang ist schwer. Er wendet alle Mühe an. Alles ist vergänglich.

2. Viel, mehr, wenig, weniger nemění se ani v jedn. ani ve množn. čísle, udávají-li míru neb váhu; kdežto u nás po nom a akk. mnoho, více, málo, tolik (so viel), kolik (wie viel) stojí genitiv podstatného neb přídavného jména, klade se v jazyku německém u nich nominativ neb akkusativ. Výrok, jenž se řídí u nás podle těchto číslovek, shoduje se v němčině s podmětem; na př. Ich brauche viel Geld. Trinke mehr Wasser, es ist wenig Wein. Wie viel Schüler sind heuer in eurer Klasse? Heuer sind mehr Schüler als im vorigen Jahre.

3. Ganz zůstává beze změny, následuje-li za ním vlastní jméno středního rodu, jež musí beze členu býti; na př. in ganz Frankreich, in ganz Asien, in ganz Moskau; ale: in der ganzen Schweiz.

4. Genug (dost) je nesklonné, a staví se obyčejně za jméno podstatné, za přídavné vždy; na př. Hast du nicht Geld genug? Sie ist nicht fleißig genug.

Übungen 29. Neun und zwanzigste Übung.

Jeder Augenblick ist kostbar. Alle Menschen sind sterblich. Manche wollen allen gefallen und machen sich bei jedem unbeliebt. Viele wissen viel, aber keiner weiß (vi) Alles. Alle Pracht und Schönheit der Welt vergeht. Viele Hunde

sind des Hasen Tod. Ich komme mit einigen Kreuzern aus. Müßiggang ist aller Laster Anfang. Wir alle freuen uns, dass sämtliche Schüler fleißig und aufmerksam sind. Ich habe wenig Freunde, aber mehr Bekannte; du hast wieder mehr Freunde und weniger Bekannte. Glaube allen und keinem! Du findest auf der ganzen Welt keinen vollkommen glücklichen Menschen. Unser Herr Lehrer kennt jeden Schüler beim Namen. Es sind einige Herren da. Warten Sie einige Minuten! Mit einigen Schritten kommst du nicht weit. Der Fleiß etlicher Mädchen ist ausdauernder, als bei manchen Knaben. Mehrere Schiffe sind bei dem gestrigen Sturme gestrandet (stroskotaly se). Die Arbeit sämtlicher Schüler ist gut. Von wenigen Punkten in ganz Böhmen ist eine so schöne Aussicht wie von dem 2642 Fuß hohen Miletshauer; in der ganzen Schweiz gewährt wieder der 5540 Fuß hohe Berg Nigi eine herrliche Rundschau.

Co není pro všechny, to nemluv! Vše jest marné. Strýc pije málo vína. V nemocnici je mnoho nemocných a skoro každý má jinou nemoc. Učín několik kroků v před a právě tolik zpět, nejsi tam, kdes prvé byl? Kněz byl dnes celý den u nemocného souseda. S některými žáky není učitel spokojen. Každá houba není jedlá, některé mají nepříjemnou chuť, mnohé jsou jedovaté. U každé ruky máme pět prstů. Všechna stvoření jsou pomějejí. Sestra je se vším spokojena. Je tu málo inkoustu a žádná péra. Letos je více koroptví než zajíců. Mnoho lidí mnoho vědí. Ne každému štěstí přeje. V celých Uhrách daří se mnoho vína. Náš dobrotivý kněz činí chudým mnoho dobrého. Zijme se všemi lidmi v míru! Mnohá pole ladem leží. Kolik dní má únor? Sedlka má letos méně hus a více slepic. Letos není tolik much jako jindy. Několik žáků vyniká vytrvalou pilností. Děti přejí rodičům vše krásné a dobré. Všechno má svůj užitek. Nešlechtní lidé činí více zlého než dobrého. Přijďte za několik dní! Za kolik měsíců se otec vrátí? V oboře našeho hraběte je více jelenů než srnců. Bohatý kupec činí (třut) chudým mnoho dobrého.

Zájmeno. Das Fürwort.

§. 43. Zájmena, stojící místo jmen podstatných jsou šestera :

1. Osobná (persönliche Fürwörter): ich, du, er, ste, es, wir, ihr, sie; k nimž patří i zvratné sřch a vzájemné einander.
2. Přisvojovací (zueignende F.): mein, dein, sein, unser, euer, ihr.
3. Ukazovací (anzetgende F.): dieser, jener, derjenige, derselbe, solcher, selbst.
4. Tazací (fragende F.): wer, was, welcher, =e, =es, was für ein, was für etne, was für ein.
5. Vztažná (beziehende F.): wer, was, welcher, =e, =es, der, die, das.
6. Neurčitá (unbestimmte F.): man, jemand, niemand, etwas, nichts, jedermann.

1. Zájmena osobná. Persönliche Fürwörter.

§. 44. Zájmeno první osoby (mluvící) jest ič já, mir my, druhé (oslovené) bu ty, ihr vy, třetí (o níž se mluví) er, sie, es on, ona, ono, sie (pro všechny tři rody) oni, ony, ona.

Zájmena osobná skloňují se následovně:

		Jednotné číslo. Einzahf.				
	1. osoba.	2. osoba,	3. osoba.			
N.	ič	du	er	sie	es	
G.	meiner	deiner	seiner	ihrer	seiner	
D.	mir	dir	ihm	ihr	ihm	
A.	mič	dich	ihn	sie	es	
		Množné číslo. Mehrzahf.				
N.	wir	ihr	sie			
G.	unser	euer	ihrer			
D.	unš	euch	ihnen			
A.	unš	euch	sie.			

Poznámky.

1. V gen. jedn. vyskytá se, ač dosti zřídka, starší tvar met n, dein fein (m. meiner, deiner, seiner), nejčastěji po předložkách haben, wegen, wissen se vsuvkou et neb t co jedno slovo; na př. Gedente mein! Metnet haben, deinetwegen, seinetwillen, unsertwegen, eurethalben, ihretwillen.

2. Zájmena zvrátneho sič užívá se v dat. a akk. jedn. i množ. a to jen ve třetí osobě. Naše zvrátne zájmeno v první a druhé osobě obou čísel musí se pronášeti zájmenem osobným první neb druhé osoby, což se řídí vždy podle podmětu; na př. ič kämme (česám) mič, du kammst dich, wir kámmen unš, ihr kámmet euch; er kámmt sich, sie kámmt sich, man kámmt sich, sie kámmen sich.

3. Vzájemné zájmeno einander překládá se naším zvratným se neb si, znamená ale tolik co vzájemně, vespolečně; na př. sie schaden sich — škodí si (každý sám sobě), sie schaden einander — škodí si (jeden druhému), sie schlagen sich — oni se bijí (každý sama sebe), sie schlagen einander (jeden druhého). Sie sitzen neben einander. Siebet euch unter einander!

Přípom. 1. Ve třetí osobě množné, již se užívá při oslovení neznámé neb vzešené osoby místo naší druhé, píše se velké písmě: Sie, Ihrer, Ihnen, Sie.

2. Akk. osobného zájmena 3. osoby es bere se místo českého zájmena ukazovacího to; na př. Sebe es auf!

3. Týž akk. es nestojí nikdy po předložkách. místo něho klade se ukazovací das/ste, je-li to osoba neb příslovky daburč, dafür atd viz §. 29. b) 2. pozn. 2.

4. Nom. téhož zájmena es užívá se mnohdy na počátku věty, když podmět později následuje; na př. es frómt Alles herbei.

5. Týž nom. stojí místo našeho ukazovacího to v otázkách co podmět; na př. Wer ist es?

6. Setká-li se akk. *es* s dat. osobných zájmen, tu stojí *es* před tímto dat., kdežto v češtině opak toho; na př. *Ich gebe es euch nicht! Erkläre es ihm!*

7. České *jest* a *jaou* překládá se zhusta německým *es gibt* s akk.; na př. *Es gibt einen Gott. Es gibt vier Jahreszeiten.*

Cvičení 30. Dreißigste Übung.

Verhaltet euch ruhig, wenn ich schreibe. Das viele Lesen schadet Ihnen sehr. Es gefällt mir nicht. Jede Stunde ist kostbar für dich, benütze sie! Wie du mir, so ich dir. Der Lehrer lobt ihn, daß er sich in der Schule musterhaft benimmt. Gott erbarme dich meiner! Wenn der Herr Graf sich unser nicht annimmt, wer hilft uns? Sie traut euch nicht. Vergiß mein nicht! Gedenket unser! Wir denken immer an euch alle. Kennst du ihn nicht? Wo ist das Buch, gib es ihm! Ich danke Ihnen herzlichst. Die Lehrer lieben uns und wir lieben sie. Schenken Sie es mir! Das Mädchen trifft es nicht, zeige es ihm! Der Vater ruft euch. Höret ihr ihn nicht? Mutter, ich bitte dich, verzeihe es ihr! Bleibe dich schnell an, ich ersuche dich darum. Liebe Frau, trösten Sie sich, es wird wieder Alles gut. Ist es draußen kalt? Da haben wir es. Die Eltern sorgen für uns, machen wir ihnen Freude dafür! Wo warst du gestern, als es so schön war? Es gibt viele böse Menschen, hüte dich vor ihnen! Es ist schon Zeit, daß ihr in die Schule gehet. Liebet einander! Die Mutter leidet euretwegen viele Schmerzen, warum betrübet ihr sie so? Gute Christen helfen und unterstützen einander in der Noth. Ich bin ihm dafür dankbar. Warum sprecht ihr fort unter einander! Hier ist es schön. Wenn du es ihm nicht freiwillig gibst, so nehme ich es dir weg. Es geschieht deinetwegen. Seinetwegen komme ich her, und er bleibt nicht zu Hause.

Proč se neučíš? Já se učím, ale ty zahálíš. Nám se vede hůř než vám. Ona pláče, on se směje. Když tě učitel napomíná, poslechni ho (dat.)! Bože, smiluj se nad námi! Já se tebe nestydím, ty se ale stydíš mine. Patří to jemu a ne jí. Proč se tak rychle oblékají děvčata? Vidiš je? Pomoz mi! Kde máš péro? Já ho nemám. Hledej je! Dej mi to! Kde je kniha? Podejte nám ji! Ujmi se mne! Zpomeňte na nás! Kdo z vás jest nejmladší? Ujmi se jí, neboť toho (akk.) zasluguje. To vám nesluší. Neškodte si! Proč se nemyješ? Já se drívě převlékám. Pomáhejte si (vespolek)! Ona si vybírá nejlepší kusy. Nech nám to! Ač jsou přátelé, nepodporují se (vzájemně). Jak vy nám, tak my vám. Bez tebe jest u nás smutno. Záleží to na tobě. Jsou bílé a červené růže. Sedíte ve škole vedle sebe? Jděte spolu! Když se na ně těšíme, neprijdou nikdy. Odejmi jim to! Když zde není, nemluvte o ní! Čí (weffen) klobouk je to? Co máte proti sobě? Hřmí? Není-li venku dosti teplo, nechodte ven! Pro tebe to dělám, a ty tím (akk.) pohrdáš. Matka se o tebe stará, dává ti vše, buď jí vděčna za to! Proto k němu přicházím, a on není doma. Ne k vůli nám, ale k vůli vám jede otec do města. Zde je zima, pojďme do pokoje! Zůstaň u nich! K vůli nám přišel (tam) Kristus na svět. Buďte nás pamětlivi!

2. Zájmena přisvojovací. *Zueignende Fürwörter.*

- §. 45. Zájmena přisvojovací povstala z genitivu zájmen osobných:
 mein, meine, mein můj, má, mé,
 dein, deine, dein tvůj, tvá, tvé,
 sein, seine, sein jeho (muž. a stř.),
 unser, unsere, unser náš, naše,
 euer, euere, euer váš, vaše,
 ihr, ihre, ihr jejich a její.

Skloňování zájmen přisvojovacích jest právě takové jako členu.

Stojí-li za nimi přídavné, má toto sklonění smíšené (viz §. 33 b).

České zájmeno přisvojovací svůj, svá, své, jehož se užívá v každé osobě, vztahuje-li se k témuž podmětu, překládá se v německém jazyku zájmeny přisvojovacími všech osob, dle toho totiž, jaký podmět jest; na př.

Ich habe mein Buch — mám svou knihu,
 du hast dein Buch — máš svou knihu,
 er hat sein Buch — on má svou knihu,
 sie hat ihr Buch — ona má svou knihu,
 es hat sein Buch — ono má svou knihu;
 wir haben unser Buch — my máme svou knihu,
 ihr habet euer Buch — vy máte svou knihu,
 sie haben ihr Buch — oni (ony, ona) mají svou knihu.

České zájmeno přisvojovací třetí osoby jeho, její, jejich kladoucí se tehdáž, když jest podmět jiný než třetí osoby, pronášejí se zájmeny sein (jeho) a ihr (její a jejich); na př. Er hat seine Feder (své neb jeho), sie haben ihren Mantel, sie haben ihre Messer. — Tím však vzniká někdy nejasnost, dvojsmyslnost v řeči, čemuž se musí odpomáhati genitivem zájmena ukazovacího: dessen neb deren (v. §. 46).

Co přívlastky bez podstatného jména přijímají přisvojovací zájmena v nom. a akk. přípony určitého členu neb kladou se ve všech pádech jako přídavná se členem určitým anebo ještě častěji dostávají zvláštní tvar na -ig vždy se členem určitým; na př. Dein Rod ist theurer als meiner aneb als der meinige.

Přípom. 1. Z trislabičných tvarů zájmen unser a euer vysouvá se někdy kmenové e: unsre, der unsrige, eure, die eurigen atd.

2. Jako osobné zájmeno Sie v oslovení, píše se i zájmeno přisvojovací velkým písmenem: Ihr, Ihre atd. — Totáž děje se někdy, stojí-li zájmena přisvojovací co podstatná.

3. Zájmena přisvojovací co přívlastky stojí vždy před podstatným jménem; jen v otčenáši stojí: Vater unser m. unser Vater.

Übungen 31. Ein und dreißigste Übung.

Gebet uns, was unser ist. Der Dieb kennt keinen Unterschied zwischen Mein und Dein. Ich liebe deinen Bruder wie meinen. Wir kennen euere Brüder, wie ihr unsere Schwestern kennet. Vater, suchst du deinen Stock? Der Landmann hat seine Wälder in bester Ordnung. Wir loben unseren Lehrer wegen seiner Strenge. Die Schwester legt ihre Bücher immer auf die meinigen. Wir beten:

Vater unser, gib uns heute unser tägliches Brot und vergib uns unsere Schulden, wie wir auch vergeben unseren Schuldigern. Euere Felder sind nicht so fruchtbar, wie die unfrigen. Großvater, brauchen Sie Ihre Brille? Warum arbeitet ihr euere Aufgabe nicht sogleich aus, solange die Regeln noch frisch in euerm Gedächtnisse sind? Meine Großmutter hat ihre Sachen immer am rechten Orte. Ist dein älterer Bruder schon von der Reise zurück? Alles hat seine Zeit und seinen Platz. Unser alter Kaufmann ist schwer krank. Unsere größten Wohlthäter sind nächst Gott die Ältern und die Lehrer. Die Geschichtskennntnis war und ist immer noch deine schwache Seite. Liebet und ehret eueren guten Lehrer! Der Nachbar und sein alter Freund spielen gern am Clavier. Ist der Hund euer? Das ist nicht mein Noth.

V neštěstí poznáváme své přátele. Včela jest užitečný hmyz, její med je zdravý. Děti sládkovy byly se svými rodiči u příbuzných svých. Milujte nejen své dobrodince a přátele, ale i své nepřátele! Znáš svého přítele; spolužák mého staršího bratra jest jeho krajan. Neuposuzuj lidí dle slov jejich, nýbrž dle jejich skutkův! Můj dědeček jest churav, je tvůj zdrav? Naše nová péra píší dobře; jak píší vaše? Kovář je poctivý muž, jeho syna ale lidé nechválí. Miluj svou drahou vlast! Každý jest pánem ve svém domě. Cestující mluví rád o svých cestách, řemeslník o svém řemesle. Chceš-li lidi poznati, posuzuj jejich činy a ne jejich slova! Já mám svůj dům a svou zahradu, ty máš svá pole a své lesy; budme s tím spokojeni! Tvoje zahrada je větší než jeho. Vaše bujné louky se mi líbí. Pan hrabě jest náš největší dobrodinec. Znáš mého malého psíka? To není mé péro; mé bylo nové. Proč prodáváš své úrodné pole? Prodej raději velkou zahradu, její užitek je mnohem menší.

3. Zájmena ukazovací. Hinweisende Fürwörter.

§. 46. Zájmen ukazovacích jest sedm:

1. der, die, das ten, ta, to (z něhož povstal člen určitý),
2. dieser, diese, dieser ten, ta, to, tento, tato, toto,
3. jener, jene, jenes onen, ona, ono,
4. derjenige, diejenige, dasjenige ten, ta, to (který),
5. derselbe, dieselbe, dasselbe týž, táž, též, tentýž, tatáž, totěž,
6. solcher, solche, solcher ten, ta, to, takový, -á, -é,
7. selbst neb selber sám, sama, samo.

Skloňování zájmen těchto jest následující:

1. der, die, das, stojí-li před podstatným jménem co přívlastek, skloňuje se zcela tak jako člen určitý. Je-li však bez podstatného jména, odchyluje se ve skloňování v obou genitivech a v dativě množném následovně:

Jednotné číslo.			Množné číslo.
N.	der	die	die
G.	dessen	deren	deren
D.	dem	der	denen
A.	den	die	die.

Pozn. 1. V gen. množ. místo deren bere se derer, když následuje věta vztážná.
 2. Genitivy ukazovacíh dessen a deren stávají za příčinou zřetelnosti místo přísvojovacích sein a ihr pro naše jeho, její a jejich, obzvláště tam, kde by se ve třetí osobě rozeznati nemohlo, komu co náleží; na př. Er hat seine (své) Feder — er hat dessen (jeho) Feder. Die Schwester hat ihr Buch — die Schwester hat deren Buch. Sie haben ihre Bleistifte — sie haben deren Bleistifte.

3. Co člen nemá der, die, das přízvuku, co zájmeno ukazovací vždycky.

2. Dieser, diese, dieses a jener, jene, jenes sklání se jako člen určitý.

Pozn. 1. Dieser, -e, -es ukazuje jako v češtině na osobu neb věc bližší a má v nom. a akk. středního rodu též stažený tvar dies; jener poukazuje na osobu neb věc vzdálenější.

2. Das a dies klade se místo našeho to, stojí-li na začátku věty, kde by osobné es nestačilo, a v otázkách co podmět; na př. Das ist mein Pinac. Ist das (dies) dein Bleistift? Wer ist das? Mein Onkel ist das.

3. Derjenige, diejenige, dasjenige a derselbe, dieselbe, dasselbe, jsouce složeny z der, die, das a jenige a selbe skloňují obě slovyce; der, die, das jako člen, jenige a selbe jako u něho stojící přídavné, tedy slabé, jak následuje:

Jednotné číslo.			Množné číslo.
N.	derselbe	dieselbe	dasselbe
G.	desselben	derselben	derselben
D.	demselben	derselben	denselben
A.	denselben	dieselbe	dieselben.

Pozn. 1. Derselbe ukazuje na věc neb osobu již jmenovanou, známou, derjenige na tu, která se teprvé vedlejší větou přívlastkovou, počínající vztážným zájmemem, blíže naznačuje.

2. Před derselbe za příčinou důrazu a bližšího označení předráží se příslovka eben neb číslovka ein se spojku u n d: eben derselbe tentýž, ein und derselbe jeden a týž.

3. Znamená-li osobné zájmeno 3. osoby nějakou věc, potřebuje se místo něho gen. a dat. zájmen der a derselbe; na př. Du hast nur eine Feder, ich habe deren genug. Nimm dir dieses Buch zum Lesen; die Erzählungen desselben sind sehr belehrend.

4. Osobné zájmeno es, jak již podotknuto, není co akk. po předložkách v užitku, místo něhož pokládá se dasselbe o osobách aneb častěji příslovky o věcech (jež viz v §. 29. b) 2. pozn. 2.); na př. Die Mutter liebt ihr Kind so, dass sie nur für dasselbe lebt. Der Onkel liebt das Spiel so sehr, dass er ohne dasselbe keinen Abend aushalten kann. Dieser Mann ist ein solcher Freund von Büchern, dass er darauf (auf dieselben) sein ganzes Geld verwendet.

5. Přísluvkových tvarů daraus, damit, dadurch atd. neuzívá se vždy o věcech, nýbrž aus dem, mit dem, durch das atd., když se na ně vztahuje zájmeno vztažné; na př. Sei zufrieden mit dem, was du hast, und irachte nicht nach dem, was andern gehört.

4. Solcher, =e, =es řídí se ve sklonění přídavným jmenem; obyčejně se mu předkládá člen neurčitý ein: ein solcher, eine solche, ein solches. Stojí-li tvar neurčitý solch před neurčítým členem, zůstává nesklonným; na př. solcher Fleisch, solchen (=es) Fleisches, solchem Fleische, solchen Fleiß; solche Mächte, solcher Mächte, solchen Mächten, solche Mächte; solch ein Wein, solch eines Weines atd.

5. Selbst a řídčí selber jsou nesklonné; selber stojí jen za jménem podstatným neb zájmenem, selbst i před ním i po něm; předchází-li je, má smysl zvyšující naši spojky i nebo ba i, následuje-li za jménem, rovná se našemu sám, sama, samo; na př. der Vater selbst, ihn selbst, selbst dich (i tebe); gehe du selber!

Připom. Přídavné jméno po ukazovacích zájmenech dieser, jener, derjenige, der selbe skloňuje se jako se členem určitým (tedy slabě); po zájmeně solcher v jedn. čísle slabě jako po členu neurčitém, v množném čísle slabě i smíšeně (viz §. 32. a 33. poznám. 2.).

Cvičení 32. Zwei und dreißigste Übung.

Der Mensch besteht aus Leib und Seele, diese ist unsterblich, jener unterliegt dem Tode. Der ist nicht glücklich, welcher (který) nicht zufrieden ist. Wir sind denen gemogen, welche uns lieben. Liebet diejenigen, die (kteří) euch hassen und betet für die, die euch verfolgen. Wenn zwei dasselbe thun, so ist es doch nicht dasselbe. Solchen Wein verträgt mein Vater nicht. Selbst das Schöne findet Gegner. Die Kinder derselben Altern sind oft sehr verschieden. Dieses neue Haus gehört unserem Arzte. Solche Spässe gefallen mir nicht. Wenn du diesen abscheulichen Fehler nicht bald ablegst, so geschieht dir dasselbe, wie jenem Manne: alle lassen dich aus. Der Fürst ist seinem Bedienten und dessen Weibe gemogen, weil sie ihm treu dienen. Dieses Kind ist kränklich, sorget väterlich für dasselbe! Nehmen Sie sich diesen Bleistift, wir haben deren etne große Menge. Schenket diesem armen Bettler ein altes Kleid! Erkennt euch selbst! Nimt dich derer an, die es verdienen. Lies dieses Buch; der Inhalt desselben ist sehr belehrend. Spiele nicht mit der Gabel, weil du dich leicht damit (mit derselben) stichst. Dies ist nicht richtig. Jeder sorgt am besten für sich selbst. Manche Schwämme sind giftig; die Farbe solcher Schwämme ist auffallend. Ein solcher Unfleiß verdient die größte Nüge. Solch ein schönes Exemplar hat selbst das größte Museum nicht. Lobe denjenigen, der es verdient.

Železo a zlato jsou kovy; toto jest nejvzácnější, ono nejužitečnější kov. To je taková květina, jako ve vaší zahradě. Ty mluvíš pořád totéž. Ti žáci obdrží odměnu, kteří jsou nejpilnější a nejhodnější. Co je to? Stěstí jest vrtkavé, brzo miluje toho, brzo onoho, dnes přináší tomu, zejtra onomu; zřídka jest jednomu a témuž příznivo. To jest naše vinice. Já nejsem ten, který brzo to, brzo ono za pravé má; jsem vždy tentýž. Tyto krásné koně vidím dnes po třetí. Můj strýc podporuje onoho starého vojáka i jeho tři dítky. Ten není spokojen, který vždy více žádá.

My nemáme takovou vodu jako vy. I nejspřavedlivější denně sedmkrát hřeší. Mne samého to bolí, že takové nestěstí vás stíhá. Dej mi, příteli, útěchu, potřebuji jí. Bůh pomáhá těm, kteří si sami pomáhají. Nenos vždy tento nový kabát, vezmi si dnes onen starý! Otec sám prosí za tohoto nevděčného člověka. Je to totéž péro, které hledáš? Nech si tu růži, my jich máme mnohem více. Zná sestra sousedku a její dceru? Ty věříš tomuto lživému chlapci? Dřív samo se chváíl. Vezmi si tu tužku, mám jich tři tucty. Obcuj s tímto hodným žákem, jeho chování je vzorné. Udělej to sám!

4. Zájmena tazací. Fragende Fürwörter.

§. 47. Zájmena tazací jsou tři:

1. wer, was kdo, co,
2. welcher, welche, welches který, která, které,
3. was für ein, was für eine, was für ein jaký, -á, -é.

Sklonění zájmen těchto jest následující:

1. Welcher, =e, =es sklání se jako jméno přídavné silného tvaru; na př. welches, welchem, welchen atd.

2. U was für ein skloňuje se jen ein jako člen neurčitý (jenž ve množném čísle docela odpadá); ostatní zůstává beze změny; na př. gen. was für eines, dat. was für einem atd., množné: was für Männer atd.

3. Wer, was má zvláštní sklonění jen v jedn. čísle, jak následuje:

N. wer	was
G. wessen	wessen
D. wem	wem
A. wen	was.

Pozn. 1. V dat. a akk. středním po některých předložkách dat. a akk. řídicích bere se v otázkách zvláštní příslovečný tvar: woraus, wodurch atd. (viz §. 29. b) 2. pozn. 2.).

2. V gen. wessen bere se po předložce um — wessen jako u osobných zájmen tvar s -t: um wessenwillen.

3. České jaký, -á, -é — takový (taký, -á, -é) ve srovnání (a ne v otázce) překládá se v němčině spojkou wie — so, obyčejně s vypuštěním pomocného časoslova; na př. Wie die Arbeit, so der Lohn.

4. Tázeme-li se na vlastnosti (na výrok) slovem jaký, překládá se v jazyku německém též slovcem wie; na př. Wie sind die Federn des Raben? Wie ist der Schnee?

5. Když po tazacím co stojí zevšeobecňující to, překládá se toto slovcem da; jinde v témže smyslu bere se denn neb nie, jelikož v češtině často zbytečně se ho užívá; na př. Co to píšeš — was schreibst du da? Co to máte — was habet ihr da? Co nám to nesete — was bringet ihr uns? Co to tu děláš — was machst du denn da?

Cvičení 33. Drei und dreißigste Übung.

Was machst du da? Von wem hast du es? Wer ist dieser Herr? Wessen Kreide ist es? Welcher Edelstein ist der theuerste und kostbarste? Wem trauet ihr nicht? Welche Lieder gefallen euch? Welcher Menschen Leben ist vollkommen

glücklich? Wen sucht die Frau? Wem von euch gehört diese schöne grüne Farbe? Wessen Uhr ist es? Worin liegt die Schuld? Wie ist die Erde? Was für eine Farbe wächst du dir aus? Wie die Bäume, so die Früchte. In welcher Jahreszeit pflanzt der Gärtner die Gurken und den Salat? Zu was für einem Zwecke dient dieses feine Werkzeug? Auf welchem Wege komme ich kürzer in das nächste Dorf? Was für ein Buch liest du am liebsten? Welcher von den Gegenständen gefällt dir am meisten? Aus was für einem Stoffe ist dieses Kleid? Wie das Leben, so der Tod. Was für Kinder haben kein Gefühl? Wie ist die Kohle? Woraus sind die Messer? Wozu ist diese kleine Zange und der große Hammer? Was rechnest du da? Zu wem gehet ihr denn? Was für Leuten traust du nicht? Den Heuchlern und Schmeichlern. Zu welchem Staate leben wir? Was für ein Landsmann sind Sie? Was für ein Wasser ist nicht trinkbar? Das Meerwasser. Welche Freuden sind wahre Freuden? Wie der Herr, so der Knecht. Womit schneiden wir das Brot und womit die Leinwand? Woran findest du Gefallen? Am Bernen. Wie unbedeutend ist der Mensch im Vergleich zu Gott! Was suchst du da? Wie sind die Nadeln?

Kde je to? S kým mluvíte? V kterém dílu světa žijí Ivové? Jaké vlastnosti jsou ti protivny? Jaká mysl, takový čin. Jaké jest vejce? S jakým člověkem neradi obcujeme? Kterému žáku patří tato kniha? Jaké jest maso? Jaká paní, taková služka. Od čeho je živ? Oč ho prosí ubohý dělník? Koho chválí učitel? Komu z nich to patří? Který tvor jest andělu nejpodobnější? K čemu potřebujeme kladiva? Jaká slavnost připadá na 29. června? Jaké knihy kupuješ? Koho ctíme a milujeme po Bohu nejvíce? Co je těžké? Jaké péro nejlépe píše? Od koho máš tu sklenici? Jaké pivo pijete, dědečku, nejraději? Jaký vladař, taková vláda. Jaké kameny máš v prstenech? Které kovy jsou užitečnější než zlato? Který nůž jest ostřejší, ten či onen? Na čem stojí láhev? Jak šťasten jest spokojený chudý u porovnání s lakomým boháčem! Jak do lesa voláš, tak se ti ozývá. Z jakého kamene staví stavitel svůj velký dům. Či koně jsou to? Co to čtete? O kom to mluvíte? Co to tu děláš? Oč tu jde? Jaké úlohy mají na svátky? O čem to přemýšlíš? Co to tu hledá sestra? K čemu má otec tu závoru? O jakých cestách vypravuje sloužící? Jak krásná jest příroda z jara!

5. Zájmena vztazná. Beziehende Fürwörter.

§. 48. Zájmena vztazná jsou též tři jako tazací:

1. wer, was kdo, co,
2. welcher, welche, welches který, -á, -é, jenž, jež,
3. der, die, das který, -á, -é, jenž, jež.

Pozn. Prvé dvě jsou zároveň tazací.

O skloňování zájmen vztazných dlužno podotknouti:

1. Wer, was skloňuje se jako totéž tazací zájmeno; taktéž i
2. welcher, =e, =es, je-li přívlastkem; stojí-li však samo o sobě, vypovídá si v obou genitivech tvar ze

3. vztažného *der, die, das*, jež sklání se jako totéž ukazovací, nezastupuje-li přívlastek (viz §. 46.).

Sklonění zájmena *welcher, =e, =es* jest následující :

Jednotné číslo.			Množné číslo.
N. <i>welcher</i>	<i>welche</i>	<i>welches</i>	<i>welche</i>
G. <i>dessen</i>	<i>deren</i>	<i>dessen</i>	<i>deren</i>
D. <i>welchem</i>	<i>welcher</i>	<i>welchem</i>	<i>welchen</i>
A. <i>welchen</i>	<i>welche</i>	<i>welchen</i>	<i>welche</i> .

Pozn. 1. Zájmeno ukazovací vypouští se dosti zhusta v hlavní větě, vztahující se na ně zájmeno vztažné, zvláště tenkrát, když stojí v téže pádě jako ono.

2. V dat. středního rodu, kde by se tento od mužského rozeznati nemohl, jakož i v aklt. stj. užívá se příslovek: *woraus, womit, wodurch* atd. (viz §. 29. b) 2. pozn. 2.).

3. Člen neklade se u podstatného, když před ním stojí gen. zájmena vztažného.

Čvičení 34. Vier und dreißigste Übung.

Wer nicht hören will, (der) muß fühlen. Unterstützet diejenigen, welche der Unterstützung wert sind. Wer einem andern eine Grube gräbt, fällt selbst hinein. Es ist nicht Alles Gold, was glänzt. Gehe nicht mit demjenigen um, dem du nicht traust. Wem die Sonne scheint, der kummert sich nicht um den Mond. Denjenigen, welche jede ihre Arbeit mit Gott beginnen, entgeht der Segen Gottes nicht. Was du säest, das wirst du ärnten (budeš žít). Wen Gott lieb hat, den peitšcht er. Was nicht dein ist, damit brühte dich nicht! Wähle denjenigen nicht zu deinem Freunde, dessen Herz du nicht kennst. Schrecklich ist der Tod nur für diejenigen, mit deren Leben alles abströbt, nicht aber für die, deren Thaten nie sterben. Reich ist der, welcher mit dem, was er hat, zufrieden ist und nicht nach dem strebt, was eines andern ist. Was die Augen sehen, davon spricht der Mund. Der erwartet ruhtig die Zukunft, dessen Leben rein ist. Wovon du nicht der Urheber bist, damit brühte dich nicht! Was dich nicht brennt, das lösche nicht! Verlange nicht das, worauf du kein Recht hast.

Kdo jiné učí, sám se učí. Co oko nevidí, o tom ústa nemluví. Nebaž po tom, co pomíjí. Co je povinností tvou, to číš vždy a všude! Co neumíte, na to se ptejte! Komu důvěřujeme, věříme všechno. Čemu nerozumím, o tom nemluvim. Čím zacházíme, tím scházíme. Člověk, jemuž štěstí nepříznivo jest, darmo je hledá. Mnohé muže znamenité, jejichž umění, dokud živi jsou, uznání nedochází, teprv po smrti slavíme. O čem ústa nevědí, toho srdce neželí. Všecko je dobré, co z ruky boží přichází. Šetřte zvířat, jejichž užitek vám znám jest. Nevol si za přítele toho, koho neznáš. Co ze srdce přichází, to jde k srdci. Znáte lidi, kteří jsou úplně šťastni? Nestojím o to, co míti nemohu (tamt). Není mi známo, o čem jednáte. Dej pozor na to, s kým přátelství uzavíráš. K čemu ptáci křídla mají, každému známo. Chraň se těch, jejichž zámysly špatny jsou. Či chleb jíš, toho píseň zpívej! Pověz mi, s kým obcuješ, a já ti povím, kdo jsi.

6. Zájmena neurčitá. Unbestimmte Fürwörter.

§. 49. Zájmena neurčitá jsou: man, jemand, niemand, jed mann, etwas, nichts.

1. Man (= Mann muž) znamená jednu neb více osob zcela neurčitých a má u sebe výrok neb sponu co neurčitý podmět nesklonný ve tř osobě jedn. čísla.

Překládá se :

- a) nejčastěji zvratným zájmenem; na př. Man schreibt — píše se, n achtet nicht darauf. — nehledí se na to; Wie man lebt so stirbt man jak se žije, tak se umírá;
- b) první osobou množného čísla; na př. Gott fleht man nicht, aber n fleht seine Werke — Boha nevidíme, ale vidíme jeho skutky;
- c) druhou osobou jednotného neb množného čísla; na př. Wie m in den Wald ruft, so schallt es aus dem Walde — jak do lesa vol tak se ti ozývá. Was man in der Jugend lernt, das hat man im M — čemu se z mládí učíte, to v stáří máte;
- d) třetí osobou množného čísla; na př. Man ruft dich — volají tě. M kummert sich nicht um uns — nestarají se o nás;
- e) neurčitým zájmenem kdo (m. někdo) a obecně často slovy človi jeden; na př. Wie man sät, so erntet man — jak kdo seje, tak ve Man weiß nicht, was geschieht — člověk (jeden) neví, co se stane.

2. Jemand a niemand přibírají v gen. -(e)s, v dat. -em neb - v akk. em, aneb jsou v těchto dvou pádech bez přípony; na př. gen. mand(e)s, dat. jemandem neb jemanden či jemand, akk. jemanden neb jema

3. Jedermann má v gen. -s, v dat. a akk. je beze vši přípony.

4. Etwas a nichts jsou nesklonné.

Pozn. Něco a nic mají v češtině u sebe gen., v jazyku německém etwa: nichts ten pád, jehož výrok žádá.

Cvičení 35. Kluf und dreifigste Übung.

Man schadet sich in der Jugend sehr, wenn man sich nicht schont. Man kann es nicht allen Leuten recht machen. Was man beim Spiele gewinnt, i verliert man beim Spiele. Man ist nicht glücklich, wenn man nicht zufrieden. Jemand will (chce) mit euch sprechen. Wie man sich bettet, so schläft man. M macht, was man kann. Erzähle niemandes Fehler! Ich kenne dort niemand Brauchst du jemandes Hilfe, so bitte ihn darum! Ich habe niemand auf die wetten Welt. Tadelst niemanden und thuet niemandem Unrecht! Die Sll schadet jedermann. Jeder gute lobt stille und höfliche Jünglinge, weil sie jederman lieb sind. Man kann nicht arbeiten, wenn man traut ist. Was hast du in Hand! Nichts. Ich sehe ja etwas. Das ist ein Stück Papier. Wie kann m so etwas läugnen! Vertraue deine Geheimnisse Niemanden an! Wenn m gerecht handelt, so braucht man niemanden zu fürchten. Bringe mir ein Wasser! Wie man denkt, so spricht und handelt man. Wie kann man nur manden schimpfen! Wo nichts ist, da kann man nichts nehmen. Von dir spr man nie etwas Gutes. Hört man nichts Neues? Niemand's Eifer ist größer i der seinige. Belebige niemanden, schade niemandem!

Volají vás! Nesplácejte urážky nikoho novými urážkami! Jak jednáme, tak konáme. Opilost necítí nikoho. Čemu (dat.) se v mládí naučíš, to v stáří máš. Jak kdo mluví, tak má (soll) i jednati. Nedbá se na to, co se každodenně vidí. Co se to tu mluví? Z ničeho není (wird) nic. Z ničeho něco udělati jmenuje se stvořiti. Přítel věrný pozná se v nouzi, jako zlato v ohni. Mrzout není nikoho přítelem. Voda někomu dává, někomu bere; oheň ničí vše. Nepohrdej nikým (akk.), každý je bližní tvůj. Tajemství svá neprozrazujte každému! Nevěř nikomu, ale všem! Co s horlivostí konáte, to bude brzo hotovo. Bůh pomáhá všem a každému. Co mně milé, to se tobě nelíbí; co nás těší, to mrzí vás. Člověk se nemůže všem zalíbiti. Každý zná jeho i jí a jest jim oběma nakloněn. Komu se nevěří? Tomu, kdo lže. Každému jest své milé. Něčí klobouk leží pod lavicí. Co kdo sám cítí, to nejlépe zná. Která zvířata jmenují se ssavci? Musí se (muß) vždy totéž mluvit. Tito čtyři koně krmí se k prodeji.

Časoslovo. Das Zeitwort.

§. 50. Mimo číslo (die Zahl) a osobu (die Person), o čemž již podotčeno, hleděti jest u časoslova k času, způsobu a rodu.

Čas jest šesterý, způsob trojí, k němuž se čítají též tvary časoslovné, a rod jest dvojí.

Tvoření tvarů časoslovných. Die Bildung der Zeitformen.

1. Příčestí. Das Mittelwort (participium).

§. 51. Příčestí jest dvojí, přítomného a minulého času.

1. Příčestí přítomné odvádí se od kmene příponou **-end**, (čili krátce od infinitivu přivěšením **nd** mimo časoslova sein a thun) a překládá se českým přechodníkem přítomného času neurčitým neb určitým; na př. lobend chvále, -ic, -ice neb chválící, rechnend počítaje, -ic, -ice neb počítající, tragend nesa, -ouc, -ouce neb nesoucí.

2. Příčestí minulé tvoří se u všech časoslov s odlučitelnými předložkami složených a u jednoduchých s předponou **ge**, kterážto předpona se u oněch složených mezi předložku a kmen vkládá a co jedno slovo píše, pak příponami a sice: u slabých časoslov příponou **-t** neb za příčinou snadnější výslovnosti **-et**, u silných časoslov příponou **-en**, při čemž se pravidelně kmenová samohláska přehlasuje (čemuž se zvláště učiti třeba); na př. gelobt, gerechnet, getragen, abgehört, abgehört, durchgenommen.

Časoslova složená s neodlučitelnými předponami a časoslova cizí, zvláště na **-eren**, nepřibírají více předpony **-ge**, majíce pouze příponu **-t** neb **-en**; na př. beobachtet, zerbrochen, empfohlen, radert, prophzeit atd.

Překládá se příčestí minulé:

- a) buď naším přechodníkem minulého času určitým neb neurčitým;
- b) buď příčestím činným neb trpným minulého času aneb určitým aneb neurčitým; gelobt chváliv, -vši, -vše neb -vší; chválil, -a, -o, -i, -y, -a neb chválen; -a, -o, -i, -y, -a neb chválený, -á, -é, -í, -é, -á.

Pozn. 1. Příčestí obě jsou v užitku co přídavná jména (přívlastky) a tak se i skloňují; na př. der lobende, chválicí, der lobend, chválicího atd.; der gelobte, chválený, der gelobten, chváleného atd.

2. Příčestí času minulého od časoslov přechodných poslé má význam trpný co přívlastek; na př. geliebt milovaný.

3. Příčestí minulého potřebuje se ku tvoření časův, totiž:

- a) času minulého (v oznam., spojovacím způsobu a v infinitivě);
- b) času předminulého (v oznamovacím a spojovacím způsobě);
- c) času předbudoucího;
- d) celého trpného rodu.

4. Příčestí toto nemění se při tvoření časův.

2. Infinitiv. Die unbestimmte Art.

§. 52. Infinitiv (neurčitý způsob, die unbestimmte Art, Nennform) jest v jazyku německém dvojný (u nás jen jeden), totiž: přítomného a minulého času.

- a) Infinitiv přítomný jest časoslovo samo, končící se na -en nebo po l a r na -it: loben, handeln, ändern, k čemuž t h u n dělati;
- b) infinitiv minulý složen jest z příčestí minulého (toho kterého časoslova) a z infinitivu pomocných časoslov haben neb u některých sein a překládá se v češtině, ješto ho naprosto není, buď oznamovacím způsobem minulého času ve vedlejší větě neb infinitivem přítomným časoslov dokonavých; na př. gelobt haben, gerechnet haben, getragen haben, begegnet sein, gekommen sein, abgeschrieben haben, vergraben haben, abdiert haben.

Pozn. 1. Infinitiv přítomný se členem das a velkým písmenem zastupuje naše podstatná od příčestí trpného odvozená; na př. das Loben chválení, das Beden po-
čítání, das Tragen nošení.

2. Infinitivu předkládá se předložka zu, když jsou ve větě:

- a) následující časoslova slabá: aufhören přestati, auffordern vyzývati, ermahnen napominati, sich bemühen namáhati se, причинiti se, sich beflehen snažiti se, sich erinnern zpomenuiti si, sich freuen těšiti se, fürchten báti se, glauben, meinen mysliti, mühen, hoffen doufati, pflegen, streben, verlangen toužiti, bažiti, wünschen přátí si;
- b) přídavná jména: angenehm příjemný, bereit hotov, froh rád, gut dobrý, lieb milý, leicht snadný, möglich možný, schön krásný, schwer těžký, wert, würdig hodn a p.;
- c) podstatná jména obyčejně s pom. časoslovem es ist neb es gibt, es macht, es gewährt a p.: es ist die Begierde žádost, die Gewohnheit obyčej, die Sitte mrav, die Pflicht povinnost, die Schuld hažení, Zudorf, der Schaden škoda, das Zeichen znamení, es macht, gewährt (die) Freude, (das) Vergnügen radost, rozkoš, (die) Anstrengung, Mühe namáhání, (die) Kunst umění a j.

3. Po následujících časoslovích stojí infinitiv bez předložky zu:

- a) po časoslovech pomocných: dürfen smáti, können moci, mögen, wollen chtíti, müssen museti, sollen míti;
- b) po následujících časoslovech slabých: hören slyšeti, lehren učiti, lernen učiti se.

3. Čas. Die Zeit.

§. 53. Čas je šesterý (v češtině jen čtverý):

1. Čas přítomný (die Gegenwart, praesens) tvoří se od infinitivu proměnou -en (neb -it po l a r) v -e, -st, (-est), -t (-et), -en, =et, -en; silná

časoslova přehlasují v 2. a 3. os. čísla jedn. a v *ü* a *e* v *i* neb *ie* (viz §. 14. a 16.): *ich* liebe, du lobst, er (sie, es, man) lobt, wir loben, ihr lobet, sie loben; *ich* trage, du trägst, er trägt, wir tragen, ihr traget, sie tragen.

Času přítomného užívá se:

1. pro děj ve přítomnosti se vyvíjející;
2. místo minulého při živém vypravování;
3. v průpovědích dosud platnost majících;
4. místo našeho budoucího v časosloveh dokonavých.

2. Čas souminulý (die *Mittbergangenheit*, imperfektum) jest jako přítomný tvarem jednoduchý a odvozuje se:

a) u slabých časoslov příponou *-te*, *-test*, *-te*, *-ten*, *-tet*, *-ten* neb při obtížné výslovnosti se vsouvá *t* (tedy *=ete*, *=etest*, *=ete*, *=eten*, *=etet*, *=eten*); není zde tudíž jiných přípon osobných než jako v přítomném čase (se vsutým však *-t*), jen 3. os. jedn. se rovná 1. osobě; na př. *ich* lobte, du lobtest, er, sie, es lobte, wir lobten, ihr lobtet, sie lobten; *ich* rechnet, du rechnetest, er, (sie, es) rechnet, wir rechnet, ihr rechnetet, sie rechnetet.

b) u silných časoslov rozličnými přehláskami (*Ablaut*) ve kmeni (jimž se zvlášť učiti musíme) kde pak nemá 1. a 3. os. jedn. čísla žádné přípony, ostatní mají přípony jako v čase přítomném; na př. *ich* trug, du trugst, er, (sie, es) trug, wir trugen, ihr truget, sie trugen. Souminulého času užívá se:

1. ve větách hlavních vypravovacích místo našeho minulého;
2. ve větách vedlejších k vyznačení děje současného s dějem hlavní věty se spojkami: *als*, *da*, *während*, *indem*, *wenn* (když, co, ješto);
3. vůbec k vytknutí děje minulého, déle trvajícího, neukončeného.

Přípom. I v souminulém čase oddělují se ve větách hlavních při časoslovích složených odlučitelné předpony, ve vedlejších však nikoliv; na př. *ich* arbeitete aus, *ich* schrieb ab; *während* *ich* es ausarbeitete und abschrieb, trat der Vater herein.

3. Minulý čas (die *Vergangenheit*, perfektum) jest čas složený a sice z přítomného času pomocného časoslova *haben* — *ich* habe — (neb u některých *sein* — *ich* bin, což viz v poznámce níže) a z přičestí minulého; na př. *ich* habe gelobt, *ich* habe gerechnet, *ich* habe getragen; *ich* bin begegnet, *ich* bin gekommen; *ich* habe abgeschrieben, *ich* habe begraben, *ich* habe addiert.

Pozn. 1. Následující časoslova tvoří čas minulý (jakož i předminulý a předbudoucí) pomocným časoslovem *sein*:

- a) pomocná časoslova *sein* a *werden*;
- b) následující slabá časoslova pohybu: *begegnen* potkati, *eilen* pospíchati, *folgen* následovati, *gelingen* dostati se, *fletern* lžeti (náhoru), *reisen* cestovati, *zurückkehren* vrátiti se; *tanzten* tančiti vždy s *haben*;
- c) podmětná časoslova počínavá, značící nějaké vznikání či zanikání neb vůbec jakýkoli přechod z jednoho stavu do druhého, a sice slabá: *altern* stárnouti, *aufblühen* rozkvésti, *verblühen* odkvésti, *aufmachen* procitnouti, *erblaffen* zblednouti, *erröthen* zčervenati, *erkranken* onemocněti, *berarmen* schudnouti, *berdorren* uschnouti, *verwelfen* svadnouti a p.

2. Čas minulý označuje děj prostě minulý, ukončený a souhlasí s českým minulým časoslov dokonavých.

3. Minulý čas bere se zhusta místo souminulého ve 2. os. jedn. i množné, kde by byly koncovky *-tetest* a *-tetet*; na př. *Was* hast du geantwortet m. *was* antwortetest du?

4. Předminulý čas (die Vorvergangenheit, plusquamperfektum) skládá se ze souminulého času pomocného časoslova haben — ich hatte — (neb u některých jako v minulém sein — ich war —) a opět z přičestí minulého; na př. ich hatte gelobt, ich hatte gerechnet, ich hatte getragen; ich war begegnet, ich war gekommen; ich hatte abgeschrieben, ich hatte vergraben, ich hatte addiert.

Německý předminulý čas, hustěji než český v užitku, srovnává se s naším předminulým časoslov nedokonavých neb jen s minulým časoslov dokonavých. Zhusta překládá se naším přechodníkem minulého času, kdežto v němčině musí vždy státi spojky als, nachdem, da (když, ještě) na př. Dokonav práci, odpočinul jsem si — Nachdem ich die Arbeit beendet hatte, ruhte ich aus.

5. Budoucí čas (die Zukunft, futurum) složen jest z přítomného času pomocného časoslova werden — ich werde — a z infinitivu přítomného; na př. ich werde loben, ich werde rechnen, ich werde tragen, ich werde begegnen.

Budoucí čas německý shoduje se s naším úplně; jen časoslova dokonavá překládají se v němčině obyčejně pouhým přítomným časem.

6. Čas předbudoucí (die Vorzukunft, futurum exactum) skládá se jako budoucí z přítomného času pomocného časoslova werden — ich werde — a z infinitivu času minulého; na př. ich werde gelobt haben, ich werde gerechnet haben, ich werde getragen haben; ich werde begegnet sein, ich werde gekommen sein; ich werde abgeschrieben haben, ich werde vergraben haben, ich werde addiert haben.

Předbudoucího času se zřídka kdy užívá, jestiž to čas z latiny sem vniklý. Bere se ve vedlejších větách, když děj jejich, ač budoucí, jest u porovnání s jiným též budoucím v hlavní větě dříve ukončen než tento.

4. Spůsob. Die Art.

§. 64. Spůsob (die Art, modus) je trojí: a) oznamovací (die anzeigende Art, indikativ), b) spojovací (die verbindende Art, konjunktiv), c) rozkazovací (die gebietende oder befehlende Art, imperativ).

Infinitiv a přičestí nesprávně se počítají ke způsobům; jsou to tvary časoslovné.

Pozn. Přechodníku a supina v němčině není; onen překládá se přičestím neb celou větou, toto infinitivem.

1. O tvoření oznamovacího a rozkazovacího způsobu byla při časích hned spědu řeč.

Užívání způsobu oznamovacího a rozkazovacího jest jako v češtině; onen klade se o ději jistém, skutečném, tento o rozkazu.

Imperativ má jen 2. osobu jedn. i množ. čísla; první a třetí osoba množná a 3. osoba jedn. opisují se konjunktivem téže osoby.

Pozn. V 1. os množné opisuje se imperativ časoslovem lassen a sice jeho druhou osobou množnou se zájmenem uns (= nechte nás): lassen uns beten modleme se!

2. Spojovací způsob (die verbindende Art, konjunktiv) liší se od oznamovacího jen ve 2. a 3. osobě jedn. čísla v čase přítomném, budoucím a předbudoucím, v minulém jen tam, kde časoslovo tvoří jej pomocným časoslovem haben a ne sein a sice tím, že se v druhé osobě

vždy est a ve 3. os. e vyskytuje, tak že se třetí shoduje vždy s první osobou jednotného čísla.

Ostatní osoby rovnají se vždy indikativu.

Přehlasování u silných časoslov nemá tu místa.

§. 55. Jen konjunktiv přítomný jest veskrz jednoduchý na př. ich lobe, du lobest, er lobe, wir loben, ihr lobet, sie loben; ich rechne, du rechnest, er rechne; ich trage, du tragest, er trage, wir tragen, ihr traget, sie tragen.

V souminulém čase veliká většina časoslov spojovací způsob opisuje, a jen málo jich bere tvar jednoduchý a to obyčejně jen časoslova silná; u slabých časoslov zní konjunktiv jako indikativ, ale jen tehdy, když jsou zde dvě věty, v nichž v jedné konjunktiv znalý jest.

Všechny ostatní časy (minulý a předminulý, budoucí a předbudoucí) mají v konjunktivu jako v indikativu tvary složené ze spojovacího způsobu pomocných časoslov sein, haben, werden, kteréžto prvé znáti se musí.

Spojovací způsob přítomného a souminulého času časoslov pomocných jest:

a) Přítomný čas. Gegenwart.

Osoba.	Jednotné číslo. Einzahf.		
1.	ich sei	ich habe	ich werde
2.	du seiest	du habest	du werdest
3.	er sei	er habe	er werde
	Množné číslo. Mehrzahf.		
1.	wir seien	wir haben	wir werden
2.	ihr seiet	ihr habet	ihr werdet
3.	sie seien	sie haben	sie werden.

b) Souminulý čas. Mitvergangenheit.

a) Jednoduchý čas souminulý.

Osoba.	Jednotné číslo. Einzahf.		
1.	ich wäre	ich hätte	ich würde
2.	du wärest	du hättest	du würdest
3.	er wäre	er hätte	er würde
	Množné číslo. Mehrzahf.		
1.	wir wären	wir hätten	wir würden
2.	ihr wäret	ihr hättet	ihr würdet
3.	sie wären	sie hätten	sie würden.

Pozn. Spojovací způsob jednoduchých pomocných časoslov jako některých jiných časoslov silných tvoří se od téhož času oznamovacího způsobu přehláskou *a v ä, o v ö, u v ü* a příponami neb jen pouhými příponami; na př. *ich kam — ich käme, ich nahm — ich nähme, ich konnte — ich könnte, ich mochte — ich möchte, ich musste — ich müßte, ich durfte — ich dürfte; ich schrieb — ich schriebe, ich ließ — ich ließe* atd.

β) Opsaný čas souminulý.

Konjunktiv času souminulého opisuje se nejčastěji spojovacím způsobem téhož času pomocného časoslova *werden — ich würde* neb někdy též *mögen — ich möchte* — a infinitivem toho kterého časoslova; na př. *ich würde sein, du würdest sein* atd.; *ich würde haben*, někdy též *ich möchte sein, ich möchte haben* atd.; *ich würde (möchte) loben, ich würde (möchte) rechnen, ich würde (möchte) tragen* atd.

§. 56. Spojovací způsob minulého času složen jest z konjunktivu přítomného času pomocného časoslova *haben* neb dle potřeby *sein* — *ich habe* neb *ich sei* — a z přčestí minulého: *ich habe, — du habest — er habe* atd. *gelobt, du habest gerechnet, er habe getragen; ich sei begegnet, ich sei gekommen*.

§. 57. Konjunktiv času předminulého je dvojit:

1. Složený ze spojovacího způsobu souminulého času pomocného časoslova *haben* neb *sein* — *ich hätte* neb *ich wäre* — a z přčestí minulého; na př. *ich hätte gelobt, ich hätte gerechnet, ich hätte getragen; ich wäre begegnet, ich wäre gekommen*.

2. Opsaný z konjunktivu souminulého času pomocného časoslova *werden* — *ich würde* — (jako opsaný souminulý) — a z infinitivu minulého; na př. *ich würde gelobt haben, ich würde gerechnet haben, ich würde getragen haben, ich würde begegnet sein, ich würde gekommen sein*.

§. 58. Konjunktiv budoucí a řídký předbudoucí skládají se oba ze spojovacího způsobu přítomného času pomocného časoslova *werden* — *ich werde* — a onen z infinitivu přítomného a tento z infinitivu minulého; na př. *ich werde — du werdest — er werde loben, du werdest tragen; ich werde — du werdest, er werde gelobt haben, du werdest getragen haben, er werde begegnet sein, sie werde gekommen sein*.

Užívání německého konjunktivu jest dvojit: 1. ve větách děje nejistotného, pochybného, jenž sluje nejistotný, 2. ve větách podmíněných, jenž zove se vymíňovací.

1. Nejistotný konjunktiv jest času přítomného, minulého, budoucího a předbudoucího a překládá se u nás buď konjunktivem se spojkou *by, aby*, buď indikativem se spojkou *že* (v němčině *daß, damit*).

Užívá se ho ve větách, kde se o podmětě něco vypovídá, co není zcela jisté, co je tedy domněnkou, neb čemu já sám víry nepřikládám, uváděje výroky jiných:

- a) po časoslovech mluvení ve větách předmětných: *behaupten* tvrditi, *berichten* zpraviti, *erzählen* vypravovati, *hinterbringen* donášeti, *glauben*, *meinen* mysliti, *schreiben* psáti, *sagen* praviti a p. Spojka po nich, je *daß — že*.
- b) po časoslovech rozkazu, chtění, bázně: *befehlen*, *auftragen*, *gebieten* rozkázati, *poroučeti*, *bitten*, *ersuchen* prositi, *fordern*, *verlangen* žádati,

wollen chtějí, wünschen přáti si, ermahnen, erinnern napomínati, vergessen zapomenouti, erlauben, gestatten dovoliti, fürchten báti se, zweifeln pochybovati a p. (daß — aby).

- c) ve větách podmětných po časoslově pomocném es ist s přídatným neb podstatným jménem; na př. es ist gut, es ist möglich, es ist die Pflicht, es ist die Gewohnheit atd. (daß — aby).
- d) v nejistotných větách účelných (daß, auf daß, damit — aby).

Pozn. 1. Kde děj se udává skutečný ve větě vedlejší, klade se indikativ.

2. Ve větách předmětných vypouští se zhusta spojka daß, obzvláště když jest v obou větách tentýž podmět, čímž pak přijímá vedlejší věta tvar i slovosled hlavní věty; na př. Der Vater sagt, daß er nicht krank sei; skráceně: er sei nicht krank.

3. Věty účelné skrácují se po vypuštění spojky daß, damit infinitivem s předložkou zu a předcházejícím um: Die Menschen leben nicht, damit sie essen und trinken = um zu essen und zu trinken.

Cvičení. Sestavte si, jak se tvoří indikativ a konjunktiv jednotlivých časů zároveň.

2. Vyměňovací konjunktiv jest času souminulého a předminulého.

Klade se jako v češtině ve větách pronášejících výminku neb nevyplnitelné přání se spojkou wenn, wenn doch, daß doch — kdyby, kéžby.

Pozn. 1. Spojka wenn se dosti často vynechává a pak má vedlejší věta tvar i slovosled hlavní věty; na př. Dieser Mensch wäre glücklich, wenn er zufriedener wäre = wäre er zufriedener.

2. Ve výměnečných větách bere se i u slabých časoslov konjunktiv souminulého času jednoduchý, jenž se rovná indikativu: ich lobte chválil bych, du lobtest, er lobte, wir lobten, ihr lobtet, sie lobten.

5. Rod. Die Form.

§. 59. Rod časoslov jest dvojitý: činný a trpný (aktivum a passivum, die thätige und leidende Form).

O tvoření časův a způsobů v činném rodě v předešlém již jednáno.

Časy a způsoby trpného rodu jsou všechny složeny a sice z jednotlivých časův a způsobův pomocného časoslova werden a z přičestí minulého.

Jen tam, kdeby dvě přičestí s předponami ge se setkaly, totiž v čase minulém, předminulém a předbudoucím, přichází přičestí pomocného časoslova geworden o předponu ge, tak že zbývá jen worden, kteréž se někdy i vypouští docela, na př.: ich bin gelobt worden, ich wäre gelobt worden; der Baum ist gestürzt, strom jest podepřen, es ist nicht ausgefehrt, není vymeteno atd.

Přehled časování. Übersicht der Abwandlung.

a) Pomocná časoslova. Hilfszeitwörter.

1. Infinitiv (die Nennform)

a) přítomný: sein, haben werden;

b) minulý: gewesen sein, gehabt haben, geworden sein.

2. Přičestí (das Mittelwort)

a) přítomné: seiend, habend, werdend;

b) minulé: gewesen, gehabt, geworden.

3. Rozkazovací spůsob. Gebietende Art

a) jednoduchý:

Jedn. os. 2. sei, habe, werde
 množ. " 2. seib, habet, werdet;

b) opsaný:

Jedn. os. 3. sei er (ste, es), habe er, werde er;
 množ. " 1. { seien wir, haben wir, werden wir
 { lasset uns sein, lasset uns haben, lasset uns werden;
 " " 3. seien Sie, haben Sie, werden Sie.

4. Oznamovací spůsob. Anzeigende Art.

Přítomný čas. Gegenwart.							
Jedn. os.	1.	ich	bin	ich	habe	ich	werde
" "	2.	du	bist	du	hast	du	wirst
" "	3.	er	ist	er	hat	er	wird
množ. "	1.	wir	sind	wir	haben	wir	werden
" "	2.	ihr	seid	ihr	habet	ihr	werdet
" "	3.	sie	sind	sie	haben	sie	werden.
Souminulý čas. Mitvergangenheit.							
Jedn. os.	1.	ich	war	ich	hatte	ich	wurde (ward)
" "	2.	du	warst	du	hattest	du	wurdest (wardst)
" "	3.	er	war	er	hatte	er	wurde (ward)
množ. "	1.	wir	waren	wir	hatten	wir	wurden
" "	2.	ihr	waret	ihr	hattet	ihr	wurdet
" "	3.	sie	waren	sie	hatten	sie	wurden.
Minulý čas. Vergangenheit.							
Jedn. os.	1.	ich	bin	ich	habe	ich	bin
" "	2.	du	bist	du	hast	du	bist
" "	3.	er	ist	er	hat	er	ist
množ. "	1.	wir	sind	wir	haben	wir	sind
" "	2.	ihr	seid	ihr	habet	ihr	seid
" "	3.	sie	sind	sie	haben	sie	sind
			gewesen		gehabt		geworden
Předminulý čas. Vorvergangenheit.							
Jedn. os.	1.	ich	war	ich	hatte	ich	war
" "	2.	du	warst	du	hattest	du	warst
" "	3.	er	war	er	hatte	er	war
množ. "	1.	wir	waren	wir	hatten	wir	waren
" "	2.	ihr	waret	ihr	hattet	ihr	waret
" "	3.	sie	waren	sie	hatten	sie	waren
			gewesen		gehabt		geworden

Budoucí čas. Zukunft.

Jedn. os.	1. ich	werde	ich	werde	ich	werde
" "	2. du	wirst	du	wirst	du	wirst
" "	3. er	wird	er	wird	er	wird
množ. "	1. wir	werden	wir	werden	wir	werden
" "	2. ihr	werdet	ihr	werdet	ihr	werdet
" "	3. sie	werden	sie	werden	sie	werden

Předbudoucí čas. Vorzukunft.

Jedn. os.	1. ich	werde	ich	werde	ich	werde
" "	2. du	wirst	du	wirst	du	wirst
" "	3. er	wird	er	wird	er	wird
množ. "	1. wir	werden	wir	werden	wir	werden
" "	2. ihr	werdet	ihr	werdet	ihr	werdet
" "	3. sie	werden	sie	werden	sie	werden

5. Spojovací způsob. Verbindende Art.

Přítomný čas. Gegenwart.

Jedn. os.	1. ich	sei	ich	habe	ich	werde
" "	2. du	seist	du	habest	du	werdest
" "	3. er	sei	er	habe	er	werde
množ. "	1. wir	seien	wir	haben	wir	werden
" "	2. ihr	seiet	ihr	habet	ihr	werdet
" "	3. sie	seien	sie	haben	sie	werden.

Souminulý čas. Mitvergangenheit.

a) jednoduchý:

Jedn. os.	1. ich	wäre	ich	hätte	ich	würde
" "	2. du	wärest	du	hättest	du	würdest
" "	3. er	wäre	er	hätte	er	würde
množ. "	1. wir	wären	wir	hätten	wir	würden
" "	2. ihr	wäret	ihr	hättet	ihr	würdet
" "	3. sie	wären	sie	hätten	sie	würden

b) opsaný:

Jedn. os.	1. ich	würde sein	ich	würde haben
" "	2. du	würdest sein	du	würdest haben
" "	3. er	würde sein	er	würde haben
množ. "	1. wir	würden sein	wir	würden haben
" "	2. ihr	würdet sein	ihr	würdet haben
" "	3. sie	würden sein	sie	würden haben.

Minulý čas. Vergangenheit.

Jedn.	1. ich sei	} gewesen	ich habe	} gehabt	ich sei	} geworden
"	2. du seiest		du habest		du seiest	
"	3. er sei		er habe		er sei	
množ.	1. wir seien	}	wir haben	}	wir seien	}
"	2. ihr seiet		ihr habet		ihr seiet	
"	3. sie seien		sie haben		sie seien	

Předminulý čas. Vorbergangenheit.

a) jednoduchý :

Jedn.	1. ich wäre	} gewesen	ich hätte	} gehabt	ich wäre	} geworden
"	2. du wärest		du hättest		du wärest	
"	3. er wäre		er hätte		er wäre	
množ.	1. wir wären	}	wir hätten	}	wir wären	}
"	2. ihr wäret		ihr hättet		ihr wäret	
"	3. sie wären		sie hätten		sie wären	

b) opsaný :

Jedn.	1. ich würde	} gewesen sein	ich würde	} haben	ich würde	} sein
"	2. du würdest		du würdest		du würdest	
"	3. er würde		er würde		er würde	
množ.	1. wir würden	}	wir würden	}	wir würden	}
"	2. ihr würdet		ihr würdet		ihr würdet	
"	3. sie würden		sie würden		sie würden	

Budoucí čas. Zukunft.

Jedn.	1. ich werde	} sein	ich werde	} haben	ich werde	} werden
"	2. du werdest		du werdest		du werdest	
"	3. er werde		er werde		er werde	
množ.	1. wir werden	}	wir werden	}	wir werden	}
"	2. ihr werdet		ihr werdet		ihr werdet	
"	3. sie werden		sie werden		sie werden	

Předbudoucí čas. Vorzukunft.

Jedn.	1. ich werde	} gewesen sein	ich werde	} haben	ich werde	} sein
"	2. du werdest		du werdest		du werdest	
"	3. er werde		er werde		er werde	
množ.	1. wir werden	}	wir werden	}	wir werden	}
"	2. ihr werdet		ihr werdet		ihr werdet	
"	3. sie werden		sie werden		sie werden	

Cvičení domácí. Napište si každé pomocné časoslovo zvlášť a sice vždy indikativ a konjunktiv vedle sebel.

Připom. Při učení se jednotlivým časům drž se pořádku tohoto a pamatuj zvlášť dobře jen vždy první osobu; ostatní již samy sebou se podají, any se stále pravidelně časují.

b) Časoslova slabá a silná. Schwache und starke Zeitwörter.

α) Rod činný. Thätige Form.

1. Infinitiv (die Nennform):

- a) přítomný: loben, tragen;
b) minulý: gelobt haben, getragen haben.

2. Příčestí (das Mittelwort):

- a) přítomné: lobend, tragend;
b) minulé: gelobt, getragen.

3. Rozkazovací způsob (die gebietende Art):

a) Jednoduchý:

- Jedn. os. 2. lobe, trage;
množ. „ 2. lobet, traget;

b) opsaný:

- Jedn. 3. lobe er (sie, es), trage er (sie, es);
množ. 1. } loben wir, tragen wir,
          } laffet uns loben, laffet uns tragen;
          3. loben Sie, tragen Sie.

Indikativ. Konjunktiv. Indikativ. Konjunktiv.

		Přítomný čas. Gegenwart.						
Jedn.	1. ich	lobe	ich	lobe	ich	trage	ich	trage
„	2. du	lobst	du	lobest	du	trägst	du	tragest
„	3. er	lobt	er	lobe	er	trägt	er	trage
množ.	1. wir	loben	wir	loben	wir	tragen	wir	tragen
„	2. ihr	lobet	ihr	lobet	ihr	traget	ihr	traget
„	3. sie	loben	sie	loben	sie	tragen	sie	tragen.

		Souminulý čas. Mitvergangenheit.						
Jedn.	1. ich	lobte	ich	würde	ich	trug	ich	trüge
„	2. du	lobtest	du	würdest	du	trugst	du	trügest
„	3. er	lobte	er	würde	er	trug	er	trüge
množ.	1. wir	lobten	wir	würden	wir	trugen	wir	trügen
„	2. ihr	lobtet	ihr	würdet	ihr	truget	ihr	trüget
„	3. sie	lobten	sie	würden	sie	trugen	sie	trügen.

Pozn. Místo ich trüge je častěji opsaný konjunktiv: ich würde tragen.

Minulý čas. Vergangenheit.										
Jedn.	1.	ich	habe	ich	habe	ich	habe	ich	habe	} getragen
"	2.	du	hast	du	habest	du	hast	du	habest	
"	3.	er	hat	er	habe	er	hat	er	habe	
množ.	1.	wir	haben	wir	haben	wir	haben	wir	haben	} getragen
"	2.	ihr	habet	ihr	habet	ihr	habet	ihr	habet	
"	3.	sie	haben	sie	haben	sie	haben	sie	haben	
Prädminulý čas. Vorvergangenheit.										
Jedn.	1.	ich	hatte	ich	hätte	ich	hatte	ich	hätte	} getragen
"	2.	du	hattest	du	hättest	du	hattest	du	hättest	
"	3.	er	hatte	er	hätte	er	hatte	er	hätte	
množ.	1.	wir	hatten	wir	hätten	wir	hatten	wir	hätten	} getragen
"	2.	ihr	hattet	ihr	hättet	ihr	hattet	ihr	hättet	
"	3.	sie	hatten	sie	hätten	sie	hatten	sie	hätten	
Pozn. Opsaný předminulý konjunktiv zní: ich würde gelobt haben, ich würde getragen haben.										
Budoucí čas. Zukunft.										
Jedn.	1.	ich	werde	ich	werde	ich	werde	ich	werde	} tragen
"	2.	du	wirst	du	werdest	du	wirst	du	werdest	
"	3.	er	wird	er	werde	er	wird	er	werde	
množ.	1.	wir	werden	wir	werden	wir	werden	wir	werden	} tragen
"	2.	ihr	werdet	ihr	werdet	ihr	werdet	ihr	werdet	
"	3.	sie	werden	sie	werden	sie	werden	sie	werden	
Prädбудoucí čas. Vorzukunft.										
Jedn.	1.	ich	werde	ich	werde	ich	werde	ich	werde	} getragen haben
"	2.	du	wirst	du	werdest	du	wirst	du	werdest	
"	3.	er	wird	er	werde	er	wird	er	werde	
množ.	1.	wir	werden	wir	werden	wir	werden	wir	werden	} getragen haben
"	2.	ihr	werdet	ihr	werdet	ihr	werdet	ihr	werdet	
"	3.	sie	werden	sie	werden	sie	werden	sie	werden	

β) Trpný rod. Die leidende Form.

1. Infinitiv (die Nennform)

a) přítomný: gelobt werden, getragen werden;

b) minulý: gelobt worden sein, getragen worden sein.

2. Příčestí minulé: gelobt, getragen.

3. Imperativ

Jedn. 2. } werde gelobt, werde getragen;
 } sei gelobt, sei getragen;

- množ. 2. { werdet gelobt, werdet getragen;
 seid gelobt, seid getragen;
 jedn. 3. werde (sei) er gelobt, getragen;
 množ. 1. werden (seien) wir gelobt, getragen;
 „ 2. werden (seien — sind). Sie gelobt, getragen.

Indikativ. Konjunktiv. Indikativ. Konjunktiv.

Přítomný čas. Gegenwart.										
Jedn.	1.	ich	werde	ich	werde	ich	werde	ich	werde	
„	2.	du	wirfst	du	werdest	du	wirfst	du	werdest	} getragen
„	3.	er	wird	er	werde	er	wird	er	werde	
množ.	1.	wir	werden	wir	werden	wir	werden	wir	werden	
„	2.	ihr	werdet	ihr	werdet	ihr	werdet	ihr	werdet	} getragen
„	3.	sie	werden	sie	werden	sie	werden	sie	werden	
Souminulý čas. Mitbergangenheit.										
Jedn.	1.	ich	würde	ich	würde	ich	würde	ich	würde	
„	2.	du	würdest	du	würdest	du	würdest	du	würdest	} getragen
„	3.	er	würde	er	würde	er	würde	er	würde	
množ.	1.	wir	würden	wir	würden	wir	würden	wir	würden	
„	2.	ihr	würdet	ihr	würdet	ihr	würdet	ihr	würdet	} getragen
„	3.	sie	würden	sie	würden	sie	würden	sie	würden	
Minulý čas. Vergangenheit.										
Jedn.	1.	ich	bin	ich	sei	ich	bin	ich	sei	
„	2.	du	bist	du	seist	du	bist	du	seist	} getr. worden
„	3.	er	ist	er	sei	er	ist	er	sei	
množ.	1.	wir	sind	wir	seien	wir	sind	wir	seien	
„	2.	ihr	seid	ihr	seiet	ihr	seid	ihr	seiet	} getr. worden
„	3.	sie	sind	sie	seien	sie	sind	sie	seien	
Předminulý čas. Vorvergangenheit.										
Jedn.	1.	ich	war	ich	wäre	ich	war	ich	wäre	
„	2.	du	warst	du	wärest	du	warst	du	wärest	} getr. worden
„	3.	er	war	er	wäre	er	war	er	wäre	
množ.	1.	wir	waren	wir	wären	wir	waren	wir	wären	
„	2.	ihr	wäret	ihr	wäret	ihr	wäret	ihr	wäret	} getr. worden
„	3.	sie	waren	sie	wären	sie	waren	sie	wären	
Opsaný konjunktiv předminulý zní: ich würde gelobt worden sein.										

Budoucí čas. Zukunft.													
Jedn.	1.	ich	werde	} gelobt werden	ich	werde	} gelobt werden	ich	werde	} getr. werden	ich	werde	} getr. werden
"	2.	du	wirst		du	werdest		du	wirst		du	werdest	
"	3.	er	wird		er	werde		er	wird		er	werde	
množ.	1.	wir	werden	wir	werden	wir	werden	wir	werden	wir	werden	wir	werden
"	2.	ihr	werdet	ihr	werdet	ihr	werdet	getr.	ihr	werdet	getr.	ihr	werdet
"	3.	sie	werden	sie	werden	sie	werden	getr.	sie	werden	getr.	sie	werden

Předbudoucí čas. Vorzukunft.													
Jedn.	1.	ich	werde	sein	ich	werde	sein	ich	werde	sein	ich	werde	sein
"	2.	du	wirst	du	werdest	du	wirst	du	werdest	du	wirst	du	werdest
"	3.	er	wird	er	werde	er	wird	er	werde	er	wird	er	werde
množ.	1.	wir	werden	wir	werden	wir	werden	wir	werden	wir	werden	wir	werden
"	2.	ihr	werdet	ihr	werdet	ihr	werdet	getr.	ihr	werdet	getr.	ihr	werdet
"	3.	sie	werden	sie	werden	sie	werden	getr.	sie	werden	getr.	sie	werden

Pozn. Rod trpný se v češtině zhusta opisuje činným rodem se zvrtným zájmenem *se*; na př. *das Gras wird gemäht* — tráva se seká.

Cvičení domácí. Časujte jedno slabé a jedno silné zvrtné časoslovo (*sich fürchten, sich waschen* (soumin. *ich wusch* — přič. *gewaschen*) a jedno časoslovo slabé a silné tvořící minulý čas pomocí *sein* (*begegnen, kommen*)!

c) Časování smíšené. Gemischte Abwandlung. (Conjugation.)

§. 60. Časoslova smíšeného časování mění v čase souminulém a v přičestí minulém kmenovou samohlásku (jako silná časoslova) a přijímají zároveň přípony časoslov slabého časování.

Jsou to: *brennen* hořeti, pálení, *kennen* znáti, *nennen* jmenovati, *rennen* páditi; *bringen* přinést, *denken* mysliti; *senden* poslati, *wenden* obrátiti; tato dvě poslední jsou též veskrz slabá; pak pomocná časoslova: *dürfen* smíti, *können* moci, uměti, *mögen* chtíti, *müssen* museti, *sollen* míti = povinen býti, *wollen* chtíti, *wissen* věděti.

Přítomný čas oznam. i spoj. způsobu jest pravidelný; na př. oznam. způsob *ich kenne, du kennst, er kennt, wir kennen, ihr kennet, sie kennen*; spoj. způsob *ich kenne, du kennest, er kenne, wir kennen, ihr kennet, sie kennen*.

Souminulý čas oznam. způsobu: *ich brannte, kannte, nannte, rannte, brachste, dächte, sandte* neb *sendete, wandte* neb *wendete*.

Souminulý čas spojovacího způsobu obyčejně jen opsán: *ich würde* (máchte) *brennen, kennen, nennen, rennen, senden, wenden, bringen, denken*; tato dvě však častěji jednoduchý: *ich brächte, dächte*.

Přičestí času minulého: *gebrannt, gefannt, genannt, gerannt, gebracht, gedaht, gesandt* i *gesendet, gewandt* i *gewendet*.

Pozn. *Kennen* tvoří minulé časy pomocí *sein*.

Připom. V ostatních časech a způsobích cvičte se sami!

Pomocná časoslova: dürfen, können, mögen, müssen, sollen, wollen, wissen
skloňují se následovně:

Indikativ přítomného času.							
ich	darf	kann	mag	muss	soll	will	weiß
du	darfst	kannst	magst	musst	sollst	willst	weißt
er	darf	kann	mag	muss	soll	will	weiß
wir	dürfen	können	mögen	müssen	sollen	wollen	wissen
ihr	düret	könnet	möget	müßet	sollt	wollt	wisset
sie	dürfen	können	mögen	müssen	sollen	wollen	wissen.
Konjunktiv přítomného času.							
ich	dürfe	könne	möge	müsse	solle	wolle	wisse
du	dürfest	könneft	mögest	müßest	solleft	wolleft	wisseft
er	dürfe	könne	möge	müsse	solle	wolle	wisse atd.
Indikativ souminulého času.							
ich	durfte	könnte	möchte	musste	sollte	wollte	wusste atd.
Konjunktiv souminulého času.							
ich	dürfte	könnte	möchte	müßte	sollte	wollte	wüßte atd.
Přičestí minulého času.							
gedurft	gekonnt	gemocht	gemusst	gesollt	gewollt	gewusst.	

Minulý čas zní: ich habe gedurft, gekonnt, gemocht, gemusst, gesollt, gewollt, gewusst — a tak se tvoří i předminulý i předbudoucí.

Jestliže však při těchto časoslovích kromě wissen stojí infinitiv jiného časoslova, bere se v minulém, předminulém a předbudoucím čase místo jejich přičestí infinitiv; na př. ich habe nicht schreiben dürfen — nesměl jsem psáti; er hatte gehen können — mohl jíti; wir hätten lesen müssen — byli bychom museli čísti atd.

Totéž děje se u časoslov heißen, helfen, (kennen) lernen, lassen, hören, sehen; na př. Habet ihr ihn laufen sehen? Sie haben ihn singen hören. Wer hat dich gehen heißen? Ich habe ihn kennen lernen.

Mimo pomocná časoslova časuje se nepravidelně thun činiti, a sice takto:

Přítomný čas.				
Indik.	Konj.	Imper.	Indik.	Konj.
ich	thue	—	ich	thäte
du	thuest	thue, thu	du	thätest
er	thue	thue er	er	thäte

wir thun	wir thun	thun wir	wir thaten	wir thäten
ihr thut	ihr thut	thuet, thut	ihr thatet	ihr thätet
sie thun	sie thun	thun Sie	sie thaten	sie thäten.

Přít. přítomné: thüend; přít. minulé: gethan.
 Indik. min. času: ich habe gethan atd.

Cvičení 36. Sechs und dreißigste Übung.

Mein Vater schreibt immer stehend. Gesenkten Hauptes steht der beschämte Schüler vor dem Lehrer. Betet knieend und mit gefalteten Händen! Der Priester betet stehend und mit ausgebreiteten Armen. Die aufgehende und untergehende Sonne erscheint uns viel größer, als wenn sie hoch am Himmel steht. Zammernd und weinend suchen die armen Kinder ein Obdach. Die Hunde verfolgten den fliehenden Hasen. Erspieltes Geld hat Flügel. Ein von Raupen zernagter Baum bringt keine Frucht. Gestücht verwelken die Blumen bald, wenn man sie nicht ins Wasser gibt. Ein vom heftigen Sturme und vom Hagelschlag begleitetes Gewitter richtet großen Schaden an. Wer klegend zu Gott betet, den hört Gott schlafend an. Die Elster stiehlt glänzende Sachen und trägt sie in ihr Nest. Das reinste und härteste Glas besteht aus gepulvertem Feuerstein und Quarz. Der General reitet mit verhängten Zügeln und wallendem Federbusch. Unser geliebter Lehrer ist schwer krank. Der Kaufmann verkauft die gekauften Waaren. Palästina heißt das gelobte Land. Gestützt auf den Arm des Onkels geht der Greis in's Freie. Verbrennet euch nicht an den glühenden Kohlen!

V kvetoucím věku klesá mladík do hrobu jako shrbený kmet. Pro následován skrývá se jelen do houští. Ujměte se schudlých a osiřelých dětí! Umírajíc doporučuje je vám matka jejich. Mračna se tvoří z par v povětří vystupujících. Neznaje nouzi a bídu vychvaluješ chudobu? Pletoucí a šijíce vypravují si sestry krásné povídky. Dlouho očekávaný čas jest již zde. Těžko nahradíš věci zanedbané. Pole dobře vzdělaná nahrazují rolníkovi práci na ně vynaloženou. Změněný stav, změněné místo a změněný čas mění lidi. Modleme se k Bohu stojíce neb klečíce se sepiatýma rukama neb s rozpiatýma ramenoma! Vystupující mhy kazí nám krásnou vyhlídku. Učitel náš přednáší stoje neb sedě. Tázán jsa, odpovídej hlasitě! Vinici překopávejte, naleznete v ní poklad. Zapomení nepijte! Potrestané děti slibují polepsění. Proč tu stojíte, k nebi hledíte? Můj vyvolený přítel jest se mnou v stejném stáří. Čechy jsou bohatá a požehnaná země. Pozdraveni byvše, pozdravte zase! Nedokončená práce netěší nás.

Cvičení 37. Sieben und dreißigste Übung.

Dieser Schüler lernte früher viel, mehr als jetzt; ich fragte ihn nach der Ursache, aber er antwortete nichts. Ich ermahnte ihn daher zu größerem Fleiße; er gelobte mir nun Alles. Wir forderten euch immer zur Ausdauer auf; allein

ihr achtetet niemals darauf. Heuer blühten alle Bäume herrlich, aber spätere Fröste vernichteten alle Hoffnung auf eine reichliche Frucht. Die Mädchen pflückten auf den Wiesen Blumen, während die Knaben spielten. Die arme Witwe betete in der Kirche sehr andächtig und flehte Gott selbst um Hilfe an. Was verhinderte dich gestern an der Ausführung deines Planes? Wir alle zweifelten schon an dem Aufkommen unserer Tante. Während ich die freudige Nachricht von der Ankunft des Onkels ausrichtete, schickte dieser einen Brief, worin er meldete, daß er krank ist. Wer verleitete dich dazu? Wir arbeiteten zuerst die schriftlichen Aufgaben aus, dann lernten wir die anferlegten Lektionen. So lange euch der Herr Pfarrer in der französischen Sprache unterrichtete, machtet ihr große Fortschritte darin. Es fehlte den Reisenden an frischem Wasser. Erreichte sie ihr Ziel vollständig?

Husité sbořili mnoho vsí a hradů, spustořili chrámy, zničili obrazy a trýznili mnichy a kněze. Nebáli jste se, když se blýskalo? Ježíš rozeslal apoštoly po celém světě; oni kázali a obraceli lid na (zu) víru křesťanskou. Císařové římské pronásledovali vyznavače nové víry. Husy zachránily Řím, největší (to) město starého světa. Když jsem skrže Moravu cestoval, potkal jsem pocestného (dat.), který mi o svých cestách vypravoval. Těšili jsme oširelé dítě, které u hrobu svých rodičů plakalo. Dorazil jsem k myslivně dřívě, než jsem očekával; zvolil jsem kratší cestu po lukách a lesem. Když vás učitel napomínal, proč jste neposlechli? Proto vás trestal. Hannibal porazil Římany často. Athénští vypověděli mnohého o vlast zasloužilého občana. Nepřátelé bojovali velmi udatně, přece (však) zvítězili naši a dobyli kus nepřátelské země. Methusalem žil 950 let. Dostal jsi se šťastně domů? Římané vypověděli Jugurthovi, králi Numidskému, válku. Zmýlili jste se v něm velice; on vás (akk.) upotřebil co nástrojů a svedl vás k zlému. Prusové dobyli téměř všech pevností (akk.) a obsadili je.

Cvičení 38. Acht und dreißigste Übung.

Was schadete diesem Jünglinge am meisten? Seine unregelmäßige Lebensweise. Ich verrechnete mich, da ich glaubte, daß es heute schön wird. Die Gesandten beschwerten sich beim Könige wegen der hohen Zölle. Was machten die Kinder, als ihr zeichnetet? Man weinte und wehlagte allgemein. Warum jammerten die armen Weiber? Als wir das Riesengebirge erreichten, schneite, regnete und hagelte es abwechselnd. Es nützte uns unsere Regenschirme nichts. Die Alpenstöcke leisteten uns aber vortreffliche Dienste. Wozu dienten sie euch? Wir stützten uns darauf beim Hinaufsteigen. Ich erwartete dich gestern den ganzen Tag. Warum besuchtest du mich nicht? Ich arbeitete bis zum Abend. Was denn? Zuerst zeichnete ich einige Vorlagen, dann arbeitete ich die Rechenaufgabe aus. Mein Hauslehrer lobte mich deshalb. Gestern änderte sich plötzlich das Wetter. Fröhlich war es noch so schön, zu Mittag bligte und domierte es und dann regnete und hagelte es unter einander. Was machtet ihr in der vorletzten deutschen Stunde? Wir wandelten die schwachen Zeitwörter in allen Zeiten und Arten ab. Warum trockneten heuer im Sommer alle Brunnen aus? Suchten Sie uns gestern im Garten? Warum badeten Sie nicht mit uns auf der

Schwimmhschule? Kehrete schon der Kaufmann von Wien zurück? Die Römer wählten alljährlich zwei Consuln. Die alten Deutschen nährten in ihren heiligen Hainen weiße Pferde und fütterten sie aus silbernen und goldenen Gefäßen. Manche alten Völker opferten ihren Göttern sogar Menschen. Cain baute das Feld und Abel hütete die Herden. Der Prophet Jeremias klagte auf den Trümmern von Jerusalem. David bereute sein Lebenlang die Sünde, womit er Gott so schwer beleidigt hat.

Co jsi dělal včera, když *) přišlo? Dlel jsem u svého strýce; bráli jsme až do večera na pianě; strýc mne pak doprovodil domů. Večer pospíchal jsem k sestře, která je poněkud churava. Žádala mne po služce o návštěvu. Onemocněla následkem nastuzení. Byla delší čas na cestách v celém Svýcarsku a v celé Itálii. Počasí bylo ale stále nepříznivo, chladno a deštivo. Jednou šla (gteng) se svým manželem ku známé baronce, již velmi ctíla a milovala. Bylo velmi krásné; slunce hrálo tak, že se oba velmi potíli. Trhajíce květiny, smáli se a žertovali. Nepozorovali, že se blížila bouře. Již vál chladný vítr, blýskalo se a hřmělo z daleka a po chvíli již přišlo a padaly kroupy. Celá rozehrátá a zmoklá dorazila do zámku a ačkoliv se hned převlékla a vše pohodlí si udělala, sedla si, aniž pozorovala, blíž dveří. Tím to učinila ještě horším, nastudila se a vrátila se s cesty churava. Cítila nastuzení to dlouho a dosud churaví velmi při změně povětrí. — Těšili jste se na ni, ješto jste ji tak dlouho očekávali? — Doufali jsme, že se vrátí zdráva a vesela a sklámali jsme se velice. — Proč jste neučinili pokus s teplými lázněmi? — Lékař pravil, že jí škodí, ač mnohému, jak nám sdělil, prospěly. Měj se dobře! Pospíchám. Na shledanou!

Cvčlení 39. Neun und dreißigste Übung.

Wann bist du krank gewesen? Hast du die Blattern gehabt? Mancher Mensch ist reich geworden, während ein anderer verarmte. Wir haben zwei Nächte am Krankenlager der Großmutter gewacht. Gegen Morgen seid ihr aber eingeschlummert. Wer hat euch heute geweckt? Die jüngeren Schwestern haben sich entfernt, als jemand an die Thür klopfte. Welcher Baumeister hat dieses schöne Haus gebaut? Durch die anhaltende Dürre sind die Bäche fast überall ausgetrocknet. Warum haben Sie sich nicht beim Herrn Grafen beklagt? Wir haben schon alle unsere Aufgaben ausgearbeitet. Wie hat es der Kaufmann angestellt, daß er keine Strafe zahlte? Ihr habet euch die besten Stücke ausgesucht. Du hast dir einen leichtsinnigen Knaben zum Freunde erwählt. Wie viel habet ihr auf der Reise verzehret? Du hast deine Rolle schlecht durchgeführt. Nun habe ich es dir schon zweimal gesagt, so folge! Warum hat sie der Lehrerin nicht gefolgt? Warum seid ihr nicht fleißiger gewesen? Wir haben gestern keine Lust zur Arbeit gehabt; dafür arbetten wir heute viel. Die Thiere sind nicht geschickter und nicht dümmer geworden. Die Vögel bauen

*) Česká spojka když pronáší se v minulých časích spojkou als (neb während, indem), v přítomném a budoucím wenn.

Ihre künstlichen Nester jetzt gerade so, wie sie sie vor tausend Jahren gebaut haben. Die besiegten Dänen haben erst dann die Waffen aus der erstickten Festsung ausgeliefert, als man allen Soldaten freien Abzug gewährte. Die alten Deutschen haben den Krieg und die Jagd über Alles geliebt. Warum haben Sie sich gestern so zeitlich niedergelegt? Der heilige Antonius hat ein bußfertiges Leben geführt. Was hat dieses Buch gekostet? Warum hast du diesen Buchstaben ausradirt? Die Propheten haben die Ankunft Christi profetiert.

Slyšel jsi, že se včera sesul nový dům? Lidé přičítali vinu staviteli. Čím se stal bratr tvůj? Včera jsem měl ku práci tolik chuti, že jsem počítal a kreslil od 4 hodin z rána. Kde jste byli včera? Lidstvo není horší, než jindy bylo. Náš děd ve práci sestárnul a sešedivěl. Kde jste dostihli vůz? Já jsem Vás hledal všude, ale nikde jsem Vás nespatriil. Čím přikryla služka máslo? Vrátil se již otec ze Švýcar? Kde je sluha? My jsme ho poslali na poštu. Co jste dělali dnes dopoledne? Vypravovali jsme si povídky. Letos se dvakráte slunce zatmělo. Co studoval tvůj nejstarší bratr? Všecky květiny suchem svadly. Dnes jsem procítil ve tři hodiny. Cítili jste slabé otřesení země? Kde je ta kniha tištěna? Velkým horkem vyschly potoky a rybníky. Čeho (akk.) jsem žádal, nedosáhl jsem. Staří Slované milovali mír nade všecko. Kdo to kdy (je) slyšel, že labuť před smrtí zpívá. Staří národové věřili, že je více bohův. Nikdo ubohého dělníka neošetřoval. My jsme se nepříteli přiblížili na 500 kroků. Tyto silné lípy sázel náš praděd. Bohatý rolník zasil na podzim 120 korců žita a 95 korců pšenice. Alexander Veliký, král Macedonský, slitoval se nad perským králem Dariem. Kde jste byli včera? Mnohý milionář stal se žebrákem. Dobrosrdečný vzdělaný člověk zajisté nikdy nikoho neurazil. Ještě jsi ten nespůsob neodložil? Vy jste strčil můj šátek do kapsy, prosím oň. Kdo vsadil sem tento stromek? Zenci sekali obilí, protože neměli srpů. Kam jste chvátali včera? Slunce se již k západu chýlilo, když jsme se (k) domovu blížili. Přemyslovci vedli časté války mezi sebou, čímž Čechám velmi uškodili. R. 1526 zvolili Čechové Ferdinanda, bratra císaře Karla V., za krále. Před tím měli své zvláštní krále. On panoval až do r. 1564.

Cvičení 40. Bierzigste Übung.

Nachdem sich die Freundinnen geküsst hatten, trennten sie sich. Als ich alle meine Aufgaben vollendet hatte, legte ich mich nieder. Da das Buch noch vorhin da gewesen war, so ist es nur irgendwo versteckt. Kaum war die Mutter abgereist, hat uns die älteste Schwester besucht. Nachdem wir den Hund lange und vergebens gesucht hatten, hörten wir schließlich zu suchen auf. Diejenigen, welche die schriftliche Prüfung früher fertig gehabt hatten, entfernten sich. Da das Wetter wieder schön geworden war, kehrten wir in den Wald zurück. Manche Menschen, die vordem reich gewesen waren, sind jetzt Bettler. Ist die alte Frau, welche sich gestern beim Fallen am Fuße beschädigt hatte, wieder wohl? Sobald der Redner geendet hatte, applaudirten ihm alle und wünschten ihm Glück zu seiner ausgezeichneten Rede. Nachdem man die Schiffbrüchigen gerettet hatte, knieten alle nieder und dankten Gott für ihre wunderbare Ret-

tung. Ehe wir das Dorf erreicht hatten, ist es Abend geworden. Nachdem der Lehrer die nachlässigen Schüler zu größerem Fleiße ermahnt und die wider-spänstigen gestraft hatte, haben sich alle seit der Zeit gebessert. Ihr seid uns, die wir euch immer unterstützt hatten, für alle Wohlthaten undankbar gewesen. Bevor wir aus der Kirche zurückgekehrt waren, erregte uns ein großer Regen.

Když byl Petr třikráte mistra svého zapřel, plakal hořce. Vy jste nás zklamali, kteří jsme se o vás byli tak starali. Než jsme se vrátili, blýskalo se a hřmělo. Když byl Caesar vojsko do Řecka předeslal, přepřávil se tam sám. Co někdy bylo, není již. Přepočítav se, počítal znova. Myslivci vyplašivše jelena, honili ho, nemajíce náboje, klacky. Lev uctív bolest v tlapě, vytláal ránu. Protože byli řečníci důmyslné mluvili, vzdá- vali jim všichni pochvalu. Lupiči rozdělivše kořist mezi sebou, vzdálili se. Jakmile se byli vzdálili, hnali za nimi pronásledovatelé. Vojsko nepřá- telské až před brány městské přitáhši, rozložilo se před městem táborem. Když bylo dlouho na posilu čekalo, odvedl je vůdce dále k malé pevnosti. Jelikož tuto svým náhlým příchodem překvapili, dobyli jí prvým útokem. Když byl Mojžíš s pomocí Boží na Egypt deset ran poslal, dovolil jim Farao odchod. Husité dlouho město Plzeň oblehavše, nepokřidili konečně nic, protože obležení statečně se byli bránili. Otec koupiv si nový klo- bouk, daroval ho synovi, protože mu byl malý. Nenavštívil jsem tě, ne- měv času. Jakmile se bylo počasí změnilo, uzdravil se nemocný.

Übungen 41. Ein und vierzigste Übung.

Wann wirst du mit der Zeichnung fertig werden? Ihr werdet nie etwas haben, weil ihr nicht sparsam seid. Das Schöne wird immer schön sein. Werden Sie uns Morgen besuchen? Antworte erst, wenn ich dich fragen werde. Was wir nicht kennen, das werden wir nicht behaupten. Betet zu Gott, er wird euch erhören. Ich werde nur das glauben, was wahr ist. Wer brav und ordent- lich ist, den werden alle Menschen achten und lieben. Wenn sie nicht jede Stunde gewissenhaft benützt haben wird, so wird sie mit ihrer Arbeit nicht fertig. Die unbenützte Zeit wird nicht zurückkehren. Wenn dir der Vater wird *) wieder neue Bücher geschickt haben, so schone sie. Wenn wir werden unsere Aufgaben gelernt haben, so werden wir mit einander spielen. Werdet ihr eueren Eltern und Lehrern nicht gehorcht haben, so werdet ihr nicht wohl leben. Du wirst doch nicht einem Lügner trauen? Wann werdet ihr die Arbeit fortsetzen? Wenn ihr nicht so leben werdet, wie es die Religion verlangt, so werdet ihr nicht selig werden. Werdet ihr nicht das befolgt haben, was euch der Arzt ver- ordnet haben wird, so werdet ihr nicht gesund. Wirst du nicht bis zur be- stimmten Zeit zurückgekehrt sein, so wirst du uns nicht mehr einholen. Bis ich diesem unhöflichen Manne werde begegnet sein, so werde ich ihn nicht mehr grüßen. Wenn du dich nicht bessern wirst, so werden dich alle Menschen hassen und verachten. So lange du reich sein wirst, wirst du viele Freunde zählen;

*) V předbudoucím čase odchyluje se zhusta od slovosledu ve vedlejší větě, neboť se určitá část časoslova klade hned za podmět.

wenn sich aber die Verhältnisse bei dir geändert haben werden, so wirst du allein sein.

Komu se bude více věřiti, svědku neb obžalovanému? Tvé svědomí bude ti odměnou dobrých skutků. Kolik dní budete mítí prázdno? Moudrý člověk nebude se sám chválití. Než se úlohám svým (akk.) naučíš, budeš počítati. Kdo nepracuje, schudne. Kdy budeš pilnějším, le-nochu? Nestarejte se, čím se budete odívati. Čím budeš? Já budu sta-vitelem. Jaká bude tvá pilnost, takový bude i výsledek tvých studií. Ovoce stromův, které vysází kmat, budou teprv potomci česati. Zajisté prospějeme dobrým, potrestáme-li zlych. Každý se tě (por s dat.) bude střežiti, ježž oklameš. Odpovídejte teprv pak, až se Vás zeptám. Jak budeš s jinými (akk.) nakládati, tak budou i oni nakládati s tebou. Až se smilujeme nad bližními svými, smiluje se Bůh nad námi. Nikdo neví, co zejtra bude. Spokojen sám s sebou budeš, když všechny své povin-nosti svědomitě vyplníš. Čím bude tvůj starší bratr? Až vyšetříš po-klesky mladíků, pak je teprv suď. Když sníh roztaje a voda na lukách vyschne, užíříš rolníka na polích i lukách, v zahradách i lesích. Jak seješ, tak budeš žítí. Jak si usteleme, tak si lehne. Vojáci, jak udátně bu-dete bojovati, tak štědrě udělí vám císař odměnu. Nebudeme to ujišto-vati, co není pravda.

Cvičení 42. Zwei und vierzigste Übung.

Der Vater beklagt sich, dass er Kopfschmerzen habe. Ich fordere dich auf, dass du es sogleich ausführest. Die Astronomen behaupteten früher, dass die Sonne sich um die Erde bewege. Von einem guten Feldherrn verlangt man, dass er tapfer sei, schnell handle und die Soldaten zur Tapferkeit ermahne und anfeuere. Wachtet und betet, damit ihr nicht sündigt. Man versichert, dass der Nachbar in der Lotterie viel verspielt habe. Es ist unmöglich, dass der Mensch zwei Herren diene. Trachte, dass du immer vollkommener werdest. Ehre deinen Freund an, dass er es noch einmal versuche. Es ist unsere Pflicht, dass wir unsere Aeltern ehren und lieben. Ich zweifle daran, dass es Andreas gemacht habe. Wir fürchten, dass die Schwester es nicht erlangen werde. Es ist möglich, dass noch andere Sterne seien, als die, welche wir erblicken. Ich wünsche, dass du, wornach du strebst, auch erlangest. Ich bin der Meinung, dass es heute noch regnen werde. Man mäht das Gras, damit man es trocken und für den Winter aufbewahre. Johannes der Täufer sagte, er sei nicht der Messias. Der Knabe behauptete, er sei nicht schuld daran gewesen. Der Tagelöhner versicherte, dass er den ganzen Tag fleißig gearbeitet habe. Manche Geschichtschreiber versichern, Böhmen sei ehemals ein See gewesen. Gestern verbreitete sich das Gerücht, dass ein Felsen eingestürzt sei. Das Kind sagt, es habe die Aufgabe selbst gemacht. Wir gehen in die Schule, um zu lernen. Der Mensch arbeitet, um zu leben, und lebt, um zu arbeiten. Hoffe nicht, dass du immer glücklich sein werdest.

Každý baží po tom, aby byl dokonalejším. Není možno, aby se země nepohybovala. Pochybuji, že se matka dnés vrátí. Přeji si, abyste byli pozorní a poslušni. Pochybujete, že tam lékař byl? Učitel od tebe žádá,

aby si se pilně učil. Mním, že nebudeš za hodinu hotov. Příkázání boží žádá, aby každý bližního miloval jako sebe samého. Kdo pochybuje o tom, že dějepis jest otcem života? Hledte, abyste nikoho neurazili a nezarmoutili. Obávám se, že letošní zima osení škoditi bude. Nikdo z nás neví, bude-li do večera žíti. Myslivec vypravoval nám, že v noci zastřelil jelena. Staří věřili, že byl báječný pták, jménem Fénix. Babička sama vždy pochybovala, že by byla strašidla. Věříte, že starým Řekům bohové budoucnost předpovídali? Vypravuje se, že byl řecký básník Homér slepý; jiní tvrdí, že ani nežil. Staří věřili, že byl nejdříve věk zlatý, po něm že následoval stříbrný a pak železný. Athénský zákonodárce Solon pravil Kroesovi, králi Lydskému, že nikdo před smrtí šťasten není. Otvíráme okna, abychom měli v přibytku svém čistý, zdravý vzduch. Pochybuji, že všeho (akk.), o čem ve své živé obrazotvornosti sníš, dosáhneš.

Cvičení 49. Drei und vierzigste Übung.

Dass doch der Vater gesund wäre! Wenn ich Zeit gehabt hätte, so hätte ich dich besucht. Wäre kein Fehler, so wäre kein Stehler. Es würde dir zu größerer Ehre gereichen, wenn du dich immer selbst anklagen und deinen Nächsten entschuldigen würdest. Wenn ihr immer eueren inneren Rathgeber, das gute Gewissen, befolgtet, so würdet ihr nie fehlen, nie wider die Gebote Gottes handeln. Wenn wir den Glauben hätten und wir hätten die Liebe nicht, so würden wir nicht selig. Wenn die Schüler immer fleißig gewesen wären, so würde ihnen jetzt das Wiederholen nicht schwer sein. Wenn der Vater nur gestern zurückgekehrt wäre! Hättest du dir doch dieses unnütze Buch nicht gekauft! Wenn jeder das Böse verachten und verabscheuen würde, so würde man jede Sünde verhüten. Wenn doch die Menschen einander unterstülzen möchten! Hättest du dich mehr beeilt, so wärest du zur Zeit fertig gewesen. Ich möchte es euch erlauben, wenn ihr mich darum ersuchen würdet. Hätte ich immer fleißig studiert, so würde mir mein Gewissen jetzt keine Vorwürfe machen. Hätte Epialtes dem Könige Cyrus keinen andern Weg gezeigt, so hätte dieser die Griechen bei Thermopylä nicht besiegt. Es ist kein Mensch auf ganz Sicilien, der von den Erpressungen des Verres nicht gehört hätte.

Kéž bychom se byli vždy pilně učili! Každé pouto tlačí, byť i zlaté bylo. Kdyby nebylo „kdyby“, nebylo by chyby. Kdyby lež co nejlépe lžil, nebude pravdou. Není člověka na světě, jenž by svých křehkostí neměl. Byť bys se skryl v tajném místě, Bůh tě přece spatří jistě. Kdybyste okusili, co je nouze, uvěřili byste nuznému. Nevěřme, že by lhostejno bylo, co lidé o nás soudí. Lakomec nemá nikdy dost, byť i jmění celého světa měl. Kdyby byla dcera matky uposlechla, byla by se tak nešťastně neprovdala. Kdyby věk a zkušenost každého moudrým učinila, byli by nejstarší lidé nejmoudřejší. Co byste si přáli? Boháčů byli by šťastnější, kdyby byli spokojenější. Kéž bych byl toho člověka nepotkal! Proč byste boháčům nepřáli jejich bohatství (akk.)? Kdybych byl měl čas a příležitost, byl bych se věnoval hudbě. Kdybyste nám to byli nepřislíbili, nežádali bychom toho od vás. Byťby učitel tohoto nedbalého žáka pokáral i potrestal, neprospělo by to.

Cvičení 44. Vier und vierzigste Übung.

Wie das Gold im Feuer, so wird der treue Freund im Unglücke geprüft. Warum werden die Gesetze nicht von allen beobachtet? Der reumüthige Sünder wird, wenn er seine Sünden beichtet, wieder mit Gott versöhnt. Der nachlässige Schüler wird vom Lehrer ermahnt und getadelt, der fleißige und sittsame gelobt. Wie mancher Unerfahrene ist von andern zur Sünde verleitet worden! Heute bin ich aus der Naturgeschichte geprüft worden. Die Luft, welche von uns ausgeathmet wird, wird wieder von den Pflanzen eingeathmet. Cäsar wurde nur einmal besiegt. Die Guten wie die Bösen werden von Gott gerichtet werden; jene werden belohnt, diese bestraft werden. Alle Zeugen wurden verhört, und keiner zeugte gegen den Angeklagten. Die fleißigen Schüler werden vom Unterrichtsgelde befreit, wenn sie dessen für würdig erachtet werden. Bei den Römern wurden zwei Consuln gewählt, damit durch den einen die Macht des andern beschränkt würde. Es gibt wohl keinen Menschen, der nicht einmal getäuscht worden wäre. Wenn dieser Satz besser übersetzt worden wäre, so hätte er einen ganz guten Sinn gehabt. Wäre dieses Haus fester gebaut worden, so wäre es nicht eingestürzt. Wenn in Sodom und Gomorrha nicht so viel und schwer gesündigt worden wäre, so würden diese beiden Städte nicht von Gott vertilgt worden sein. Würdest du dich ordentlich aufführen, so würdest du nicht gestraft. Wenige sind auserwählt. Ist es schon eingeeizt? Die Lampe ist noch nicht angezündet. Von Napoleon I. wurde halb Europa erobert. Sei gegrüßt, mein Vaterland! Der Name des Herrn sei gelobt!

Nezdární synové bývají trestáni, aby se polepšili. Kde byla tato kniha tištěna? V Athenách byli nezasloužilejší mužové z města vypovězeni. Kéžby Bůh ode všech lidí ctěn a milován byl! Pochváleno budiž jméno Páně! Kmet jest ode všech ctěn a vážen. Saul byl za krále izraelského zvolen a od Samuela pomazán. Kdyby se zákony zachovávaly, nebyl by nikdo trestán. Je v pokoji již zameteno? Spiknutí bylo odhaleno a rychle potlačeno. Kdyby byla tělesa nebeská od slavných učenců tak proskoumána nebyla, nebyly by dosud mnohé věci objasněny. Jak se to vyjádří v němčině? Posvět se jméno tvé, o Pane! Lidé budou od Boha dle těla i dle duše trestáni. Co se již vykonalo v oboro strojnictví, jest obdivu hodno. Tento divadelní kus byl již desetkrát prováděn. Kdyby se malá jiskra byla neuhasila, byl by se stal z ní veliký oheň. Co bylo zanedbáno, dohoní se. Tento psací stolec je krásně vykládán. Místo ono jest špatně vyloženo. Jaká kniha je u vás z počtů zavedena? Jablka se dusí, aby se lépe zazřila. Tráva se seče a suší, aby se pro zimu uschovala. Vojáci byli by lépe vycvičeni, kdyby se byl o to desátník více staral.

Cvičení 45. Fünf und vierzigste Übung.

Die Römer nannten Camillus den zweiten Stifter Roms. Die Stadt Chicago ist im Jahre 1872 ganz abgebrannt, aber in kürzester Zeit wieder aufgebaut worden. Warum habet ihr euch nicht an den Fürsten selbst gewendet? Gott sandte seinen eingeborenen Sohn, damit er uns erlöse. Die Alten dachten, daß sich die Sonne um die Erde bewege. Der Knabe rannte so sehr, daß er

stolperte. Hast du meinen seligen Großvater gekannt? Der Vater brachte den Kindern aus der Stadt verschiedene Spielereien. Was brächte es dir für einen Nutzen, wenn du die Studien in der Jugend vernachlässigen würdest. Wäret ihr nicht so gerannt, so wäret ihr nicht so erhitzt. Breunt es im Ofen? Wer hätte gedacht, dass es heute noch regnen werde. Christus sagte am Kreuze: Es ist vollbracht. Bald wäre der Braten verbrannt. Wohin wird die Waare gesendet? In Rom wurde in gefährlichen Zeiten statt der beiden Consuln ein Diktator ernannt. — Ich darf nicht spielen. Was willst du haben? Er mag es nicht. Sie muß bis sieben Uhr Abends arbeiten. Der Schüler soll sogleich antworten. Wir können warten, bis ihr euch angekleidet haben werdet. Ihr solltet während des Unterrichtes nicht schwätzen. Warum hast du mich nicht besuchen können? Weil ich arbeiten mußte. Herr, sie wissen nicht, was sie thun. Werdet ihr uns heute begleiten mögen? Wir hätten den Künstler unterstützen sollen. Ihr werdet doch nicht ins Verderben rennen wollen, daß ihr euch von diesen falschen Freunden nicht trennen könntet. Du mußt dich vor dem Lustzug hüten. Der Bruder weiß es nicht; weißt du es? Wer will, der kann, sagt das Sprichwort. Vater, dürftest ich Sie heute begleiten? Was du heute thun kannst, das sollst du auch heute verrichten. Was wir dürfen, das können wir, was wir müssen, das sollen wir. Könnten wir so zeichnen wie ihr! Wenn ich dich hätte besuchen dürfen, mein lieber Freund, so hätte ich es gewiß gethan; ich war aber durch Unwohlsein verhindert. Jeder thue seine Pflicht! Werden Sie heute Ihr Versprechen erfüllen können? Wenn das Wetter günstiger gewesen wäre, so hätte ich mit dem Vater zu Oftern nach Brunn reisen können. Wenn ich wüßte, was du weißt, so könnte ich zufrieden sein. Wir möchten Sie ersuchen, uns die heutige Zeitung vortragen zu wollen. Wir bedauern, Ihnen heute nicht dienen zu können. Magst du wollen oder nicht, du mußt heute mitspielen. Wenn ihr doch schon zu spielen aufhören wolltet! Ihr solltet jetzt fleißiger sein! Hättest du es nicht gethan! Du hast heute deinen Freund besuchen können. Was du gethan hast, hätte ein anderer nicht thun können. Ich habe das Buch nicht gewollt, weil es nicht belehrend war. Sollte es mit keinem Fleiß nicht anders werden, so mußt du ein Handwerk lernen. Ich wünschte diese Rede gehört zu haben. Wie könnten wir es behaupten, wenn wir es nicht wüßten? Warum habet ihr die neuen Kleider angethan? Wir konnten doch nicht wissen, daß es regnen wird. Ich bereue es, diesen Unwürdigen unterstützt zu haben. Hast du jene Künstler am Piano spielen hören? Wo haben sie den Fremden kennen lernen? Hätte ich damals gewußt, was ich jetzt weiß, so hätte ich den Garten nicht verkauft; ich will damit nicht gesagt haben, daß ich dabei einen Verlust gehabt hätte, allein ich könnte ihn jetzt selbst zu andern Zwecken brauchen. Gesagt, gethan. Du hättest wohl daran, wenn du in ein Bad reisen wolltest. Der Angeklagte läugnet hartnäckig, es gethan zu haben. Die uns lehren, müssen wir ehren. Die Religion fordert euch auf, Gutes zu thun. Der Vater wollte mir die Bitte, heute in's Theater gehen zu dürfen, nicht gewähren. Gott verlangt es, daß du deinen Nächsten lieben sollest. Die Schwester sagte, sie wolle das Buch nicht. Der Knabe erklärte, er wisse davon nichts. Ich forderte ihn nochmals auf, daß er es mir sagen müsse. Allein er läugnete wieder, etwas davon zu wissen.

Cos mi přinesl? Litoval jsem, že jsem sestru tvou neznal. Kde hořelo? Jak jmenovali starí Egypťané svého nejvyššího boha? Proč jsi tak

pádil? Ježíš seslán byl s nebe, aby lidé skrze něho vykoupeni byli. Shořelo již uhlí docela? Myslíli jsme, že budeme dříve zkoušeni. Kdo by si byl pomyslíl, že bude dnes tak krásně. Otec nám přinesl knihu z města; obrátiv se k nám, pravil: Kdybych byl neseznal, že jste byli tak pilní, nebyl bych vám přinesl nic. Proč vlastně máte každou oběť přinést. Neznali jste dříve tuto jedovatou bylinu? My jsme znali jen houby jedovaté. Kam jste to tak pádili? Co víš, nepovídej všem! Kde můžete, máte ku pomoci přispěti. Otče, proč nesmime tyto jahody jísti? Protože mohou býti jedovaté; já jich neznám. Jaký užitek by vám to přineslo? Obraceli jsme se na vše strany, ale mohli jsme hleděti, kam jsme chtěli, nemohli jsme Vás spatřiti; nevěděli jsme, kde jste. Jak jmenoval pan profesor toho brouka? Pan hrabě byl jmenován tajným radou. Alexander Veliký obrátil zraky své k říši perské, poslal vojsko 36.000 mužů silné do Asie, porazil Persany u Graniku, spálil Tyrus, jmenoval se sám synem Jupitrovým; pak neznala jeho ctižádost mezí. Každý musel ho jako boha ctíti; nikdo nesměl a nemohl se mu protiviti. Vojáci macedonští museli se oženit s Persankami (akk.), ať kdo chtěl neb nechtěl. Co ti udělali, že jsi tak smuten? Kdybyste jen pořád nemyslíli, že jste nemocní! Vždyť vám nic neschází. Čtvrté přikázání zní, abys otce svého i matku svou ctil. Kdo by si byl pomyslíl, že budou někteří učenci učiti, že člověk pochází z opice? Tito učenci měli by se styděti a neměli by se nazývati učenci. Sv. apoštol Pavel učí, že nikdo bez víry spasen býti nemůže. Kdybychom byli nemuseli tak dlouho počítati, byli bychom vás mohli navštívit. Moudrý Sokrates řekl: Já vím, že nic nevím. A přece tak mnoho věděl! Ty bys musel ještě mnoho věděti, abys říci mohl, že něco víš. Přejeme vám z plného srdce, abyste i v Plzni tak spokojeně žil, jako jste žil zde. Mnohý chtěl, ale nemohl; ty mážeš, ale nechceš. Matka chtěla koupiti jahod, ale byly ještě příliš drahé. Kdy budeš moci se mnou pracovati? Lékař nařídil, že nesmím kreslit. Nechtěli byste mi to ukázati, jak jste to udělali? Litujeme, že jsme Vám to ukázali, teď se nám vysmějete, že to neumíme. Já nevím, co jsi to dělal, že jsi tak zamazán. Přičiňuji se, abych všem vyhověl, a přec nevyhovují nikomu. Čiňte dobře těm, kteří vás nenávidí a pronásledují, neboť vězte, že za to odměněni budete od otce, jenž v nebesích jest.

Souvislé články.

Bájky, povídky a listy.

1. Die Eister und die Taube.

Eine Eister und eine Taube besuchten einen Pfau, welcher sie sehr gut bewirthete. Auf dem Rückwege fragte die Eister: „Was urtheilst du von dem Pfau? Ist er nicht ein wideriges Geschöpf? Sein Stolz, seine unförmlichen Füße, seine häßliche Stimme sind unerträglich.“ „Auf alles dieses“, antwortete die sanfte Taube, hatte ich keine Zeit zu schauen. Ich hatte genug daran, die

Schönheit seines Kopfes, die herrlichen Farben seiner Federn und seinen glänzenden Schwanz zu bewundern."

2. Das Schaf und die Biene.

"Hast du wohl einen größeren Wohlthäter unter den Thieren, als uns?" fragte die Biene den Menschen. "Ja wohl, erwiderte dieser. "Und wen?" erkundigte sich die Biene weiter. "Das Schaf", entgegnete jener; "denn seine Wolle ist mir nothwendig, und dein Honig ist mir nur angenehm. Und willst du noch einen Grund kennen lernen, warum ich das Schaf für meinen größeren Wohlthäter erachte, als euch Bienen, so wisse: Das Schaf gewährt mir seine Wolle ohne die geringste Schwierigkeit; aber wenn du mir deinen Honig schenkst, muß ich mich immer vor deinem Stachel fürchten."

3. Die Ameisen und die Schwalbe.

"Was macht ihr da?" fragte eine junge Schwalbe die geschäftigen Ameisen. "Wir sammeln Vorrath für den Winter," war die geschwinde Antwort der Ameisen. "Das ist klug", sagte die Schwalbe, das will ich auch thun." Und sogleich suchte sie todte Spinnen und Fliegen, und brachte sie in ihr Nest. — "Aber wozu soll das, mein Kind?" fragte die Mutter. "Das ist Vorrath für den bösen Winter, liebe Mutter! Sammle doch auch! Die Ameisen haben mich diese Vorsicht gelehrt." "Nichte dich nicht nach diesen!" versetzte die Alte. "Wir Schwalben sind von der Natur mit einem bessern Los bedacht; wenn der reiche Sommer sich endet, so eilen wir fort von hier in wärmere Länder."

4. Der gute Hund.

Ein Vogelpaar hatte sein Nestchen in einen Busch des Gartens gebaut und lebte dort vergnügt mit seinen Kindern. Einmal waren die alten Vögel fort, um Nahrung zu suchen. Da elkte die Kage herbei und wollte die Kleinen verzehren. Diese aber sperren ihre Schnäbelchen weit auf und piepten:

"Piep, piep, piep!
Liebe Mutter, hier ist ein Dieb."

Doch die Mutter war weit und hörte das Schreien nicht; aber der große Hund im Hofe, der hörte es und jagte die böse Kage fort. Da freuten sich die Vögelchen sehr und piepten dem guten Sultan freundlich zu:

"Piep, piep, piep!
Lieber Hund, wir haben dich lieb."

5. Das Zieglein und der Wolf.

Als sich eine alte Ziege aus ihrem Stalle auf die Weide entfernen wollte, sagte sie zu ihrem Zieglein: "Mache niemanden die Thür auf, bis ich selbst zurückkehre!" Kaum war die alte Ziege fort, so klopfte ein gieriger Wolf an die Thür des Stalles. Er meckerte wie eine Ziege und verlangte, es möchte ihm aufgemacht werden. Das Zieglein aber dachte an die Warnung seiner

Mutter, schaute durch die Spalte der Thür und sagte: „Ich mache dir nicht auf, du meckerst wohl wie eine Biene, aber du bist ein Wolf und willst mich tödten.“ So rettete das Bienglein sein Leben, weil es seiner Mutter gehorcht hatte.

6. Der Igel und der Maulwurf.

Der Igel spürte, daß der Winter sich näherte; da ersuchte er den Maulwurf, ihm ein Plätzchen in seiner Wohnung einzuräumen, damit er hier gegen die Kälte geschützt sei. Der Maulwurf war zufrieden; allein bald machte es sich der Igel in der neuen Wohnung bequem, spreitete sich aus, so daß sich sein Wirt jeden Augenblick bald hier, bald dort an den spitzen Stacheln des neuen Gastes verwundete. Jetzt erst erkannte der arme Maulwurf seine Übereilung und forderte den Igel auf, sich wieder zu entfernen, weil seine Wohnung zu klein sei und unmöglich beide fassen könne. Aber der Igel antwortete lachend: „Wem es hier nicht recht ist, der kann sich entfernen; ich für meine Person bin ganz zufrieden!“

Überlege erst mit Bedacht, wen du dir zum Freund wählen willst; du würdest sonst, wenn es ein Unverträglicher wäre, bald mit deinem Schaden ihm Platz machen müssen.

7. Schonet die Vögel.

Ein freundliches Dorf war von einem ganzen Walde fruchtbarer Bäume begrenzt. Die Bäume blühten und dufteten im Frühlinge auf das Lieblichste. Auf ihren Nestern und Zweigen nisteten allerlei muntere Vögel. Im Herbst aber waren sie reichlich mit Äpfeln, Birnen und Zwetschen behängt.

Da zerstörten einmal einige böse Buben die Nester, wodurch die Vögel für immer verschreckt wurden. Man hörte in den Gärten und auf den Fluren kein Vöglein mehr; Alles war still und traurig. Die schädlichen Raupen aber, die sonst von den Vögeln verzehrt worden waren, vernichteten nun Blätter und Wülsten, so daß die Bäume keine Früchte mehr brachten und verdorrten.

8. Der Handkuss.

Eines Tages kehrten einige Züchtlinge auf den Gassen Wiens das Pflaster. Da kam ein junger, wohl gekleideter Mensch die Straße herauf, näherte sich einem Züchtling und küßte ihm mit Ehrfurcht die Hand. Dies bemerkte aus seinem Fenster ein hochgestellter Beamte. Auf seinen Befehl wurde der Züchtling zu ihm geführt; er rebete ihn streng an: „Junger Mensch, es ist durchaus unschicklich, einem Verbrecher auf öffentlicher Gasse die Hand zu küssen.“ Der Züchtling stuzte Anfangs, faßte sich aber schnell und bekannte, daß jener Verbrecher sein Vater sei. Gerührt erzählte das der Staatsrath dem Kaiser, welcher den jungen Mann, der große Talente zeigte, zum Studiren aufforderte und ihm dann eine jährliche Unterstützung gewährte, wodurch es diesem möglich wurde, seine Studien zu beenden.

9. Das Zepter.

Als Rudolf von Habsburg, der Stammvater unseres erlauchten Kaiserhauses, bei seiner feierlichen Krönung zu Aachen die Fürsten mit ihren Reichs-

leben von neuem belehnen wollte, fehlte das Zepter. Man wusste nicht, ob ohne dieses Symbol die Belehnung rechtsgiltig wäre. Da erfasste der gottesfürchtige Rudolf rasch ein Kreuz und sagte: „Dies ist das Zeichen, durch welches wir und die ganze Welt erlöst worden sind, und dieses Zeichens wollen wir uns statt des Zepters bedienen.“ Wer hätte dagegen etwas einwenden sollen!

10. Glückwunsch zum Namenstag des Vaters.

Thenerer Vater!

Der heutige Tag ist für mich ein Tag der Freude und Wonne. Du feierst heute Dein wertres Namensfest. Was soll ich Dir zu dieser Feler wünschen, was soll ich Dir zu diesem Freudentage schenken? Ich kann nur zu Gott beten, daß er Dich vor jedem Unglück bewahren, daß er Dir ein frohes, zufriedenes und langes Leben und dauernde Gesundheit schenken möge. Als Angebinde gelobe ich Dir, immer fleißig sein und mich stets sittlich aufführen zu wollen, damit du Freude erlebest an

Deinem

dankschuldigen Sohn
Alfred.

Eger, am 18. März 1873.

11. Ein Mahnungsschreiben.

Geliebter Freund!

Die Vorlagen, welche ich Dir vor drei Wochen zum Abzeichnen geschickt habe, brauche ich jetzt in der Schule selbst. Sei daher so gut und sende sie mir so bald als möglich, damit ich keine Unannehmlichkeiten habe. Solltest Du sie noch benöthigen, so werde ich sie Dir in vierzehn Tagen wieder senden. Ich hoffe, Du werdest wegen dieser unerwarteten Mahnung mir nicht zürnen, und mich deshalb entschuldigen.

Lebe wohl und gedenke stets mit Liebe

Deines

aufrichtigen Freundes
Karl.

Prag, den 15. Juli 1873.

12. Ablehnungsschreiben.

Liebster Onkel!

Deine Freundlichkeit und Freigebigkeit gegen mich kennt keine Grenzen. Da schenkst Du mir ein nützliches Buch, dort unterstützest Du mich mit Geld, da wieder schickst Du mir ein neues Kleid — wie soll ich Dir nur für alle die Wohlthaten gebührend danken? Und nun fügtest Du zu all dem Guten noch eine Einladung bei, Dich während der Pfingstfeiertage zu besuchen. Mit Freude erfüllt legte ich dieses Einladungsschreiben bei Seite, mich im Geiste schon auf das Vergnügen freuend, dessen ich bei Dir theilhaftig würde. Ich zählte schon die Tage und Stunden, ich bereitete schon Alles zur Abreise vor, ich konnte den Morgen des Pfingstsonntages nicht mehr erwarten — da bring!

mir der Postbote von meinem theueren Vater einen Brief, worin er mir mittheilt, daß unsere alte brave Großmutter gefährlich erkrankt sei, und ich den Besuch bei Dir abfragen müsse. Sei mir daher nicht böse, bester Onkel, daß ich den väterlichen Auftrag mit diesen Zeilen auszuführen genöthigt bin, daß ich Deine freundliche Einladung, obwohl mit schwerem, dafür aber aus kindlichem Herzen ablehne und Dich zugleich im Namen meines guten Vaters ersuche, wenn es Dir nur irgend wie möglich wäre, die franke Großmutter durch Deine Gegenwart zu überraschen und aufzuheitern. Auf diese Weise könnten wir doch, wenn auch im Trauerhause, einige Augenblicke beisammen verleben.

Dir nochmals für alles Gute herzlich dankend, wiederholt seine, Dir abgelehnte Bitte

Dein

dankschuldiger Neffe
Albert.

Pilsen, am 30. Mai 1873.

13. Zajíc a medvědi.

Zajíc spozoroval ze své skrýše dva medvědy, kteří za nejprudšího deště a bouře spolu hráli. „Neztrpčí vám toto bouřlivé počasí hru?“ oslovil je konečně. „Nikoliv“, zněla odpověď, „nás sílí naděje ve vrátící se slunce.“

Vytrvalý pracuje ve všech protiventstvih s chutí dále, protože jej utvrzuje naděje v lepší budoucnost.

14. Réva a trnka.

Sotva se bylo jaro na nivy sklonilo, tu kvetla již na mezi vinice trnka. Ve své bílé, vonné roucho zahalena hleděla pyšně na obnaženou révu, řkouc: „Kde je tvá okrasa, proslavená révo? Jak strmíš bez listí a kvítí do vzduchu! Ty pláčeš již ze závisti, když spatřiti musíš, jak chlupci mne obskakují, jak radostně každé děvče vůni mou do sebe vdychuje, tebe však nikdo pohledu za hodna nemá.“

Skromně byla réva kvetla, a když se byl přiblížil podzim, shromáždili se lidé plesající a jásající ve vinici, šťavnaté hrozny pečlivě sbírajíce, jež jim byla réva poskytla. Truky (akk.) si nikdo nevšimnul.

15. Sysel a mravenci.

„Vy bídní mravenci,“ pravil sysel. „Stojí to za namáhání, že celé léto pracujete, abyste jen tak málo nasbírali? Jak veliká jest naproti tomu moje zásoba!“

„Slyš“, odpověděl mu jeden z mravenců, „je-li větší, nežli jí (akk.) potřebuješ, pak jednají lidé dobře, že tvé přeplněné stodoly vyprazdňují a tebe pro lupičské lakomství tvé zabíjejí.“

16. Rány, které neboli.

Sokrates, mudrc řecký, nikdy se nerozzlobil. Jednou mu vypravoval jeden z jeho učenníků, že slyšel vlastněma ušima, jak jistý člověk jemu (úber) — Sokratovi — lál a mu hrozil. „Ať jen láje a brozí,“ vece Sokrates, „to neškodí. Necht' mě i bije, jen když při tom nejsem.“

Brzo potom potkal tento mudrc starého známého (dat.) a pozdravil ho zdvořile; tento ale, že se mněl vznešenějším, neodvětil pozdravení. „Proč pak pozdravuješ tak nezdvořilého člověka,“ pravili učenníci mistru svému. I odpověděl Sokrates: „Vy nebudete přece žádati, abych byl tak nezdvořilý jako on?“

17. Svědomitý Indián.

Indián žádal svého souseda o trochu tabáku. Tento daroval mu plnou hrst. Z rána vrátil se onen zase a přinesl mu čtvrttolar, který mezi tabákem byl. Když mu někteří namluviti chtěli, aby peníz nevracel, položil ruku na srdce, řka: „Zde v srdci mám dobrého a zlého člověka. Dobrý člověk pravil: Peníze ti nepatří, vrat je pánovi. Zlý člověk řekl mi zase: Darováno ti to, tedy ti to také patří. Dobrý odvětil nato: To není pravda, tabák ti náleží, ale peníz ne. Zlý odpověděl zase: Neznepokojuj se, propěš, a kup si kořalky za to! — Nevěděl jsem, co jsem měl učiniti. Konečně, abych měl pokoj, položil jsem se do postele a zdřímnul jsem. Ale dobrý a zlý člověk vadili se celou noc, tak že jsem neměl poklidu; musel jsem peníze vrátiti.“

18. Bůh vyslyší modlitbu.

Marie, dcera chudé vdovy, vrátila se vesela s košíkem krásných jahod z blízkého lesa domů. Když tyto vonné plody lesní na talíř vysypala, zatřpytlo se v nich několik stříbrňáků. „Matko, matko,“ pravila radostně, „podívej se, co nám pán Bůh nadělil. Košík můj byl dnes dříve než obyčejně naplněn, a tu jsem se mohla před křížem u lesa pomodliti a milému Ježíškovi naši bídu a nouzi tak ze srdce žalovati. Mně bylo potom tak blaze, jako by mělo hoře naše ode dneška přestat.“ Matka spatříc peníze, divila se velmi, odkud by byly; dávala se brzo na peníze, brzo na dceru, až se jí (akk.) konečně ptala, neví-li, odkud ty stříbrňáky jsou. Tato nevěděla; vypravovala však matce ještě jednou vše a dodala, že položila košík u kříže pod stinný strom, kde i po její modlitbě byl. Avšak již po několika dnech vysvětlila se hádanka listem, jenž jim po poště se značnou částkou peněz poslán byl. Zámožný cestující byl, v chladném stínu lesa odpočívaje, hlasitou modlitbu děvčete uslyšel a vstřčil několik stříbrňáku mezi jahody. Pak se poptával ve vsi po poměrech oné chudé rodiny a ještě byl všechnu chválu o ní uslyšel, předsevzal si, že rodinu tuto dle sil svých podporovati bude. Každoročně přinášel list od něho stejnou částku peněz, aniž by jim jméno onoho dobrodince oznámeno bylo. — Modlitba pobožného proniká oblaka.

19. Anekdoty.

Slušně ošacený pán posadil se v hostinci za stůl. Sklepník se ho zdvořile tázal, co si přeje. „Jídelní lístek.“ Prohlížeje ho pravil: „Co stojí hovězí maso?“ Pětadvacet krejcarů.“ „A omáčka a chléb?“ „To je zadarmo.“ „Tedy mi přineste omáčku a chléb, k tomu sklenici vody a noviny.“

Dva drvoštěpové štípali dubové dříví na ulici. Pán kolem jdoucí tázal se jich (akk.): „Jak vysoko přijde to dříví?“ „Na půdu,“ odvětil rychle jeden z nich.

Já pracuju velmi rád, ale nejraději nedělám nic, pravil zedník odpočívaje a při sklenici piva kouře.

20. Přání matce k narozeninám.

Nejmilejší máti!

Děkuji Bohu denně, že mi popřál býti synem matky nejlepší. Dnes však obzvláště musím mu děkovati, dnes o narozeninách Tvých, kde jsi před čtyřiceti léty světlo světa spatřila. Modlím se k otci nebeskému, aby tě na cestách života jako dosud chránil, a abys se dožila ve zdraví a spokojenosti ještě mnoho, mnoho takových dnů, jako je dnešní svátek narozenin tvých. Bůh od Tebe odvrát vše zlé a nepříjemné a daruj Ti vše, co nejlepší a nejkrásnější jest. On odplatí Ti všechna dobrodiní, Tvou lásku a péči, začej Ti nemůže nikdy svým prostým blahopřáním, jak by chtěl, náležitě děkovati

Tvůj

Tě milující syn
Jaroslav.

V Praze dne 1. května 1873.

21. Proba.

Předrahý strýčku!

Ješto znám Tvou neobmezenou lásku ke mně, osměluji se Tě novou prosbou obtěžovati. Budeme se nyní muset učiti z přírodopisu broukům (akk.) něco zevrubněji, než to je ve školní knize naší. Jelikož vím, že máš z tohoto předmětu krásné knihy s obrazy malovanými, prosím co nejsrdečněji, pošli mi jednu z nich. Buď ujistěn, že Ti ji nepošpiním a neporušenou opět vrátím. Až se Ti bude moci něčím vděčným prokázati, jest ochoten ke všem službám

Tvůj

vděčný synovec
František.

V Litomyšli 12. dubna 1873.

V ý z n a m y.

(Tučnou literou ve kmeni tištěná samohláska jmen podstatných, přídavných a časoslov přehlasuje se.)

Cvičení 1.

Reden mluviti
spielen hráti
antworten odpovídati
loben chváliti
lieben milovati
regnen přšeti
rechnen počítati
nichts ne
fragen tázati se, ptáti se
zeichnen kresliti
beten modliti se
arbeiten pracovati
lernen učiti se
handeln jednati
klug moudře
wandern cestovati
ändern měniti

Hráti spielen
nenáviděti hassen
kam wohin
přísti spinnen
proč warum
vždy immer
modliti se beten
počítati rechnen

nichts nic
gern rád
schneten chumeliti se
fragen škrábati
tänzeln hráti si
schwätzen tlachati
plaudern švitořiti
blitzen blýskati se
donnern hřmíti
nähren šiti
stricken plésti (punčochy)
ärgern pokoušeti, zlobiti
eilen pospíchati
stören rušiti, vyrušovati
leben žiti
wohl blaze, dobře.

plakati weinen
cestovati reisen
daleko weit
učiti, vyučovati lehren
dělati machen
kdo wer
co was
štěkati bellen.

Cvičení 2.

Schreiben psáti
auch také, i
lesen čísti
schön krásně
gehen jíti, choditi
langsam pomalu
tragen nésti
bleiben zůstati
hier zde
schreien křičeti
während an, co (zatím)
gehörchen poslouchati
kommen přijíti
 bald brzo
laut hlasitě
stoßen strkati, trkati

Čekati warten
doutati hoffen
sitěti řízen
ještě noch
svědomitě gewissenhaft
když wenn
vyšivati stičen
zpívati fingen
krásně schön
dlouho lange

wo kde
wohnen bydliti
sprechen mluviti, praviti
rufen volati
wann kdy
schlafen psáti
stehen státi
sitzen seděti
schon již
fortwährend pořád
schweigen mlčeti
waschen práti, mýti
es to
liegen ležeti
holen přiněsti.

prodlěvati weilen, verweilen
procházeti se spazieren gehen
slyšeti hřren
mlčeti schweigen
zломiti zerbrechen
poroučeti befehlen
běhati laufen
píti trinfen
jísti essen.

Cvičení 3.

Bevor než
anfleiden obléci
schaden škoditi
sich fürchten báti se
sich freuen těšiti se, radovati se
dafs že, aby
sich schämen styděti se
wie jak
sich befinden míti se
sich ärgern horšiti se, zlobiti se
üben cvičiti
fleißig pilně

Denně táglíč
namáhati se sich anstrengen, sich be-
mühen
velmi sebr

stěchen píchati
sich streiten hádati se
helfen pomoci
sich stützen podpíratí se
sich tranken soužití se
sich grämen trápati se
weil protože
anziehen oblékati
jucken svrběti, svěděti
sich empfehlen poroučeti se
noch přece.

štítiti se sich eckeln
ubíratí se sich begeben
všude überall
posaditi se sich setzen

dlouho lange
 klamati se s^{ich} irren, s^{ich} t^{au}sch^{en}
 aby bašš
 libiti se gefallen
 dokud to lange
 žiti leben
 p^{ri}činiti se s^{ich} befehligen
 chovati se s^{ich} benehmen, s^{ich} auff^{üh}-
 ren, s^{ich} beitragen
 prohlížeti bešehen, beš^{au}en

utišiti se s^{ich} beruhigen
 domů nach Hauſe
 styd^ěti se s^{ich} sch^ämen
 starati se s^{ich} k^ümmern, sorgen
 o to darum
 cvičiti ůben
 neustále bešt^ándig
 namáhati se s^{ich} anstrengen, s^{ich} be-
 m^ühen
 rozstonati se erkranken.

Cvičení 4.

Mač^{en} děl^{at}i
 abš^{ch}reiben opisovati
 einreten vstoupiti
 fortgehen odejiti
 zerš^{ch}lagen rozbiti, roztlouci
 s^{ich} erinern vzpomenouti si
 geſ^{te}hen p^{ri}znati se
 vorš^{ch}reiben p^{re}dpisovati
 verš^{te}hen rozum^ěti
 auš^{sp}reč^{en} vysloviti
 zur^ück^gehen vrátiti se
 heraufkommen nahoru p^{ri}jiti
 hinabsteigen sestoupiti
 hinaufkriech^{en} nahoru vyl^ézti

fr^üh ráno, časné
 aufstehen vstáti
 dann pak
 s^{ch}nell rychle
 anfangen začiti
 ordentl^{ich} pořádn^ě
 aufh^ören p^{re}stati
 wieder zase
 ersuchen žádati, prositi
 durchlesen přečisti
 s^{ich} niedersezen posaditi se
 gehorchen poslouchati
 aufh^ángen pov^ěsiti.

Sem her
 zdvihnouti aufheben
 vzdálitⁱ se s^{ich} entfernen
 rozhodnouti se s^{ich} entš^{ch}eiden
 zaklepatⁱ anklopfen
 vyhnouti se ausmeiden
 vystupovati aufsteigen
 velice sehr
 smluviti se s^{ich} besprechen
 pospíšiti si s^{ich} beeilen

odprositi abbitten
 dostati bekommen, empfangen, er-
 halten

slibiti versprechen
 splniti erf^üllen
 sednouti si s^{ich} niedersezen
 p^{re}kládati ůbersetzen
 špatně sch^{le}cht
 vysloviti auš^{sp}rechen
 svléknouti se s^{ich} ausziehen.

Cvičení 5.

krank nemocen
 fr^ühlich vesel
 sparsam spokivý
 gefällig laskav
 zufrieden spokojen
 unzufrieden nespokojen
 verschwenderisch marnotratný

(der) Hunger hlad
 nein ne (v odpovědi)
 (der) Durst žizeň
 da tu
 reich bohat
 viel mnoho
 (der) Soldat voják

(das) Geld peníze
 vernünftig rozumný
 noch ještě
 alt stár
 aber ale
 verlegen rozpačit
 (der) Verstand rozum
 schwach slab
 grau šedý, šedivý

Chud arm
 radost (die) Freude
 z toho barliber
 zdrav gesund
 rditi se eröthen, roth werden
 slabnouti schwach werden
 sliti erstarfen, stark werden
 kupec (der) Kaufmann
 stárnouti alt werden
 šťasten glücklich
 aspoň wenigstens

freundlich přivětiv
 (die) Luft chut
 dazu k tomu
 verständig rozumný
 warm teplo, teplý
 draußen venku
 kalt zima, studený, chladný
 schön krásný.

papír (das) Papier
 dnes heute
 krásně schön
 inkoust (die) Tinte
 křída (die) Kreide
 otepliti se warm werden
 trpělivost (die) Geduld
 mistr (der) Meister
 plavati schwimmen
 rád (přídavné) froh
 zdvořilý höflich.

Cvičení 6.

Das Fenster okno
 rein čistý
 wie viel kolik
 der Lehrer učitel
 drohen hroziti
 der Schüler žák
 geben dáti
 der Bettler žebrák
 das Almosen almužna
 der Bräuer sládek
 der Bäcker pekař
 der Schneider krejčí
 der Schuster švec
 der Fleischer řezník
 (der) andere jiný
 der Handwerker řemeslník
 es geht daři se
 jetzt nyní
 der Hutmacher kloboučník
 und a
 der Lohgärber koželuh
 der Meister mistr
 anwenden užiti, upotřebiti
 das Mittel prostředek

die Butter máslo
 frisch čerstvý
 der Kaiser císař
 der König, =e král
 die Festigkeit, =en pevnota, pevnost
 das Gebäude stavení
 groß veliký
 sich annehmen ujiti se (ujmu se)
 der Künstler umělec
 der Räuber lupič
 der Liebhaber milovník
 das Laster nešlechtnost
 das Brod chleb; die Brode bochníky
 der Schöpfer stvořitel
 der Dank dík; D. sagen díky vzdáti
 der Gärtner zahradník
 fleißig pilný
 arbeitsam pracovitý
 der Kapuziner kapucín
 arm chud
 der Rößel lžice
 zwölf dvanáct
 der Apostel apoštol.

Mléko die Milch
 chutný schmackhaft
 polivka die Suppe, =n
 pokoj das Zimmer
 malován gemalt
 věřiti glauben, trauen
 pochlebník der Schmeichler
 děvče das Mädchen
 skromný bescheiden
 vzor das Muster
 líbiti se gefallen
 pomoci helfen
 myslivec der Jäger
 honba die Jagd
 bojovník der Krieger
 válka der Krieg, =e
 kolák der Wagner
 truhlář der Tischler
 soustružník der Drechsler
 sestra die Schwester, =n

sluha der Diener
 oděv das Kleid, =er
 špinavý schmutzig
 výška die Höhe, =n
 okno das Fenster
 obnášeti tragen
 sáh die Klastet, =n
 také auch
 nabrousiti schleifen
 nůž das Messer
 klášter das Kloster
 patřiti gehören
 dominikán der Dominikaner
 anděl der Engel
 milovati lieben
 chváliti loben
 Bůh Gott
 ustavičně beständig, unaufhörlich
 koláč der Kuchen.

Cvičení 7.

Der Affe, =n opice
 der Mensch, =en člověk
 ähnlich podoben
 trauen důvěřovati
 der Knabe, =en chlapec, hoch
 der Geselle, =n tovaryš, druh
 der Hirt, =en pastýř
 traurig smuten
 sehen viděti
 der Hafe, =n krkavec
 der Böhme, =n Čech
 der Pole, =n Polák
 der Serbe, =n Srb
 der Kroate, =n Chorvát
 der Russe, =n Rus
 der Slave, =n Slovan
 der Herr, =en pán
 der Diener služebník
 die Freundin, =nen přítelka
 lebenswürdig milování hoděn
 brauchen (s. akk.) potřebovati (gen.)
 fein žádný
 die Gabel, =n vidlička
 suchen hledati
 der Fürst, =en kníže

der Graf, =en hrabě
 treu věren
 geben dáti
 die Frau, =en paní
 die That, =en čin, skutek
 gebühren patřiti, náležeti
 die Anerkennung uznání
 die Tugend, =en ctnost
 die Atern rodiče
 der Lehrer učitel
 die Kammer, =n komora
 dunkel temný
 die Rose, =n růže
 die Tulpe, =n tulipán
 die Blume, =n květina
 die Tafel, =n tabule
 schwarz černý
 ausweichen vyhnouti se, vyhýbati se
 die Schule škola
 der Gesang, =e zpěv
 die Lerche, =n skřivan
 die Nachtigall, =en slavík
 angenehm příjemný
 die Henne, =n slepice
 die Kartoffel, =n brambor, země

der Feldherr, =en vojevůdce
 der Soldat, =en voják
 die Pflicht, =en povinnost
 die Feder, =n péro
 sammeln sbíráti, sbromázditi
 die Kenntnis, =isse vědomost
 die Wissenschaft, =en věda
 wissen věděti
 wo kde
 sie (akk.) je

Sokol der Falke, =en
 letěti fliegen
 posel der Bote, =n
 lev der Löwe, =en
 slon der Elefant, =en
 platiti zahlen
 daň die Steuer, =n
 střileti schießen
 zajíc der Hase, =n
 pilnost der Fleiß
 mravenec die Ameise, =en
 věcla die Biene, =n
 třešně die Kirsche, =en
 višně die Weichsel, =n
 švestka die Zwetsche, (Zwetsche), =n
 hruška die Birne, =n
 vrabec der Spatz, =en
 stodola die Scheuer, Scheune, =n
 velmi sehr
 škodlivý schädlich
 lišejník die Flechte, =en
 růsti wachsen
 všude überall
 vlhký feucht
 nemoc die Krankheit, =en
 pronásledovati verfolgen
 osel der Esel
 nakládati aufladen, auflegen
 břímě die Last, =en
 účinek die Wirkung, =en

sich unterziehen podrobiti se
 die Prüfung, =en zkouška
 der Privatist, =en privatista
 der Advokat, =en advokát
 aufnehmen přijímati
 der Praktikant, =en praktikant
 die Fabrik, =en továrna
 ersetzen vynahraditi
 die Handarbeit, =en ruční práce
 die Figur, =en obrazec

namáhání die Mühe, =en
 dosud bis jetzt
 cítiti fühlen
 vykonávati erfüllen
 čas die Zeit, =en
 krása die Schönheit, =en
 krajina die Gegend, =en
 studující der Student, =en
 vlasatice der Komet, =en
 zřídka selten
 pošetilec der Thor, =n
 medvěd der Bär, =en
 tančiti tanzen
 kazajka die Suppe, =n
 zavřiti zumachen
 dvéře die Thür, =en
 sousedka die Nachbarin, =nen
 tetička die Tante, =n
 nemocen krank
 služebnice die Dienerin, =nen
 kuchařka die Köchin, =nen
 voda das Wasser
 dříví das Holz, =er (dřevo)
 bojovati kämpfen
 statečně tapfer
 tyran der Tyrann, =en
 ukrutný grausam
 tenorista der Tenorist, =en
 křesťan der Christ, =en
 procesí die Prozeßion, =en.

Cvičení 8.

Der Mann, =er muž
 das Weib, =er žena
 der Schatten stín
 der Hain, =e háj

der Wald, =er les
 der Sommer léto
 verkaufen prodati
 die Wiese, =en louka

das Feld, =er pole
 der Engel anděl
 pur pouhý
 der Geist, =er duch
 Gott Bůh; die Götter bohové
 viel mnoho
 die Göttin, =nen bohyně
 das Bild, =er obraz
 der Wurm, =er červ
 das Kind, =er dítě
 folgsam poslušn
 das Lied, =er píseň
 die Länge, =en délka
 das Schwert, =er meč
 der Körper tělo, těleso
 angemessen přiměřen
 die Feuchtigkeit vlhkost

Nápomocen bešifitč
 povznášeti erheben
 hnízdo das Nest, =er
 vlaštovka die Schwalbe, =n
 umělý künstlich
 sedlák der Bauer, =n
 vzdělávati bauen, bebauen
 otec der Vater
 barva die Farbe, =n
 pominouti vergehen
 brániti vertheidigen
 prkno das Brett, =er
 na křivo schieť
 světlo das Licht, =er
 slunce die Sonne

hinreichend postačitelný
 schonen (s akk.) šetřiti (gen.)
 das Kleid, =er šat
 die Melodie, =en nápěv
 traurig smuten
 das Ei, =er vejce
 der Kuchen koláč
 das Glied, =er člen, úd
 die Familie, =en rodina
 der Barbar, =en barbar
 wild divoký
 der Prophet, =en prorok
 der Israelit, =en Israelita
 gebildet vzdělaný
 der Gefelle, =en tovaryš
 der Meister mistr.

osvěcovati beleuchten
 oteplovati erwärmen
 země die Erde
 odměňovati belohnen
 trestati strafen
 hřích die Sünde
 i und
 pokolení das Geschlecht, =er
 Hospodin der Herr
 Němec der Deutsche, =n
 pohan der Heide, =n
 strýc der Vetter, =n, der Dunkel
 sbohatnouti reich werden
 protože weil
 příčinlivý strebsam.

Cvičení 9.

Der Reifig, =e řízek
 der Haring, =e sled, slaneček
 der Jüngling, =e mladík, mládenec,
 jinoch
 verwehren zabrániti
 der Sperling, =e vrabec
 der Weg, =e cesta
 die Form, =en tvar, podoba, forma
 der Käfig, =e klec
 der Brief, =e list, dopis, psaní
 jetzt nyní
 die Macht, =e moc

der Feind, =e nepřítel
 groß veliký
 der Hund, =e pes
 der Wächter strážce, ochranitel
 das Haus, =er dům
 der Freund, =e přítel
 manu kdy
 der Tag, =e den
 lang dlouhý
 erwerben získati
 jung mlád
 ertragen snášeti, trpěti

die Mühseligkeit, =en svízel
 das Drangsal, =e tíseň
 das Leben život
 wie jako
 die Freude, =n radost
 die Vergnügung, =en veselí, rozkoš
 das Haar, =e vlas, chlup
 verschieden rozdílný
 das Beil, =e sekera
 scharf ostrý
 das Jahr, =e rok
 oft často
 so tak
 schnell rychle
 kaum sotva
 beachten (s akk.) všimati si (gen.)
 weiden pásti, pásti se
 die Kuh, =e kráva
 der Ochse, =en vůl

Vrata das Thor, =e
 otevřen offen
 užitek der Nutzen
 krátký kurz
 kočka die Katze, =n
 domácí zvíře das Hausthier, =e
 pohřeb das Begräbnis, =isse
 poslední čest die letzte Ehre,
 (kterou někde)
 mrtvola die Leiche, =n
 prokázati erweisen
 kříž das Kreuz, =e
 tma die Finsternis
 ryba der Fisch, =e
 vydra die Fischotter, =n
 jaro der Frühling
 vábiti locken
 ven hinaus
 část der Theil, =e
 obydlí die Wohnung, =en
 připravovati bereiten
 záhon das Beet, =e
 soudec der Richter
 vynášeti } fällen
 rozsudek } das Urtheil, =e

das Schaf, =e ovce
 das Pferd, =e kůň
 das Feh, =e srnec
 das Thier, =e zvíře
 das Werk, =e dílo
 das Heer, =e vojsko
 tapfer udatný
 ausmessen vyměřovati
 der Kreis, =e kruh
 der Schuß, =e střeliv
 neu nový
 der Nordwind, =e severní vítr
 immer vždycky
 kalt studený
 die Regel, =n pravidlo
 das Beispiel, =e příklad
 auswendig z paměti
 das Werk, =e dílo
 bewunderungswürdig obdivu hodent.

plyn das Gas, =e
 tekutý flüssig
 jako wie
 vzduch die Luft
 trvanlivost die Dauerhaftigkeit
 látka der Stoff, =e
 nyní jetzt, tak so
 veliký groß
 jindy soust, ehemals
 právo das Recht, =e
 udržeti erhalten
 říše das Reich, =e
 hra das Spiel, =e
 kov das Metall, =e
 užitečný nützlich
 potřebný nothwendig
 proměnití verwandeln
 kámen der Stein, =e
 chléb das Brod, =e
 zachovávatí } halten
 příkázání } das Gebot, =e
 cit das Gefühl, =e
 rozličný verschieden
 vyčistiti ausputzen
 ručnice das Gewehr, =e.

Cvičení 10.

Der Apfel jablko
 die Nuß, = e ořech
 hören slyšeti
 der Vogel pták
 der Klang, = e zvuk
 die Glocke, = u zvon
 der Sohn, = e syn
 die Tochter dcera
 der Vater otec
 die Mutter matka
 der Mantel plášť
 der Bruder bratr
 der Stuhl, = e židle
 die Bant, = e lavice
 neu nový
 die Nacht, = e noc
 der Hahn, = e kohout
 die Gans, = e husa
 der Schwan, = e labut
 der Wolf, = e vlk
 der Bach, = e potok
 der Fluß, = e řeka
 bewässern zavlažiti
 sich wundern diviti se
 die Hand, = e ruka
 geschickt dovedný
 die Behe, = n prst u nohy
 der Fuß, = e noha, stopa
 kurz krátký
 dick tlustý
 der Zahn, = e zub
 die Magd, = e služka
 treu věrný

Pole das Feld, = er
 pšenice der Weizen
 žito das Korn
 ječmen die Gerste
 oves der Hafer
 luštěnina die Hülsenfrucht, = e
 věrnost die Treue
 vzorný musterhaft
 boleti schmerzen
 džbán der Krug, = e
 výška die Höhe, = n
 věž der Thurm, = e

die Zahl, = en počet, číslo
 die Stadt, = e město
 der Traum, = e sen
 denn nebot
 der Schamm, = e péna
 beschmutzen pošpiniti
 die Wand, = e stěna
 der Acker role
 der Baum, = e strom
 hervorbringen vydávati, přinášeti
 die Frucht, = e plod, ovoce
 früher dřívě
 der Graben příkop
 der Wall, = e hradba
 der Kaplan, = e kaplan
 der Pfarrer farář
 der Abt, = e opat
 der Bischof, = e biskup
 der Cardinal, = e kardinál
 der Papst, = e papež
 der Priester kněz
 der Kampf, = e boj
 der Stod, = e hůl
 bekommen dostati
 der Gast, = e host
 der Krampf, = e křeč
 beachten pozorovati
 der Umstand, = e okolnost
 der Jesuit, = en Jezovita
 das Kloster klášter
 der Sturm bouře
 entwurzeln vyvrátiti.

zába der Frosch, = e
 měřiti messen
 hráza der Schrecken
 jakmile sobald
 procitnouti aufwachen
 kupovati kaufen
 sukně der Rock, = e
 podobati se gleichen
 píče das Futter
 zima die Kälte
 citelný fühlbar
 cech die Kunst, = e

spolek der Verein, =e
 žába der Frosch, =e
 křehotati quacken
 haluz der Zweig, =e
 větev der Ast, =e
 mráz der Frost, =e
 ničiti vernichten
 komár die Mücke, =n
 moucha die Fliege, =en
 brouk der Käfer
 motýl der Schmetterling, =e
 pokoj das Zimmer
 stůl der Tisch, =e
 židle der Stuhl, =e
 skříň der Kasten, der Schrank, =e
 činiti machen

host der Gast, =e
 výčitka der Vorwurf, =e
 labuť der Schwam, =e
 krk der Hals, =e
 límec der Kragen
 kabát der Rock, =e
 špinavý schmutzig
 košíkář der Korbflechter
 plésti flechten
 koš der Korb, =e
 věc das Ding, =e, die Sache, =n
 zlomek der Bruch, =e
 těžký schwer
 výstřel der Schuß, =e
 myš die Maus, =e
 škodliv schädlich.

Cvičení II.

Heiß horký, horko
 der Heide, =en pohan
 der Strauch, =er keř
 das Blatt, =er list
 abfallen odpadnouti
 das Buch, =er kniha
 der Stier, =e býk
 die Ziege, =n koza
 der Widder beran
 das Horn, =er roh
 das Kalb, =er tele
 das Lamm, =er jehně, beránek
 das Land, =er země
 die Stadt, =e město
 das Dorf, =er ves, vesnice
 (das) Böhmen Čechy
 es gibt = es íst, sind jest, jsou
 drei tři
 das Bisthum, =er biskupství
 das Erzbisthum, =er arcibiskupství
 die Ferien prázdniny
 der Feiertag, =e svátek
 die Weihnachten vánoce
 die Ostern velikonoce
 die Pfingsten letnice (sv. dušní svátky)
 das Obst ovoce
 die Milch mléko
 gesund zdrav
 das Alter stáří

der Lauf, =e běh, hlaveň
 gerade rovný
 das Zimmer pokoj, jizba
 der Ofen kamna
 breit široký
 hoch vysoký
 die Scheere, =n nůžky
 scharf ostrý
 das Geld, =er peníze
 schreien křičeti
 die Welt, =en svět
 die Uhr, =en hodiny
 der Großvater děd
 die Brille, =n brýle
 die Orgel, =n varhany
 die Geige, =n housle
 der Rechen hrábě
 der Schlitten sáně
 der Nachbar =n soused
 die Morgenstunde, =n ranní hodina
 das Gold zlato
 der Mund ústa
 der Zimmermann tesař
 schlecht špatně
 das Haupt, =er hlava
 die Familie rodina
 abwechseln střídati se
 das Thal, =er údolí
 der Berg vrch, hora

der Wald, =er les
die Wiese, =eu louka
das Feld, =er pole

Kraj der Rand, =er
sukno das Tuch, =er
drsny rauh
střecha das Dach, =er
vetchý schadhast
sem her
sklenice das Glas, =er
konev die Kanne, =n
sud das Fass, =er
nádoba das Gefäß, =e
hrob das Grab, =er
úctivost die Ehrfurcht
požehnání der Segen
stavěti bauen
kuře das Huhn, =er
kachna die Ente, =n
zámek das Schloß, =er
vůz der Wagen
čtyři vier
kolo das Rad, =er
všickni alle
křestan der Christ, =en
jen nur
omyl der Irrthum, =er
nákazlivý ansteckend
zdraví die Gesundheit
spokojenost die Zufriedenheit
vzdáti abslatten
kleště die Zange, =en
starý alt
necky der Waschtrog, =e
mokrý naß

der Garten zahrada
das Wort, =e slovo
beherzigen uvážití, vzítí si k srdci.

schody die Stiege, =n
příkrý steil
váhy die Wage, =n
citlivý empfindlich
neštovice die Blattern
listí das Laub
lodník der Schiffsmann
stále beständig, fort, immerfort, fort=
während

moře das Meer, =e
jmeniny der Namenstag
narozeniny der Geburtstag
řidký selten
zastávati verwalten
úřad das Amt, =er
lázeň das Bad, =er
zdravý gesund
vůl der Dachs, =en
roh das Horn, =er
kráva die Kuh, =e
tele das Kalb, =er
jehně das Lamm, =er
kuře das Huhn, =er
dvůr der Hof, =e
pošetilec der Thor, =en
prospívati nützen
bohatství-der Reichthum, =er
národ das Volk, =er
hynouti vergehen
princ der Prinz, =en
zámek das Schloß, =er.

Cvičení 12.

Leiden trpěti
der Schmerz, =en, bolest, bol
der Fasan, =eu bažant
schmachhaft chutný
der Strahl, =eu paprsek
jich bedienen upotřebiti
der Stachel, =n žihadlo
die Waffe, =n zbraň
fruchtbar úrodný
der Garten zahrada

der Gevatter, =n kmotr
zuerst nejprvé
der Buchstabe, =n písmeno
dann pak
das Wort, =e (Wörter) slovo
endlich konečné
der Satz, =e věta
die Ehre čest
der Friede pokoj, mír
zwei dva, dvě

das Ohr, =en ucho
 das Bett, =en peřina, postel
 das Auge, =n oko
 blau modrý
 oder neb
 schwarz černý
 prüfen zkouřeti
 das Herz, =en srdce

Diamant der Diamant, =en
 drahokam der Edelstein, =e
 trn der Dorn, =en
 přichati stechen
 jezdec der Reiter
 ostruha der Sporn — die Sporen
 přijem die Einnahme, =en
 stát der Staat, =en
 poddaný der Unterthan, =en
 vrchnost die Obrigkeit, =en
 posluřen gehorsam, folgsam
 ředitel der Direktor, =en
 spravovati leiten, verwalten
 zavolati rufen
 hajný der Heger
 hlídati bewachen
 strýc der Vetter, =n
 jezero der See, =n
 k čemu wožu
 víra der Glaube

die Niere, =n ledvi, ledvina
 erforřchen zpytovati
 der Gedanke, =n myřlénka
 der Funke, =n jiskra
 die Ursache, =n příčina
 das Feuer oheň
 der Kartoffel, =n zemče, brambor.

potřebný nothwendig, nöthig
 ležeti liegen
 hromada der Haufe, =n
 uschovati aufbewahren
 semeno, simě der Same, =n
 hmyz das Insekt, =en
 potrava die Nahrung
 vzdělanost die Bildung
 kořile das Feind, =en
 škoda der Schade, =n
 požár die Feuerbrunst, =e, der
 Brand, =e

vůle der Wille
 podrobiti unterwerfen
 vděčen dankbar
 krajan der Landsmann, =leute
 rolník der Landmann, =leute
 hledati suchen
 bota der Stiefel, =n.

Cvičení 13.

Der Hut, =e klobouk
 der Eifer horlivost
 lobenswert chvály hoden, chvalitebný
 die Antwort, =en odpověď
 kennen znáti
 der Neffe, =n synovec, bratrovec
 heißen slouti, jmenovati se
 schiffbar splavný
 ausgezeichnet výtečný
 die Regierung vláda, panování
 anerkennen uznávi
 der Name, =n jméno
 der Erzherzog, =e arcikníže
 berithmt slavný

der Staatsrath, =e státní rada
 der Einfluss, =e vliv
 das Wörterbuch, =er slovník
 bloř pouze
 böhmisch-deutsch česko-německý
 (das) Ungarn Uhry
 fischreich bohatý na ryby
 Mathilde Matylda
 Karl Karel
 Andreas Ondřej
 Johann Jan
 Moritz Moric
 Friedrich Bedřich
 Fritz Bedřisek.

Pomník das Denkmal, =e (=mátek)
 manželka die Gemahlin, Gattin, =nen

nářek die Klage, =n
 srdcelomný herzzerbrechend

paní die Frau, =en
 mlynářka die Müllerin, =nen
 básně das Gedicht, =e
 raději lieber
 život das Leben
 více mehr
 válečný kriegerisch
 než als
 mírumilovný friedliebend
 spis die Schrift, =en
 nesmrtelný unsterblich
 krátký kurz
 dvorní rada der Hofrath, =e
 rmoutiti betrüben
 velkokníže der Großfürst, =en
 pohorí das Gebirge

obyvatel der Einwohner
 panovník der Herrscher
 Josefina Josefina
 František Franz
 Jakub Jakob
 Petr Peter
 Vilémína Wilhelmine
 Alžběta Elisabeth
 Edvard Eduard
 Jindřich Heinrich
 Ladislav Ladislaus
 Julius Julius
 Drážďany Dresden
 Němec der Deutsche, =n
 Rakousko Österreich
 Lotarinky Lothringen.

Cvičení 14.

das Bier, =e pivo
 das Wetter počasí, povětrí
 ausgehen vyšti si, procházeti se
 die Woche, =n týden
 das Gewitter bouře
 sich stellen postaviti se
 die Straße =n silnice
 die Kirche, =n kostel
 der Kirchhof, =e hřbitov
 sich befinden nalezati se, býti
 die Pfarrei fara
 das Gericht, =e soud
 beurtheilen odsouditi

der Verbrecher zločinec
 das Gesetz, =e zákon
 der Gewinn, =e zisk
 unternehmen podniknouti
 die Aufregung, =en namáhání
 pflanzen sázeti
 das Amt, =er úřad
 der Richter soudee
 das Urtheil rozsudek; u. sprechen r.
 vynesiti
 beurtheilen posuzovati
 der Fortgang prospěch.

Vyučování der Unterricht
 tichý ruhig
 žák der Schüler
 kaplička die Kapelle, =n
 smysl der Sinn, =e
 rozeznávati unterscheiden
 věc das Ding, =e
 potok der Bach, =e
 stařec der Greis, =e
 chrám der Tempel

rybník der Teich, =e
 odpustiti verzeihen
 hříšník der Sünder
 hřích die Sünde, =n
 památka das Andenken
 přikázání das Gebot, =e
 rozprostírati ausbreiten
 odnášeti fortragen
 zboží die Waare, =n.

Cvičení 15.

Der Dunkel ujec
 sich richten řiditi se
 die Anordnung, =en nařzení

die Vorschrift, =en předpis
 der Arzt, =e lékař
 die Wolle vlna

der Fabrikant, =en továrník
 der Kleiderstoff, =e látka na šaty
 Wien Vídeň
 reisen cestovati
 Prag Praha
 der Vorrath, =e zásoba
 ist abgebrannt vyhořel
 der Ring, =e prsten

Skládati se bestehen
 kyslík der Sauerstoff
 vodík der Wasserstoff
 vésti führen
 železnice die Eisenbahn, =en
 úloha die Aufgabe, =n
 statek das Gut, =er

ruhig-tiše
 der Tisch, =e stůl
 wohnen bydleti
 das Kloster klášter
 marschieren táhnouti
 besitzen míti
 das Frühjahr jaro.

štípiti spalten
 klin der Keil, =e
 sekera die Axt, =e
 rada der Rath, =e
 chlív der Stall, =e
 kořist die Beute
 plamen die Flamme, =n.

Cvičení 16.

Sich bedanken poděkovati se
 der Kreuzer krejcar
 bitten prositi
 die Gefälligkeit ochotnost
 die Rose, =n růže
 der Stolz, =e proud
 das Gebet, =e modlitba
 bringen pronikati
 der Graben příkop
 ziehen táhnouti
 nachgiebig povolný
 der Westen západ

Bázeň die Furcht
 dar das Geschenk, =e
 večer abends
 závod (sázka) die Wette, =en
 chvála das Lob
 vítr der Wind, =e
 těžký schwer
 vnuk der Enkel
 nikam nirgend's hin
 nadání (očekávání) die Erwartung, =en

Evropa Evropa
 die Pappel, =n topol
 der Sturm, =e víchř
 scheinen svítiti
 deutsch německý
 die Sprache, =n řeč, jazyk
 die Schwierigkeit, =en obtíž
 die Hauptstadt, =e hlavní město
 die Guss Enze
 Linz Linec
 das Schulgesetz, =e školní zákon
 sollen míti (povinnost).

údolí das Thal, =er
 zemdlenost die Ermüdung
 dále weiter
 lék die Arznei, =en
 Sněžka die Schneefoppe
 vyhlídka die Aussicht, =en
 Prusko Preußen
 dobrodiní die Wohlthat, =en
 bojovati kämpfen
 vlast das Vaterland.

Cvičení 17.

Hangen viseti
 die Wolke, =n, mrak, oblak
 der Himmel nebe

die Elbe Labe
 der Spiegel zrcadlo
 der Morgen jitro, ráno

der Abend, =e večer
 sich verbergen skrýti se, schovati se
 finden nalézti
 aufmerksam pozorný
 die Bank, =e lavice
 der Unterschied, =e rozdíl

Panovati herrschen
 ticho die Stille, die Ruhe
 besídka die Laube, =n
 klepati klopfen
 Alpy die Alpen
 měštan der Bürger
 déšť der Regen
 loubí die Laube (obyčejně množ. die
 Lauben)
 dívati se sehen, schauen

das Hind, =er hovado
 spannen napínati, zapřahati
 die Leute lidé
 reisen cestovati
 schweben vznášeti se
 sinken klesnouti.

následovati folgen
 podzim der Herbst
 zima der Winter
 klouzati se schleifen
 led das Eis
 hrad die Burg, =en
 rozkládati se sich erstrecken, sich aus-
 breiten, sich hinziehen
 park der Park.

Cvičení 18.

Die Luft, =e vzduch (vánek)
 sich nähren živiti se
 danken děkovati
 denken mysliti
 sich hüten střežiti se, střežiti se

Pila die Säge, =n
 dosáhnouti erlangen, erreichen.
 cíl das Ziel, =e
 uříznouti abschneiden
 jíti = jednati se

geschehen státi se
 der Fehler chyba
 trachten bažiti
 stecken včezeti (vstrčiti).

hotov fertig
 syt satt
 síla die Stärke
 vytrvalost die Ausdauer.

Cvičení 19.

Der Muth mysl (zmužilost)
 die Flasche, =n lahev
 der Wein, =e víno
 reif zralý
 schaden škoditi
 die Jugend mládí, mládež
 weich měkký
 glücklich šťastný
 lieb milý
 borgen půjčiti
 die Feder, =n péro
 die Laune rozmar
 frisch čerstvý
 klein malý

fröh veselý
 erhitzt zahrátý
 der Norden sever
 wehen váti
 der Wind, =e vítr
 gewogen nakloněn
 vertheilen rozdělití
 gleich stejný
 der Theil, =e díl
 erwerben získati
 der Reichthum, =er bohatství
 fehlen scházeti, chyběti, chybiti
 der Elefant, =en slon.

Lehký lecht
 mysl der Sinn, =e
 nezralý unreif
 obyčejný gewöhnlich
 drahý theuer
 poslati schicken
 nezdravý ungesund
 prudký heftig
 vyvracetí entwurzeln
 silný stark
 patřiti gehören
 budoucnost die Zukunft

lehkovážný leichtsinnig
 nejistý ungewiss
 zelený grün
 zahnaťi vertreiben
 dostati se gefangen
 řádný ordentlich, tuchtig
 líti gießen
 čistý rein
 hnřditi niſten
 stinný schattig
 ostrý scharf.

Cvičení 20.

Start silný
 muthwillig svévolný
 verstoť zatvrzelý
 nachlässig nedbalý
 die Strafe, =n trest
 die Elle, =n loket
 das Tuch, =er sukno, šátek
 der Gulden zlatý
 mildthätig dobročinný
 träg líný
 schnell rychlý
 die Freude radost
 still tichý
 das Thal, =er údolí
 spazieren gehen procházeti se
 entgegen ujíti
 verdient zasloužilý
 der Sonntag neděle
 kurz krátký
 die Regel, =n pravidlo
 auswendig z paměti
 die Zunge, =n jazyk
 verläumberisch pomlouvačný
 verwunden poraniti

zubringen strávití
 dürr suchý
 umkleiden obléci (převléci)
 munter čilý, veselý
 fröhlich veselý, radostný
 arbeitsam pracovitý
 fruchtbar úrodný
 die Sommerfaat, =en letní osení
 anvertrauen svěřiti
 überſetzen přesazovati (překládati)
 der Obstbaum, =e ovocný strom
 lustig veselý
 der Gehilfe, =n pomocník
 nützlich užitečný
 das Gemüthe zelenina
 der Frühlingstag, =e jarní den
 frei svobodný, volný
 der Platz, =e místo
 fittsam mravný
 winden víti, vinouti
 der Kranz, =e věnec
 verschieden rozličný, rozdílný
 bunt pestrý.

Měšták der Städter
 dusný dumpf
 světnice die Stube, =n
 příroda die Natur
 spravedlivý gerecht
 hodný brav
 káratí tabeln
 měsíc der Monat
 červen (der) Juni

červenec (der) Juli
 teplý warm
 uhřátý erhitzt
 žnec der Schnitter
 mech das Moos, =e
 vlhký feucht
 hustý dicht
 zdržovati se sich aufhalten
 zvěř das Wild

široký Breit
hluboký tief
žlutý gelb
obdivu hodný bewunderungswürdig
zůstávati (pozadu) zurückbleiben
zasloužený verdient
bílý weiß
tlustý dick

lepenku der Pappdeckel
trhati pflücken
hrozen die Traube, -n
sbirati sammeln, lesen
nastávati beginnen, anfangen
chladný kühl
prozřetelnost die Vorsicht
pečovati sorgen.

Cvičení 21.

Mein čistý
das Gewissen svědomí
sanft tichý, mírný
das Ruheflessen polstár
línghast živý
verblenen zasloužiti
unfolgsam neposlušný
tíkátlg notný
kostbar drahocenný
das Zeugnis, =isse vysvědčení
der Schluss závěrek, konec
das Schuljahr, =e školní rok
der Schuh, =e stěvíc
der Strumpf, =e punčocha

Komár die Mücke, =en
nápoj das Getränk, =e
pravda die Wahrheit
krivý krumm
zobák der Schnabel
prokazovati erweisen
překrásný herrlich
zpozdilý thörticht
hoře der Gram

das Säugethier, =e ssavec
das Blut krev
die Schrift, =en písmo
das Wesen bytosť, povaha
heurig ohnivý
heurig letošní
(der) April duben
einzig jediný
die Wohlthat, =en dobrodini
buntfarbig pestrobarevný
giftig jedovatý
der Schwamm, =e houba
essbar jedlý
die Stunde, =n hodina.

nemočný franť
schudlý verarmť
poučný lehrreich
smrtelný sterblich
nesmrtelný unsterblich
spokojen zufrieden
bylina die Pflanze
lék die Arznei.

Cvičení 22.

Die Meile míle
österreichisch rakouský
geographisch zeměpisný
einträglich výnosný
der Stoa, =e hůl
erfahren zkušený
süß sladký
weise moudrý
Sokrates Sokrates, mudre řecký
der Westwind, =e západní vítr

Ostwind, =e východní vítr
(der) Dezember prosinec
die Eiche, =en dub
hart tvrdý
artig spásobný
umgehen obcovati, tovaryšiti
das Metall, =e kov
blind slepý
die Hyäne, =n hyéna
granjam ukrutný.

Železo das Eisen
 otvor die Öffnung
 úzký schmal
 Staré město die Altstadt
 celý ganz
 pořádný ordentlich

vzácný kostbor
 který welcher
 mocný mächtig
 hvězda der Stern, =
 jasný hell, klar.

Cvičení 23.

Nedrig nízký
 böhmisch český
 der Hopfen chmel
 der Mond měsíc
 der Himmelskörper těleso nebeské
 der Berg, =e hora, vrch
 die Schneefoppe Sněžka
 die Einigkeit jednota, sjednocení
 zerfallen rozpadnouti se
 das Reich, =e říše
 die Ahnung, =en tušení
 die Spielsucht hra (bažení po hře)
 die Eigenschaft, =en vlastnost
 unordentlich nepořádný
 der Lebenswandel život
 die Folge, =n následek
 die Arbeit, =en práce
 der Verwandte, =n příbuzný

gewogen přízniv, nakloněn
 anstrengend namáhavý
 (das) Asien Asie
 Demosthenes Demosthenes, řečník
 fecký

der Redner řečník
 das Alterthum starý věk
 der Westen západ
 der Überrest, =e zbytek
 der Rette Kelt (Celt)
 das Dach, =er střecha
 der Stiebel štít (u střechy)
 die Seite, =n strana
 die Frontseite průčelí
 die Frömmigkeit nábožnost, pobož-
 nost
 wohnen bydleti.

Erst die Hand (voll)
 ač obwohl
 lidnatý volkreich, bevölkert
 moudrost die Weisheit
 vzdálený entfernt
 zdáti se scheinen
 zajíc der Hase, =n
 krajina die Gegend, =en
 cesta der Weg, =e
 Sibir Sibirien
 bydleti wohnen
 Samojed der Samojede, =n
 Volha die Wolga

náruživost die Leidenschaft, =en
 obyčej die Gewohnheit, =en
 sklep der Keller
 vyloučení die Ausstoßung, die Entfer-
 nung

zjednati si sich verschaffen
 zpráva die Nachricht, =en, die Kunde
 protože weil
 opatrný vorständig
 chroust der Weiskäfer
 pochlebník der Schmeichler
 nebezpečný gefährlich.

Cvičení 24.

Genug dost
 überall všude
 hieher sem
 fort pryč

leise pošeptmo
 einmal jednou
 spät pozdě, pozdnie
 früh časné

sich entfernen vzdáliti se
eifrig spěšně, kvapně
sicherlich jistě
derb notný
herzlich srdečně
die Schwalbe vlaštovka

Venku draußen
včera gestern
přliší alzu, zu
vládně freundlich
housenka die Raube, -n
babička die Großmutter
temný dunkel
slušně aufständig

empfangen obdržeti, přijíti (př-
niemals nikdy
das Fleisch maso
bekannt známý
tobt mrtev.

zdvořile höflich
ubíhati vergehen
koupati se baden
sousední benachbart
letos heuer
jindy sonst
přikrý steil.

Cvičení 25.

(der) Zänner leden
(der) März březén
(der) Mai květen
(der) Oktober říjen
(der) Feber únor
das Schaltjahr, =e přestupný rok
übrig ostatní
der Monat, =e měsíc

die Minute, =en minuta
die Reihe, =n řada
das Pfund libra
das Loth lot
der Zentner cent
der Quadratfuß čtverečná stop
der Quadratzoß čtverečný pale

Patro das Stadtwerk

studně der Brunnen.

Cvičení 26.

Feiern slaviti
die Lehrthätigkeit činnost učitelská
deshalb proto

das Lesebuch článek (ku čtení)
beginnen počítí.

Odpočívati ausruhen
poroučeti befehlen
listopad (der) November
Francie (das) Frankreich

slavnost die Feier
čítanka das Lesebuch, =er
písemný schriftlich.

Cvičení 27.

Thun činiti
die Tinte inkoust
durchschlagen prorážeti

ausgelassen rozpustily
das Paar pár, dvě.

Povinnost die Pflicht
bližní der Nächste

jabloň der Apfelbaum, =e
vinárník der Weinhändler

uherský ungarisch
cizozemský ausländisch
dno der Boden
koberec der Teppich, -e
osoba die Person, -en
nádenník der Tagelöhner

mzda der Lohn
níř der Faden
jižní südlich
apostol der Apostel
učenník der Jünger.

Cvičení 28.

Nimmur nikdy
erklären vysvětlovati
eigen vlastní
die Achse osa
das Ganze celek
wohl as

fast skoro
der Raub loupež, kořist
der Gastwirt hostinský
das Schod kopa
gehorsam poslušen.

Obsazen enthalten
plátno die Leinwand
zbytek der Rest
bitva die Schlacht
obsazen besetzt
Videň Wien
orati pflügen, ackern
zasévati säen

obilí das Getreide
čistiti reinigen
ořezávati beschneiden
vzdělávati bebauen
sázeti einsetzen, pflanzen
uhlí die Kohle (obyč. množ. die Kohlen)
moci können
říci sagen.

Cvičení 29.

der Augenblick okamžik
wollen chtiti
unbesteht neoblibný
wissen věděti
die Pracht skvostnost
der Tod smrt
auskommen vyjiti
der Müßiggang zahálka
das Laster nešlechtnost, ohavnost
der Anfang, -e počátek
vollkommen dokonaly, úplny

der Schritt, -e krok
weit daleko
ausdauernd vytrvalý
das Schiff, -e loď
der Punkt, -e tečka, bod
der Mieschauer Milešovka
die Schweiz Švýcarsko
gemähren poskytnouti
wieder zase
die Hundschau rozhled.

Marný eitel
nemocnice das Krankenhaus, -er
vpřed vormärts
zpět zurück, rückwärts
tam dort
prvé früher
nepřijemný unangenehm
stvoření das Geschöpf, -e
pomějšící vergänglich
koroptev das Rebhuhn, -er

přáti gönnen, günstig sein; wünschen
dobrotivý gütig
žiti leben
ladem ležeti brach liegen
sedlka die Bäuerin, -nen
moucha die Fliege, -n
vynikati sich auszeichnen
nešlechtný lasterhaft
obora der Tiergarten
jelen der Hirsch, -e.

Cvičení 30.

Sich verhalten chovati se	treffen dovésti
benützen (s akk.) upotřebiti (gen.)	zeigen ukázati
musterhaft vzorně	verzeihen odpustiti
sich erbarmen (s gen.) smilovati se	ersuchen žádati, prositi
(nad s instr.)	sich trösten těšiti se (útěchu míti)
sich annehmen ujíti se (ujmu se)	leiden trpěti
vergessen zapomenouti	betrüben zarmoutiti
gedenken pominíti	freiwillig dobrovolně
denken mysliti	wegnehmen odňti (odejmu).

Zahäletí faultenzen, müßiggehen	slušetí žímen
plakati weinen	převléci se sich überziehen
smáti se lačen	vybíráti ausführen
napominati ermahnen	ven hinaus
styděti se sich schämen (s gen.)	pohrdati verachten
zpomenouti si sich erinnern (s gen.)	pamětliv etgedenk.

Cvičení 31.

Die Ordnung pořádek	das Gedächtnis paměť
die Strenge přísnost	recht pravý
täglich denní, vezdejší	die Reise cesta, cestování
vergeben odpustiti	der Wohlthäter dobrodinec
die Schuld, vina, dluh	die Geschichtskennntnis známost dějin
der Schuldiger vinník	schwach slabý
so gleich hned	das Klavier klavír (piano).
solange dokud	

Poznati erkennen	pocitivý ehrslich
posuzovati beurtheilen	cestující der Reisende, =en
churav tränklich	Handwerk.

Cvičení 32.

Die Seele, =n duše	der Bleistift, =e tužka
unterliegen podlehnouti	die Menge množství
hassen nenáviděti	verdienen zasloužiti
verfolgen pronásledovati	der Inhalt obsah
vertragen sněsti	belehrend poučný
finden nalézti	die Gabel, =n vidlička
der Gegner protivník	stecken pichnouti
der Spas, =e žert	richtig pravý, dobrý
abshenklich ohyzdný, ošklivý	auffallend nápadný
ablegen odložití	der Unfleiß nepilnost
der Bediente, =n sloužící	die Rüge důtka, pokárání
dienen sloužiti	das Exemplar exemplár
väterlich otcovský	das Museum museum.

Obdržeti erhalten, bekommen
 vrtkavý wankelmüthig, unstät
 příznivý gütlich
 vinice der Weinberg, =e, der Wein-
 garten
 Zádati verlangen, fordern
 hřešiti sündigen

boleti schmerzen
 stíhati verfolgen
 útěcha der Trost
 dílo das Werk, =e
 tučet das Duzend
 obcovati verkehren, umgehen
 chování das Benehmen, das Betragen.

Cvičení 33.

Die Kreide křída
 der Edelstein, =e drahokam
 das Leben život, žiti
 gehören patřiti, náležeti
 auswählen vyvoliti
 die Jahreszeit, =en roční čas
 die Gurke, =n okurka
 der Salat salát, locika
 der Zweck, =e účel
 fein jemný
 das Werkzeug, =e nástroj
 der Gegenstand, =e předmět
 der Stoff, =e látka
 die Kohle uhel
 die Zange, =n kleště

der Hammer kladivo
 das Gefühl, =e cit
 der Thierquäler mučitel zvířat
 der Flechler pokrytec
 der Staat, =en stát
 trinkbar pitelný, k pití
 das Meerwasser voda mořská
 wahr pravý, pravdivý
 der Knecht, =e pacholek
 das Gefallen zalíbení
 das Lernen učení
 unbedeutend nepatrný
 der Vergleich porovnání
 die Nadel, =n jehla.

Díl der Theil, =e
 lev der Löwe, =n
 vlastnost die Eigenschaft, =en
 protivný zumider
 ubohý arm
 dělník der Arbeiter
 těžký schwer

kámen der Stein, =e
 prsten der Fingerring, =e
 lakomý geizig
 ozývati se widersprechen, -hallen
 stavitel der Baumeister
 závora der Kiegel.

Cvičení 34.

Fühlen cítiti
 die Unterstützung, =en podpora
 die Grube, =en jáma
 graben kopati
 glänzen třpytiti se
 sich kümmern starati se
 entgehen ujiti (ujdu)
 der Segen požehnání
 ernten žiti (žnu)
 peitschen bičovati
 sich brüsten chlubiti se

schrecklich strašný
 absterben odumřiti, zmřati
 nie nikdy
 sterben zemřiti
 streben zamřiti
 die Zukunft budoucnost
 der Urheber původce
 sich brüsten chlubiti se, vynášeti se
 brennen páľiti, hořeti
 löschen hasiti
 das Recht právo.

Učiti lehren
 uměti können
 rozuměti verstehen
 scházeti zu Grunde gehen
 nepříznivý ungünstig
 darmo vergeblich, umsonst
 hledati suchen
 znamenitý bedeutend
 umění die Kunst, =e
 živ býti leben
 uznání die Anerkennung

teprv erst
 želeť reuen, bereuen
 znám bekannt
 voliti wählen
 úplně völlig, vollkommen
 pozor (die) Acht, pozor dáti Acht geben
 uzavíratí schließen
 křídlo der Flügel
 zámysl die Absicht, =en
 pověděti sagen.

Cvičení 35.

Das Spiel hra
 verlieren ztratiti, prohrati
 betten sláti
 schlafen spáti
 weit daleký, širý

Spláceti abzahlen
 urážka die Beleidigung, =en
 skonati enden
 opilý die Trunkenheit, die Trunksucht
 dbáti achten
 každodenně tagtäglich
 jmenovati nennen
 stvořiti erschaffen

tabeľn kárati
 das Unrecht bezprávi
 lůgnetn zapřítati
 das Geheimnis, =isse tajemství
 schimpfen (s akk.) láti, hubovati.

oheň das Feuer
 mrzout der Verdrüssliche
 ničiti vernichten
 bližní der Nächste
 prozraditi verrathen
 mrzeti verbrießen
 krmiti mästen
 prodej der Verkauf.

Cvičení 36.

Senka sklopiti
 das Haupt, =er hlava
 beshámén zahanbiti
 knien klečeti
 fasten sepíti (sepnu)
 der Priester kněz
 ausbreiten rozšířiti, rozpíti (rozepnu)
 der Arm, =e rámě
 aufgehen vyjítí, vycházeti
 untergehen zajítí, zapadatí
 erscheinen objeviti se, zdáti se
 jammern nářikati
 das Obdach přístřeší
 verfolgen pronásledovati
 fliehen prchati, utíkati
 erspielen vyhráti
 zernagen rozhlodati

přlúčkn trhati, česati
 verweifen svadnouti
 der Hagelschlag krupobití
 begleiten provázeti
 aufrichten spúsobiti
 die Gister straka
 stelen krásti
 das Nest, =er hnízdo
 pulvern na prášek roztlouci
 der Feuerstein křesavec, pazourek
 der Quarz křemen, oblázek
 der General jenerál
 verhängen spustiti
 der Bügel uzda
 waffen vláti
 der Federbusch chochol
 die Waare, =n zboží

Palästina Palestina
 geloben zaslíbít, slíbít
 stížen podpírati

Klesati sinken
 shrbít se síč bítěn
 skrýti se síč veršteden, síč verbergen
 houšti das Dickicht
 schudnouti verarmen
 osířeti vermaisen
 doporučítí empfehlen
 mračno die Wolke, =n
 tvořítí se síč bítěn
 pára der Dunst, =e, der Dampf, =e
 povětki die Luft
 vystupovati aufsteigen
 chudoba die Armut
 plésti (punočochy) stríčen
 vypravovati erzählen
 povídka die Geschichte, Erzählung, =en
 očekávati erwarten
 nahraditi ersetzen
 zanedbati vernachlässigen

verbrennen spáliti
 glühen žíci (žhu).

vzděláti bebauen
 vynaložítí verwenden
 zménítí verändern
 stav der Stand, =e
 místo der Ort, =e (i Dörter)
 mhlá der Nebel
 kazítí verderben
 vyhlídka die Aussicht
 přednášeti vortragen
 překopati umgraben
 poklad der Schatz, =e
 zapotítí se síč erhitzen, schwitzen
 potrestati bestrafen
 slibovati versprechen
 polepšení die Besserung
 vyvoliti auserwählen
 požehnati segnen
 pozdravítí grüßen
 dokončítí beenden.

Cvičení 37.

Auffordern vybízeti
 die Ausdauer vytrvalost
 achten dbáti
 der Frost, =e mráz
 die Hoffnung, =en naděje
 reichlich bohatý
 während mezi tím co, an, když
 die Witwe, =n vdova
 andächtig pobožně
 anflehen úpěti, úpěnlivě prositi
 die Hilfe pomoc
 verhindern překážeti
 die Ausführung vyvedení
 der Plan, =e úmysl
 zweifeln pochybovati

Husita der Hussite, =n
 sbořítí zerstören
 spustošítí verwüsten
 trýznítí quälen, martern
 mnich der Mönch, =e
 blýskati blitzen

das Aufkommen vyjítí, uzdravení
 freudig radostný
 die Nachricht, =en zpráva
 die Ankunft příchod
 ausrichten vyříditi
 melden oznámiti, ohlásiti
 verleiten svéstí
 auflegen uložiti
 die Lektion lekce
 französisch francouzský
 unterrichten cvičiti, vyučovati
 der Fortschritt pokrok
 erreichen dosíci, dosáhnouti
 das Ziel, =e cíl
 vollständig úplně.

rozeslati šířiti, senden
 kázati predigen
 obracetí befehlen
 křesťanský christlich
 císař der Kaiser
 římský römisch

pronásledovati perfolgen
 vyznaváč der Bekenner
 zachrániti retten
 Rím Rom
 cestovati reifen
 potkati (akk.) begeben (s dat.)
 doraziti gelangen
 myslivna baš Jägerhaus
 očekávati erwarten
 zvoliti wählen
 poraziti bejegen

vypověděti verbannen
 občan der Bürger
 bojovati kámpfen
 udání tapfer
 zvítěziti fiegen
 dobyti erobern (akk.)
 kus baš Stück, =e
 dostati se gelangen
 vypověděti válku den Krieg erklären
 Prus der Preuße, =n
 obsaditi bejegen.

Cvičení 38.

Regeln upraviti, spořádati
 sich verrechnen přepočítati se
 der Gesandte, =n vyslanec
 sich beschweren stěžovati si
 der Post, =e clo
 allgemein všeobecně
 wehrlagen nářkati, kvileti
 baš Riesengebirge Krkonoše
 es hagelt padají kroupy
 abwechseln střídati
 nützen prospěti
 der Regenschirm, =e deštník
 der Alpenstock, =e alpská hůl
 die Dienste leisten služby prokázati
 vortrefflich výtečný, výborný
 baš hinaufsteigen vystupování
 die Vorlage, =n předloha
 die Rechenaufgabe, =n početní úloha
 der Hauslehrer domácí učitel
 plötzlich náhle

Dilni weifen, verweisen
 piano baš Piano
 doprovoditi doprovoditi
 pospíchat eifen
 poněkud ein wenig, etwas
 žádati eršuchen
 návštěva der Besuch
 onemocněti ertrauken
 následek die Folge, =n
 nastuzení die Berfühlung, die Erkäl-

Italie Italien
 počasí baš Wetter, die Witterung

deutsch německý
 abwandeln časovati
 ausirochnen vyschnouti, vyprahnouti
 baden koupati se
 die Schwimmschule plovárna
 zurückföhren vrátiti se
 alljährlich každoročně
 der Consul konsul
 nähren živiti
 der Hain, =e háj
 füttern krmiti
 opfern obětovati
 jogar i, ba i
 hüten pásti
 die Herde, =n stádo
 der Prophet, =en prorok
 die Trümmer (množ.) zříceniny
 bereuen litovati
 beleidigen uraziti.

deštivý regnerisch
 manzél der Gemahl
 baronka die Baronin
 hráti wärmen
 potiti se švitižen
 smáti se lachen
 žertovati scherzen
 pozorovati bemerken
 blíziti se nahen, sich nähern
 váti wehen
 zdaleka von weiten, von fern her
 chvile die Weile
 rozehráti erhitzen

zmoklý durchnässt
doraziti gelangen
ačkoliv obwohl
převléknouti se sich umkleiden
pohodlí die Bequemlichkeit
aniž ohne dass
pozorovati bemerken
nastuditi se sich verkühlen, sich erkälten
cítiti fühlen

churavěti kränkeln
změna die Veränderung, =en
ješto ba
doufati hoffen
pokus der Versuch
lázeň das Bad, =er
sdělití mittheilen
dobře se míti wohl leben
shledaná das Wiedersehen.

Cvičení 39.

Die Blattern neštovice
verarmen schudnouti
das Krankenlager lože nemocného
wachen bdíti
einschlummern usnouti
wecken buditi
sich entfernen vzdáliti se
anhaltend trvalý
die Dürre sucho
sich beklagen stěžovati si
ausarbeiten vypracovati
anstellen nastrojiti; zaříditi
aussuchen vyhledati, vybrati
ermählen zvoliti
verzehren strávití
die Stolle, =en role, úloha

durchführen provésti
folgen poslouchati; následovati
geschickt chytrý
dumm hloupý
der Däne Dán
die Waffe, =u zbraň
erstürmen (útokem) dobyti
ausliefern vydati
der Abzug odchod
gewähren poskytnouti
die Jagd hon, honba
sich niederlegen položití se
busfertig kající
kosten státi
ausradieren vyškrábatí
profezeien prorokovati.

Sesouti se einstürzen
přičítati anrechnen
lidstvo die Menschheit
šedivý grau
dostihnouti erreichen
spatřiti erblicken
přikrytí bedecken
pošta die Post
zatmítí se sich verfinstern
studovati studieren
svadnouti verweifen
procitnouti erwachen
otřesení die Erschütterung, =en
tisknouti drücken
rybník der Teich
labuť der Schwan, =e
národ das Volk, =er
ošetřovati pflegen
přiblížití se sich nähern

krok der Schritt, =e
lípa die Linde, =en
praděd der Urgroßvater
zasítí säen
korec der Strich
Macedonie Macedonien
slitovati se sich erbarmen
perský persisch
Darius Darius
milionář der Millionär, =e
dobrosrdečný gutmüthig
vzděláti bilden
zajisté gewiss
nespůsob die Unart
odložití ablegen
strčiti stecken
kapsa die Tasche, =u
sekati mähen
srp die Sichel, =u

chvátati eisen
chýlíti se síč nigen
západ der Untergang

domov die Heimat
Přemyslovec der Přemyslšte
častý häufig.

Cvičení 40.

klüssen polbiti
síč trennen oddělití se, rozloučití se
vollenden dokončití
vorhin dríve, prvě, před tím
irgendmo někde
verstecken schovati, skrýti
abreisen odcestovati
besuchen navštíviti
vergebens marně
schließlich konečně, posléze
das Fallen padnutí, pád
síč beschädigen uraziti se, k úrazu
přijítí

wieder zase

Zapřítí verläugnen
hořce bitter
sklamati tduščen
starati se sorgen
Recko Griechenland
předeslati vorausschíden
přeploviti se síč einschiffen
tam dahin
znova von neuem
vyplašiti auffcheuchen
honiti, hnáti jagen
náboj die Ladung
klacek der Knittel
tlapa die Tappe, -n
vylízati auslecken
dumyslňe scharffsinnig
vzdávati zollen
pochvala der Beifall
lupič der Räuber
rozdělití vertheilen
kořist die Beute
jakmile sobald als
pronásledovatel der Verfolger

wohl zdráv
enden skončití, domluvití
applaudieren tleskati
ausgezeichnet výtečný
die Rede, -en řeč
der Schiffbrüchige, -en tonoucí
wunderbar podivný, zázračný
die Rettung osvobození
ehe, bevor než, dríve než
widerspänstig spurný
síč bessefen polepšiti se
undankbar nevděčný
ereilen stihnouti.

nepřátelský feindlich
brána městská das Stadthor, -e
přítáhnouti heranrücken
rozložití se tábozem = táborití
lagern

posila die Verstärkung, -en
jelikož weil
náhlý plözlich
příchod die Ankunft
překvapiti überraschen
dobyti erobern
útok der Sturm, Angriff
Mojžíš Moses
pomoc die Hilfe
Egypt Ägypten
rána der Schlag, -e, die Wunde
dovoliti gestatten, erlauben
Faraó Pharao
odchod der Abzug
obléhati belagern
poříditi austrichten
brániti se síč vertheiligen, síč wehren
uzdravití se gesund werden.

Cvičení 41.

Die Zeichnung, -en výkres
 behaupten tvrditi
 erhören vyslyšeti
 benütigen upotřebiti
 der Sünder lhář
 fortsetzen (s akk.) pokračovati v ně-
 čem
 die Religion náboženství

selig spasen
 befolgen (s akk.) uposlechnouti
 verordnen naříditi
 bestimmen určití
 einholen dohoniti
 unhöflich nezdvořilý
 zählen počítati
 das Verhältnis, -isse poměr.

Svédek der Zeuge, -u
 obžalovati anklagen
 odměna die Belohnung, -en
 odívati se sich kleiden
 výsledek der Erfolg, -e
 studie die Studie, -en
 potomek der Nachkomme, -u

nakládati (s někým) behandeln (s akk.)
 souditi říchten
 rozláti ihauen
 štědře freigebig
 udělití ertheilen
 ujišťovati versichern
 pravda wahr.

Cvičení 42.

Der Kopfschmerz, -en bolení hlavy
 auffordern vyzývati
 sogleich ihned
 ausführen provésti, vyvésti
 der Astronom, -en hvězdář
 bewegen pohybovati
 die Tapferkeit udatnost
 anfeuern rozohniti, roznítiti
 sündigen hřešiti
 die Lotterie loterie
 verpielen prohrati
 unmöglich nemožný

aneisern roznítiti
 versuchen zkusiti
 erlangen dosíci
 die Meinung, -en mínění
 das Gras, -er tráva
 trocken sušiti
 aufbewahren uschovati
 der Messias Mesiáš
 der Geschichtschreiber dějepisec
 sich verbreiten rozšířiti se
 das Gerücht pověst
 der Felsen (Fels) -en skála.

Míniť meinen
 dějepis die Geschichte
 hleděti schauen
 zarmoutiti betrüben
 letošní heurig
 osení die Saat, -en
 zastřeliti erlegen
 jmění das Vermögen
 báječný fabelhaft
 Fénix Phönix, báječný pták ohnivák
 strašidlo das Gespenst, -er
 předpovídati vorhersagen
 básník der Dichter

slepý blind
 ani nicht einmal
 věk das Zeitalter
 zlatý golden
 stříbrný silbern
 železný eisern
 zákonodárce der Gesetzgeber
 Kroesus Krösus
 Lydie Sydien
 otvřítí öffnen
 živý lebhaft
 obrazotvornost die Fantasie
 snítí träumen.

Cvičení 43.

der Fehler skryvač
 der Steler krádcé
 gereichen býti, sloužiti k čemu
 entschuldigen omluviti
 der Rathgeber rádce
 befolgen (s akk.) poslechnouti
 wiederholen opakovati
 unnütz zbytečný, neprospěšný
 verabscheuen (s akk.) zoškliviti si
 verhüten zabrániti, zameziti

Pouto die Fessel, =n
 tlačiti brúden
 byt i wenn auch
 kdyby wenn
 líčiti šmírněn
 křehkost die Schwäche, das Gebrechen
 tajný geheim
 okusiti verkosten
 núzný der Nothleidende, =n
 lhostejný gleichgiltig

sich heissen pospíšiti si
 erlauben dovoliti
 der Vormurf, =e předháзка
 Ephialtes, Esialtes, řecký zrádce
 Cyrus Cyrus, král perský
 Thermophlä Thermopyly, soutěska
 v Recku
 die Erpressung, =en vydírání
 Verres Verres, Říman, jenž na Sy-
 cilií lid vydíral.

souditi urtheílen
 lakomec der Geizhals
 provdati se heíraten, sich verheiraten,
 sich verehelichen
 zkušenost die Erfahrung
 boháč der Reiche, =n
 příležitost die Gelegenheit
 věnovati se sich widmen
 hudba die Musik
 přislibiti geloben.

Cvičení 44.

Beobachten zachovávatí, pozorovatí
 reumüthig kající
 beichten (s akk.) zpovídati i zp. se
 verzeihen smířiti
 der Unerfahrene, =n nezkušený
 die Naturgeschichte přírodopis
 ausathmen vydechovatí
 einathmen vdychovatí
 verhören vyslychati
 zeugen svědčiti

Nezdárný ungerathen
 tisknouti brúden
 vážiti si achten (s akk.)
 Izraelita der Israelit, =en
 pomazati salben
 zamésti ausföhren
 spiknutí die Verschwörung, =en
 odhaliti entbeden, enthüllen
 potlačiti unterdrücken
 učenec der Gelehrte, =n
 proskoumati durch-, erforschen

das Unterrichtsgeld školné
 befreien osvoboditi
 errathen uznati
 beschränken obmeziti
 fest pevný
 vertilgen zničiti
 einheizen zatopiti
 die Lampe, =n svítilna
 anzünden rozžiti, rozsvítiti.

objasniti aufklären
 vyjádřiti ausbrúden
 posvětiti heiligen
 vykonati leisten
 obor das Gebiet, =e
 strojnictví die Mechanik
 divadelní kus das Theaterstück
 prováděti aufföhren
 hasiti löschén
 zanedbati vernachlässigen
 dohoniti einholen

psací stůl der Schreibtisch, =e
 vykládati auslegen
 vyložiti erklären
 počty die Arithmetik
 zavésti einführen
 dusiti dūnsten, dāmpfen

zažiti verbauen
 sekati mēhen
 sušiti trofnen
 uschovati aufbewahren
 cvičiti ůben
 desátnik der Korporal.

Cvičení 45.

Der Stifter zakladatel
 stolpern klopýtnouti
 jelig spasen; nebožtik
 die Spielerei, =en hračka
 sich erhitzen zahřáti se
 vollbringen dokončiti
 der Braten pečeně
 gefährlich nebezpečný
 ernennen jmenovati

Vykoupiti erlösen
 shořeti verbrennen
 obět das Opfer
 přispěti eilen
 jahoda die Beere
 brouk der Käfer
 tajný rada der Geheimrath, =e
 zrak der Blick, =e
 říše das Reich, =e
 Asie Asien
 Granikus Granikus, řeka v Malé Asii
 Tyrus Tyrus, město ve Fenicii
 Jupiter Jupiter, nejvyšší Bůh Římanů

der Luftzug průvan
 verrichten vykonati
 verhindern překážeti
 die Zeitung, =en noviny
 bebauern litovati
 aufhören přestati
 anťhun obléci, učiniti
 kennen lernen poznati, seznati
 der Zweck, =e ůcel.

ctizádost die Ehrsucht
 mez die Grenze, =n
 protiviti se sich widersetzen
 oženiti se heitaten (s akk.)
 pocházeti abťstammen
 styděti se sich schāmen
 Pavel Paul
 plný voll
 ukázati zeigen
 vysmāti se (s dat.) auslachen (akk.)
 zamazati beschmutzen
 přičiniti se sich bemühen
 vyhověti redt thun.

Souvislé články.

1.

Bewirten pohostiti
 der Rückweg zpáteční cesta
 mibrig protivný
 der Stolz pýcha, hrdost

unförmlich ohyzdný
 häßlich osklivý
 unerträglich nesnesitelný
 der Schweiß, =e ohon.

2.

Ja ano; ja wohl ba, ba že
 erwidern odvětiti

sich erkundigen dovídati se
 entgegen odvětiti, odvece

die Wolle vlna
der Hontg med
der Grund, = e důvod

Die Ameise, =n mravenec
geschäftig čilý, přičinlivý
sammeln sbíratí, shromazďovati
der Vorrath, = e zásoba
geschwind kvapný, rychlý

Der Busch houští
vergnügt rozkošně, vesele
die Nahrung potrava
die Katze, =n kočka
verzehren snísti, strávití, požití
aufsperrn otevřítí

Das Ziegen kozle, kozička
der Stall, = e chlév
die Weibc pastva
sich entfernen vzdáliti se
aufmachen otevřítí
klopfen klepatí

Der Igel jezek
der Maulwurf, = e krtek
spüren cítiti
enträumen vyprázňiti, připustiti
schützen chrániti
bequem pohodlný
sich ausstrecken roztáhnouti se
der Wirt hospodář
spitzig pichlavý, špičatý

Begrenzen omeziti, ohraničiti
duften voněti
lieblich libý, lsběžný
der Ast, = e větev

erachten pokládati, považovati
die Schwierigkeit obtíž, těžkost
der Stachel, =n žihadlo.

3.

die Spinne, =n pavouk
die Vorsicht prozřetelnost
versetzen odvětiti, odpovědětí
das Los, = e osud; los
bedenken obmysliti.

4.

der Schnabel zobák; das Schnäbel-
chen zobáček
piepen (přírodní zvuk) tikati
der Dieb zloděj
das Schreien křik, křičení
der Hof, = e dvůr.

5.

gierig hltavý
meßern měčeti
die Warnung, =en výstraha
die Spalte, =n skulina, skoula
tödten usmrítí.

6.

der Stachel bodlina, ostn
der Gast, = e host
vermunden raniti
die Übereilung přenáhlení, -ost
fassen obsáhnouti
überlegen rozvážiti
der Bedacht rozmyšlení, předložení
sonst jinak
unverträglich nesnášlivý.

7.

der Zweig, = e haluz
nisten hnizditi
behängen ověšeti
zerstören zrušiti, rozkotati, rozbořiti

verschrecken zaplašiti
die Furch, =en luh, niva
vernichten zničiti

die Blüte, =n květ
verdorren uschnouti.

8.

Der Handfuß, =e políbení ruky
fehren mésti
der Züchtling, =e káranec
die Waffe, =n ulice
das Pflaster dlažba
wohlgekleidet slušně oděný
die Ehrfurcht úcta, úctivost
bemerken spozorovati
hochgestellt vysoce postavený
der Beamte, =n úředník
der Befehl, =e rozkaz
streng přísný
anreden osloviti

durčhaus zcela
unschuldig neslušný
der Verbrecher zločinec
öffentlich veřejný
küssen líbati
der Anfang =e počátek
sich fassen vzhopiti se, zpamatovati
se

bekennen vyznati
rühren pohnouti
das Talent, =e nadání, vlohy
möglich možný.

9.

Das Zepter žezlo
der Stammvater praotec
erlaubt vznešený
das Kaiserhaus dům císařský
feierlich slavnostný, slavný
die Krönung, korunovace, -ání
Nachen Cáchy, město v Německu
das Reichslehen říšské léno
belehnen (lénem) nadati, udělití

das Symbol znak
rechtsgiltig právoplatně
erfassen uchopiti
gottesfürchtig bohabojný
rausch kvapně
sich bedienen použiti
dagegen proti tomu
einwenden namítati.

10.

Der Glückwunsch blahopřání
die Wonne slast
feiern slaviti
die Feter slavnost
bewahren zachrániti
die Gesundheit zdraví

das Angebinde vázané
stets stále, vždy
sittlich mravný
erleben zažiti
dankschuldig vděčný, k díkům zavá-
zaný, povinný.

11.

Das Mahnungsschreiben dopis upo-
minací
abzeichnen obkresliti
die Unannehmlichkeit, =en nepřijemnost

benötigen potřebovati
die Mahnung upomínání
aufrichtig upřímný.

12.

Das Ablehnungsschreibendopis odmitací
die Freigebigkeit štédrost
beifügen připojiti
die Einladung pozvání
das Vergnügen rozkoš
theilhaftig účasten
vorbereiten připraviti
die Abreise odjezd
der Postbote posel poštovní, listonoš
der Besuch návštěva
abfragen odřici

der Auftrag nařizení, rozkaz
die Zelle řádka
ablehnen odmítnouti
zugleich zároveň
die Gegenwart přítomnost
überraschen překvapiti
aufheitern obveseliti
die Weise způsob
das Trauerhaus dům smutku
nochmals ještě jednou
wiederholen opakovati.

13.

Medvěd der Bär, =en
skryš das Versteck, =e
prudký heftig
déšť der Regen
bouře der Sturm, =e
ztrpěti verbittern
bouřlivý stürmisch
nikoliv durchaus nicht, keineswegs

zníti lauten
odpověď die Antwort
síliti stärken
protivenství die Widerwärtigkeit, =en
chuť die Lust, =e
utvrzovati bestärken
budoucnost die Zukunft.

14.

Réva der Weinstock, =e
trnka der Schlehendorn
skloniti se sich herabsenken
roucho das Gewand, =er
obnažiti entblößen
okrasa die Bierde, =en, der Schmuck
proslaviti feiern
strměti starren, ragen
závist der Neid
obskakovati umhüpfen

za hodna míti würdigen, für würdig
erachten
skromný bescheiden
shromážditi se sich versammeln
plesati jubeln
jásati jauchzen
šťavnatý saftig
pečlivě sorgsam, sorgfältig
všimnouti si beachten (akk.).

15.

Sysel der Hamster
bídny arm, elend
namáhání die Mühe, =en
přeplniti überfüllen

vyprázdniťi ausleeren
lupičský räuberisch
lakomství der Geiz
zabijeti tödten.

16.

Rána der Schlag, =e, der Prügel
mudrc der Weise, =en

rozzlobiti se zornig werden
láti schimpfen (über s akk.)

bíti prügeln
vznešený vornehm

odvětiti entgegen
pozdravení der Gruß, =e

17.

Trochu etwas, ein wenig
plná hrst eine Hand voll
čtvrtolar der Viertelthaler
namluvití einreden
vracetí zurückbringen, zurückstellen

patřiti gehören
znepokojovati beunruhigen
kořalka der Branntwein
zdfinnouti einschlummern
vaditi se habern.

18.

Vyslyšeti erhören
modlitba das Gebet, =e
košík das Körbchen
vonný duftend
plod lesní die Waldfrucht, =e
talíř der Teller
vysypati ausschütten
zatřpytiti se erglänzen
stříbrník das Silberstück, =e
naděliti bescheren
naplniti füllen, auffüllen
Ježíšek das Jesustind
žalovati klagen
blaze wohl
přestatí aufhören
spatřiti erblicken

dodati hinzufügen
stinný schattig
vysvětliti aufklären
hádanka das Räthsel
list der Brief, =e
značný bedeutend
částka die Summe
zámožný wohlhabend
cestující der Reisende, =en
odpočívati ausruhen
vstrčiti stecken
poptávati se sich erkundigen
chvála das Lob
předsevzítí si den Entschluß fassen
oznámiti kund machen, bekennen.

19.

Hostinec das Gasthaus, =er
sklepník der Kellner
ideální stědek die Speisefarte
promlízeti überblicken
hovosí maso das Rindfleisch
omáčka die Tunke, die Sauce (čti sós)

zadarmo umsonst
drvoštěp der Holzhauer, Holzhaacker
štipati spalten
dubové dříví das Eichenholz
kolem jíti vorbeigehen (silné)
kouřiti rauchen.

20.

Popřati vergönnen
obzvláště besonders
světlo das Licht
spokojenost die Zufriedenheit

odvrátiti abwenden
odplatiti vergelten (silné)
prostý schlicht, einfach
náležitě gebührend.

21.

Obmeziti beschranken
 láska die Liebe
 osměliti se wagen
 obtěžovati belästigen
 zevrubně ausführlich
 školní kniha das Schulbuch, -er
 malovati malen

ujistiti versichern
 pošpiniti beschmutzen
 neporušený unverfehrt
 prokázati se sich bezeigen
 ochoten bereit
 synovec der Nefte, -n

ÚK VŠP HK

100000200964

omáčka
 pověst
 prohled
 lidem
 sklenn
 ruzn

apokryfo
 světo
 obzvlá
 Popřel